

Ewangelia według św. Łukasza

Autor: Łukasz (ewangelista i autor Dziejów Apostolskich).

Czas: Ok. 60 r. po Chr.

Miejsce: Cezarea.

Cel: Dostarczenie wierzącej osobie historycznych podstaw wiary w Jezusa Chrystusa.

Temat: Jezus Chrystus, Jego dzieło i poselstwo wydarzeniem historii.

Wstęp

1 Bardzo wielu podjęło się już opisać wydarzenia, które miały miejsce wśród nas, **2** zgodnie z tym, jak nam o nich opowiedzieli ci, którzy od początku^a byli ich naocznymi świadkami^b oraz poświęcili się służbie Słowa.^c **3** Dlatego i ja najpierw wszystko od początku dokładnie zbadałem, a następnie postanowiłem ci to, dostojny^a Teofilu,^b po kolei opisać. **4** Chcę, abyś miał pewność co do wiarygodności spraw,^a które ci wyłożono.^b

Historia narodzin Jana Chrzciciela

5 Za panowania Heroda,^a króla Judei, żył pewien kapłan imieniem Zachariasz. Należał on do zmiany kapłańskiej Abiasza.^b Jego żona Elżbieta pochodziła z rodu Aarona.^c **6** Oboje byli sprawiedliwi^a wobec Boga – postępowali nienagannie^b według wszystkich przykazań^c i ustaw Pana. **7** Nie mieli jednak dziecka, ponieważ Elżbieta była bezpłodna, a oboje byli już w starszym wieku.^a

8 Pewnego razu Zachariasz pełnił służbę kapłańską przed Bogiem. Przyszła bowiem kolej na jego zmianę.^a **9** Kapłani mieli zwyczaj losować,^a kto ma wejść do miejsca świętego i złożyć ofiarę z kadzidła.^b Tym razem los padł na Zachariasza. **10** W czasie składania ofiary wszyscy zgromadzeni modlili się na zewnątrz.^a **11** Zachariaszowi zaś ukazał się anioł Pana.^a Stał po prawej stronie ołtarza kadzidlanego.^b **12** Zachariasz przestraszył się jego widokiem. Ogarnął go lęk.^a **13** Anioł natomiast przemówił:

Przestań się bać,^a Zachariaszu!
Twoja modlitwa

^{2a}J 15:27; Dz 1:21-22; ^bDz 1:3, 8; 26:16; Hbr 2:3; 1P 5:1; 2P 1:16; 1J 1:1-3; ^cDz 6:1; 1Kor 4:1

^{3a}Dz 23:26; ^bDz 1:1

^{4a}J 20:31; ^bDz 2:42

^{5a}Mt 2:1;

^b1Krn 24:10; ^cWj 28:1

^{6a}Rdz 6:9; 7:1;

Łk 1:75; ^b1Krl 9:4;

Ef 5:27; Flp 3:6;

^cPwt 5:33; Ps 119:1

^{7a}Łk 1:36

^{8a}1Krn 24:19;

2Krn 8:14

^{9a}1Krn 24:5; Dz 1:26;

^bWj 30:7-8; 1Krn

23:13; Ps 141:2

^{10a}Kpl 16:17

^{11a}Sdz 6:12; Dz 5:19;

^bWj 30:1-10

^{12a}Sdz 13:22; Łk 2:9;

Dz 10:4

^{13a}Sdz 6:23;

Mt 14:27; Łk 1:30;

Obj 1:17; ^bDz 10:31;

^cŁk 1:60, 63

^{15a}Lz 49:5; Mt 11:9;

11; ^bLb 6:3; Kpl 10:9;

Sdz 13:4; Łk 7:33;

^cŁk 1:41; Dz 2:4; 4:8,

31; 6:3; 9:17; 10:44;

Ef 5:18; ^bJr 1:5;

Ga 1:15

^{17a}Ml 3:1; ^bMt 11:14;

17:11-13; ^cRz 10:21;

^dLz 40:3; Łk 1:76;

^eMl 3:23-24

^{18a}Rdz 15:8;

^bRdz 17:17; 18:11;

Rz 4:19

^{19a}Dn 8:16; 9:21;

Łk 1:26; ^bHbr 1:14

^{20a}Wj 4:11; Ez 3:26;

^bŁk 1:45

^{22a}Dn 9:23

została wysłuchana.^b

Twoja żona Elżbieta urodzi ci syna i nadasz mu imię Jan.^c

14 Czeka cię radość i wesele, wielu też z jego narodzin się ucieszy.

15 Będzie on bowiem wielki wobec Pana;^a *nie będzie pił wina^b ani piwa,* a Duch Święty^c napęlni go już w łonie^d jego matki.

16 I wielu synów Izraela skieruje on do Pana, ich Boga.

17 On sam pójdzie przed Nim^a w duchu i z mocą Eliasza,^b aby zwrócić serca ojców ku dzieciom, a nieposłusznych^c doprowadzić do rozsądku sprawiedliwych – by w ludzie wzbudzić gotowość^d na przyjęcie Pana.^e

18 Wtedy Zachariasz zapytał anioła: Po czym to poznam?^a Ja przecież jestem stary,^b a i moja żona nie jest już młodą kobietą. **19** W odpowiedzi usłyszał: Ja jestem Gabriel,^a wybrany, by stawać przed Bogiem. Zostałem posłany,^b aby do ciebie przemówić i ogłosić ci te dobre wieści. **20** Lecz oto stracisz mowę,^a nie będziesz mógł powiedzieć ani słowa aż do dnia, gdy się to stanie, za to, że nie uwierzyłeś moim słowom, które spełnią się w swoim czasie.^b

21 Tymczasem lud czekał na Zachariasza i dziwił się, że tak długo przebywa w miejscu świętym. **22** On natomiast po wyjściu nie był w stanie nic im powiedzieć. Zrozumieli więc, że miał tam widzenie,^a zwłaszcza że dawał im znaki i pozostawał niemy.

23 Następnie, gdy dobiegły końca dni

jego posługi, udał się do swego domu. **24** Wkrótce jego żona Elżbieta zaszła w ciążę i przez pięć miesięcy pozostawała w ukryciu. Wówczas często potwarzała sobie: **25** Oto, co Pan zrobił dla mnie w tych dniach, gdy okazał mi łaskę i przywrócił^a szacunek u ludzi.

Zapowiedź narodzin Jezusa

26 Natomiast w szóstym miesiącu Bóg posłał anioła Gabriela^a do galilejskiego miasta Nazaret,^b **27** do pewnej dziewczyny przyrzeczonej niejakiemu Józefowi,^a potomkowi rodu Dawida.^b Miała ona na imię Maria, była dziewicą.^c **28** Po przybyciu anioł powiedział: Witaj, obdarzona łaską, Pan z tobą!^a Szczęśliwa jesteś między kobietami.¹ **29** Lecz ona przelęknęła się tych słów i zaczęła się zastanawiać, co by to przywitanie mogło znaczyć. **30** Anioł zaś powiedział jej:

Przestań się bać, ^a Mario!

Znalazłaś łaskę^b u Boga.

31 Oto zajdziesz w ciążę,^a urodzisz syna i nadasz Mu imię Jezus.^b

32 Będzie On kimś wielkim,^a nazwą Go Synem^b Najwyższego;^c Pan Bóg da Mu też tron^d Jego ojca Dawida.^e

33 Będzie On królowa!^a nad domem Jakuba na wieki,

a Jego Królestwu nie będzie końca.^b

34 Maria zapytała anioła: Jak to się stanie, skoro nie współżyłam jeszcze z mężem? **35** Anioł jej odpowiedział:

Duch Święty^a zstąpi na ciebie i moc Najwyższego^b

okryje cię swym cieniem.^c

Dlatego też Święte Dziecko,^d

które się urodzi,

będzie nazywane Synem Boga.^e

36 Również twoja krewna Elżbieta poczęła syna^a w swoim podeszłym wieku; ta, którą uważano za nieplodną, jest już w szóstym miesiącu! **37** Żad-

25^aRdz 30:23

26^aŁk 1:19;

^bMt 2:23; J 1:45

27^aMt 1:16, 18;

Łk 2:4; 3:23;

^bMt 1:20; Łk 1:69;

^cŁz 7:14

28^aSdz 6:12; Łk 1:66

30^aMt 14:27; Łk 1:13;

^bRdz 6:8; Dz 7:46;

Hbr 4:16

31^aRdz 16:11;

Sdz 13:3; Łz 7:14;

Mt 1:23; ^bMt 1:21,

25; Łk 2:21

32^aMt 28:18;

^bŁk 1:35; J 1:34;

Rz 1:4; Hbr 1:2, 5;

^cMk 5:7; Łk 1:35,

76; 6:35; Dz 7:48;

^d2Sm 7:13, 16;

^eMk 10:47; Łk 1:69

33^aJr 23:5;

^b2Sm 7:12, 13, 16;

Dn 2:44; 7:14, 18,

27; Mi 4:7; Hbr 1:8;

Obj 11:15

35^aMt 1:18; Łk 1:15;

^bŁk 1:32; ^cWj 40:34-

35; Ps 91:1, 4;

^dMk 1:24; ^eMt 14:33;

Mk 1:1; Łk 1:32;

Dz 8:37

36^aŁk 1:24

37^aŁz 55:11; Łk 1:20

39^aJoz 20:7; 21:11;

Łk 1:65

41^aŁk 1:15

42^aSdz 5:24;

^bPwt 28:4

43^aŁk 20:42; J 13:13;

20:28

45^aJ 20:29; ^bŁk 1:20

46^aPs 34:2-3;

Dz 10:46; 19:17

47^aJ 4:24; Rz 1:9;

1Ts 5:23; ^bPs 18:47;

106:21; Łz 17:10;

Ha 3:18; 1Tm 1:1; 2:3;

4:10; 1t 1:3; 2:10;

3:4; Jd 25

48^aRdz 8:1; 19:29;

Lb 10:9; 1Sm 1:11;

^bPs 138:6; Za 4:10;

Jk 4:6-7; ^cŁk 1:38;

^dŁk 11:27

49^aPs 66:7; ^bJb 5:9;

Ps 71:19; 126:2-3;

Mk 5:19; ^cPs 111:9;

Łz 57:15; ^dPrz 18:10

50^aWj 20:6; 34:6;

Oz 6:6; ^bRdz 17:7;

Pwt 7:9; Ps 103:17;

^cPs 25:14; 103:13;

112:1; Dz 10:35

ne słowo Boga nie pozostanie bowiem bez spełnienia.^a **38** Maria odpowiedziała: Oto jestem – gotowa służyć Panu, niech mi się stanie według twojego słowa. I anioł odszedł od niej.

Odwiedziny Marii u Elżbiety

39 W tych dniach Maria wybrała się w drogę i pośpiesznie udała się w górskie strony, do pewnego miasta w Judei.^a **40** Tam weszła do domu Zachariasza i przywitała Elżbietę. **41** Gdy Elżbieta usłyszała przywitanie Marii, płód w jej łonie gwałtownie się poruszył i została napełniona Duchem Świętym.^a **42** Wtedy wykrzyknęła:

Błogosławiona jesteś między kobietami^a

i błogosławiony owoc twojego łona!^b

43 Czemu zawdzięczam to, że przybyła do mnie matka mojego Pana?^a **44** Bo gdy twoje powitanie dotarło do moich uszu, płód w moim łonie poruszył się z radości. **45** Szczęśliwa jest też ta, która uwierzyła,^a że wypełnią się słowa przekazane jej przez Pana.^b

Modlitwa Marii

(1Sm 2:1-10; Ps 103)

46 Wtedy Maria powiedziała:

Moja dusza wywyższa^a Pana,

47 mój duch^a raduje się dzięki Bogu, mojemu Wybawcy,^b

48 gdyż zwrócił uwagę^a

na pokorę^c swojej służącej.^c

Bo odtąd wszystkie pokolenia

uważać mnie będą za szczęśliwą,^d

49 ponieważ Wszechmocny^a zrobił dla mnie rzecz wielką.^b

Święte^c jest Jego imię,^d

50 a Jego miłosierdzie^a

trwa przez pokolenia^b

dla tych, którzy okazują Mu cześć.^c

51 Okazał moc swoim ramieniem,^a rozproszył^b tych, którzy chętni się^c

zamysłami swoich serc;

52 władców zrzucił z tronów,^a

a pokornych^b wywyższył,^c

¹ Słowa: *Szczęśliwa jesteś między kobietami* występują w: A C D Θ f¹³ 33 39 latt sy bo^{mss}; Eus; brak ich w: 8 B L W Ψ f¹ 565 579 700 1241 pc co; Or^{lem} Epiph. Zob. w. 42.

^{51a}Wj 6:6; Pwt 33:27; Ps 89:11, 14; 98:1; 40:10; 51:5, 9; 53:1;

^bRdz 11:4, 8, 9; 2Sm 22:28; Jr 13:9; 49:16; Dn 5:20

^{52a}Dn 2:21; ^bŁk 1:48; ^c1Sm 2:7; Jb 5:11

- 53** potrzebujących obsypał dobrami,^a a bogatych odprawił z niczym.^b
- 54** Ujął się za swoim sługą Izraelem,^a okazał miłosierdzie,^b
- 55** jak obiecał naszym ojcom^a – Abrahamowi i jego potomstwu – na wieki.^b
- 56** I Maria pozostała u Elżbiety około trzech miesięcy, po czym wróciła do swojego domu.

Narodziny Jana Chrzciciela

- 57** Dla Elżbiety natomiast nadszedł czas rozwiązania i urodziła syna. **58** Jej sąsiedzi oraz krewni usłyszeli o tym, że Pan okazał jej swoje wielkie miłosierdzie, i cieszyli się razem z nią. **59** Ósmego dnia po narodzinach przyszli, aby obrzezać^a dziecko; chcieli nadać mu imię jego ojca Zachariasza. **60** Elżbieta powiedziała jednak: Nie, on będzie miał na imię Jan.^a **61** Oni na to: Nikt w twoim rodzie nie nosił takiego imienia. **62** Skinął więc na ojca dziecka, by rozstrzygnął, jak ma być nazwane. **63** On poprosił o tabliczkę i ku zdumieniu wszystkich napisał: Na imię mu Jan. **64** Zaraz też odzyskał mowę^a i zaczął chwalić Boga. **65** Wtedy wszystkich sąsiadów ogarnął lęk^a i wkrótce całe pogórze Judei rozprawało o tym, co zaszło. **66** Każdy, kto o tym słyszał, brał to sobie do serca: Kim będzie to dziecko? – zastanawiali się ludzie. Pan bowiem miał je pod szczególną opieką.^a

Proroctwo Zachariasza

- 67** A Zachariasza, jego ojca, napełnił Duch Święty^a i tak prorokował:
- 68** Błogosławiony niech będzie^a Pan, Bóg Izraela,^b bo nawiedził^c swój lud i przygotował mu okup.^d
- 69** Wzbudził nam Róg Wybawienia^a z rodu swego sługi Dawida,^b
- 70** tak jak zapowiedział przed wiekami przez usta swych świętych proroków,^a
- 71** wybawienie od naszych wrogów^a i z ręki wszystkich,

⁵³Ps 34:11; 107:9;
^b1Sm 2:5; Ps 34:11;
Łk 6:24, 25
⁵⁴Łz 41:8-9; 44:21;
49:3; ^bŁk 1:72

⁵⁵Ga 3:16;
^bRdz 17:7, 19; 22:17;
Mi 7:20

⁵⁹Rdz 17:12; 21:4;
Kpł 12:3; Łk 2:21;
Flp 3:5

⁶⁰Łk 1:13, 60, 63
⁶⁴Ez 24:27;

Mk 7:35; Łk 1:20
⁶⁵Dz 2:43; Łk 2:9;
5:26

⁶⁶Rdz 39:2-3;
1Krn 4:10; Dz 11:21

⁶⁷Jl 3:1; Łk 1:15
⁶⁸Wj 24:17;

^b1Krl 1:48; 8:15;
1Krn 29:10; Ps

41:14; 72:18; 106:48;
Mt 15:31; ^cŁk 7:16;

Wj 3:16; 4:31;
^dPs 111:9

⁶⁹1Sm 2:10;
2Sm 22:3; Ps 18:3;

132:17; Łk 1:77;
2:30; Dz 4:12;

^bŁz 11:1; Jr 23:5;
33:15; Łk 1:32; J 7:42

⁷⁰Łz 11:1; 40:11;
62:1; Jr 23:6; 30:10;

33:6; Rz 1:2; Dz 3:21
⁷¹Ezd 8:31;

Ps 18:49; 106:10;
Łk 1:74; Rz 8:31

⁷²Mi 7:20; Łk 1:54;
^bRdz 12:1-3; 17:7;

Kpł 26:42; Ps 105:8-9;
106:45; Ez 16:60;

Łk 1:55; Rz 15:8
⁷³Rdz 22:16-18;

Jr 11:5; Mi 7:20;
Hbr 6:13-14

⁷⁴Hbr 9:14; ^b1J 4:18
⁷⁵Łk 1:6; Ef 4:24;

Kol 1:22; Tt 2:12
⁷⁶Łk 7:26; 20:6;

Mt 11:9; ^bŁk 1:32,
35; ^cŁz 40:3; Mi 3:1;

Mt 3:3; 11:10; Łk 1:17
⁷⁷Łk 1:69; 2:30; 3:6;

^bJr 31:34; Mt 1:21;
Mk 1:4; Łk 3:3;

Dz 2:38; 5:31
⁷⁸Lb 24:17; Łz 11:1-10;

60:1-2; Jr 23:5;
33:15; Za 3:8; 6:12;

Mi 3:20; Ef 5:14;
Kol 1:12

⁷⁹Ps 107:10, 14;
Łz 9:1-2; 42:7; 49:9-10;

60:1-2; Mt 4:16;
J 8:12; Dz 26:18;

Kol 1:13; ^bŁk 2:14;
7:50; Rz 3:17
⁸⁰Łk 2:40, 52;

^bMt 3:1; 11:7

- kortzy nas nienawidzą,
72 by okazać miłosierdzie naszym ojcom^a i wspomnieć swoje święte przymierze^b –
- 73** przysięgę złożoną naszemu ojcu Abrahamowi^a – że pozwole nam, **74** ocalonym z ręki wrogów, służyć Mu^a bez lęku,^b
- 75** z poświęceniem i w sprawiedliwości^a przed Nim po wszystkie nasze dni.
- 76** A ty, dziecko, będziesz nazwane prorokiem^a Najwyższego,^b gdyż pójdziesz przed Panem,^c aby przygotować Jego drogi,
- 77** dać Jego ludowi poznanie zbawienia^a w przebaczeniu^b jego grzechów,
- 78** ze względu na wielkie miłosierdzie naszego Boga, dzięki któremu zajaśnieje nam jutrenka^a z wysokości,
- 79** by objawił się tym, którzy tkwią w ciemności^a i w cieniu śmierci i skierować nasze nogi na drogę pokoju.^b
- 80** A dziecko rosło,^a rozwijało się też duchowo i przebywało na pustyni^b aż do dnia swego wystąpienia przed Izraelem.

Narodziny Jezusa

- 2** Właśnie w tym czasie ukazał się dekret cesarza^a Augusta, aby ludność całego cesarstwa rzymskiego poddała się spisowi.^b **2** Pierwszy ten spis miał miejsce, gdy Kwiryniusz był namiestnikiem^a Syrii. **3** Wszyscy zatem szli do spisu, każdy do swojego miasta. **4** Udał się też Józef^a z Galilei, z miasta Nazaret,^b do Judei, do miasta Dawida, Betlejem,^c dlatego że pochodził z domu i z rodu Dawida. **5** Miał tam być spisany wraz z poślubioną^a sobie Marią, która spodziewała się dziecka.

Rozdział 2

¹Łk 3:1; ^bLb 1:2; 26:2; 2Sm 24:2; 1Krn 21:2

²Łk 3:1

⁴Mt 1:16; Łk 1:27; ^bMt 2:23; Łk 1:26; ^c1Sm 16:1, 4; 20:6; Mi 5:1;

Mt 2:1; J 7:42

⁵Łk 1:27

6 Akurat gdy tam byli, nadszedł czas^a jej rozwiązania. 7 I urodziła^a swego pierworodnego^b Syna, owinęła Go w pieluszki i ułożyła w żłobie, ponieważ w gospodzie nie było dla nich miejsca.

8 Na pobliskich polach przebywali natomiast pasterze. Na przemian trzymali oni nocną wartę przy swoim stadzie. 9 Wtem stanął przy nich anioł^a Pana. Chwała Pańska^b ogarnęła ich zewsząd swym blaskiem, a oni wpadli w przerażenie.

10 Przestańcie się bać^a – uspokoił ich anioł – właśnie ogłaszam wam wielką radość!^b Będzie ona udziałem całego ludu.^c 11 Dziś urodził się wam Zbawca.^a Jest Nim Chrystus,^b Pan.^c Stało się to w mieście Dawida. 12 Oto, co będzie dla was znakiem: Znajdziecie Niemowlę owinięte w pieluszki i ułożone w żłobie. 13 I natychmiast pojawiły się obok anioła zastępy wojsk niebieskich.^a Wielbiły one Boga słowami:

14 Chwała^a na wysokościach^b Bogu, a na ziemi pokój^c ludziom Jemu miłym.^{d1}

15 A gdy aniołowie odeszli już od nich do nieba, pasterze zaczęli mówić jeden do drugiego: Udajmy się szybko do Betlejem i zobaczymy, jak spełniły się te słowa,^a które nam Pan oznajmił. 16 Poszli więc czym prędzej i znaleźli Marię, Józefa oraz leżące w żłobie Niemowlę. 17 Gdy je zobaczyli, przekazali, co im powiedziałano o tym Dziecku.^a 18 Ich opowiadanie wprawiło w zdumienie wszystkich słuchających. 19 Maria natomiast zachowywała^a wszystkie te słowa w pamięci i w myślach łączyła je w całość. 20 Pasterze tymczasem wrócili do swych stad, chwalcąc i wielbiąc Boga^a za wszystko, co usłyszeli i zobaczyli – potwierdziło się to, co powiedział anioł.

21 Po upływie ośmiu dni, gdy nadszedł czas, by obrzezać^a Dziecko, na-

dano Mu imię Jezus. Było to imię, którego użył anioł jeszcze przed Jego poczęciem.^b

Poświęcenie Jezusa w świątyni

22 A gdy zgodnie z Prawem Mojżesza upłynęły dni ich oczyszczenia,^a przynieśli Dziecko do Jerozolimy, aby je przedstawić^b Panu, 23 jak napisano w Prawie Pańskim:^a *Każdy potomek płci męskiej otwierający łono matki będzie poświęcony Panu.*^b 24 Przyszli też, aby złożyć przewidzianą Prawem ofiarę: *parę synogarlic lub dwa młode gołębie.*^a

25 W Jerozolimie natomiast przebywał niejaki Symeon. Był to człowiek sprawiedliwy^a i oddany Bogu.^b Oczekiwał on spełnienia się obietnic mających pocieszyć Izrael^c i żył pod wyraźnym wpływem Ducha Świętego.^d 26 Duch Święty zapowiedział mu wcześniej, że nie zagna on śmierci,^a dopóki nie ujrzy Chrystusa,^b Wybawcy posłanego przez Pana. 27 Natchniony^a przez Ducha Symeon przyszedł do świątyni i gdy rodzice wnosili Jezusa, aby postąpić z Nim według zwyczaju Prawa,^b 28 wziął Dziecko w ramiona, oddał cześć Bogu i powiedział:

29 Teraz, Władco, zgodnie z Twoimi słowami pozwalasz swojemu słudze^a odejść w pokoju,^b

30 gdyż moje oczy zobaczyły Twoje zbawienie,^a

31 które przygotowałeś wobec wszystkich ludów:^a

32 światło^a objawienia dla pogan i chwałę^b Twego ludu – Izraela.

33 Słowa te zdziwiły ojca i matkę Jezusa. 34 Symeon zaś żyzył im wszelkiego powodzenia, a do Marii, Jego matki, powiedział: Oto Ten został ustanowiony, aby być powodem zarówno upadku, jak i podźwignięcia się^a wielu ludzi w Izraelu, oraz jako znak, o który będą się spierać.^b 35 W ten sposób wyjdą na jaw zamysły wielu serc; przy tym też twoją własną duszę przeszyje miecz cierpienia.

⁶Mk 1:15; J 2:4; 13:1; 17:1; Ga 4:4; Ef 1:10
⁷Lk 1:31; ^bWj 13:2, 12; Mt 1:25

⁹Lk 1:11, 26; 15:10; 22:43; J 12:29;

^bWj 24:16
¹⁰Mt 14:27; Lk 1:13, 30; J 16:33; ^{b1}Lz 52:7;

61:1; Łk 1:19; 8:1; ^cRz 10:1; 1Tm 2:4

¹¹Mt 1:21; J 3:17; Łk 1:47; Dz 5:31; Flp 3:20; 1J 4:14;

^bMt 1:16; 16:16; J 11:27; Dz 9:22;

^cLk 1:43; J 13:13; Dz 2:36; Flp 2:11

¹³Rdz 32:2; 2Krl 6:17; Mt 26:53;

¹⁴Ef 3:21; Obj 5:13; ^{b1}Krl 8:27; Łk 19:38;

^{c1}Lz 9:6; 57:19; Za 6:13; Łk 1:79; Ef 2:14, 17;

^{d1}Sm 16:7; Dz 10:35

¹⁵Lz 55:11; Łk 1:20, 45

¹⁷Lk 2:10-12

¹⁹Lk 1:66; 2:51

²⁰Mt 9:8; Łk 7:16

²¹Rdz 17:10-14; Kpl 12:3; Rz 15:8;

^bMt 1:21, 25; Łk 1:31

²²Wj 13:2; Kpl 12:1-8; ^{b1}Sm 1:22, 24, 28

^cLk 1:6; 2:27, 39;

^bWj 13:2, 12, 15; 22:29; 34:19; Lb 3:13; 8:17

²⁴Kpl 5:11; 12:8

²⁵Lk 1:6, 75; 23:50; ^bDz 2:5; 8:2; 22:12;

^{c1}Lz 8:14-15; 28:13-16; 52:9; 61:2; Łk 2:38; 23:51; ^bLk 1:41, 67

²⁶J 8:51; 21:23; Hbr 11:5; ^bLk 2:11; 9:20; 23:35

²⁷Dz 6:8, 10; 8:39; ^bLk 2:23

²⁹Lk 1:38; ^bRdz 15:15

³⁰Rdz 49:18; Ps 98:2; Lz 52:10; Łk 3:6

³¹Tt 2:11

³²Lz 42:6; 49:6; J 1:5, 9; 8:12; Dz 13:47; 26:23;

^{b1}Lz 46:13; Jr 2:11

³⁴Lz 8:14-15; 28:13-16; Rz 9:32-33; Mt 21:44; 1Kor 1:22; 2Kor 2:16; 1P 2:8; ^bMt 11:18, 19; J 9:24; Dz 28:22

¹ Lub: (1) *ludziom dobrej woli*; (2) *ludziom Dobrej Woli*.

36 Przebywała tam również prorokini^a Anna, córka Fanuela z plemienia Aszer. Była to kobieta w bardzo podeszłym wieku. Od czasu swojego panieństwa żyła z mężem tylko siedem lat, **37** a następnie była wdową^a do osiemdziesiątego czwartego roku życia. Dniami i nocami nie opuszczała ona świątyni, gdzie oddawała Bogu cześć w postach i modlitwach.^b **38** Właśnie w tym czasie podeszła, stanęła obok, zaczęła dziękować Bogu i mówić o Jezusie wszystkim oczekującym odkupienia Jerozolimy.^a **39** Następnie, po spełnieniu wszelkich wymagań Prawa Pańskiego,^a wrócili do Galilei, do swego miasta Nazaret.^b **40** Dziecko natomiast rosło, nabierało sił oraz mądrości,^a a Bóg otaczał je swoją łaskawą opieką.

Dwunastoletni Jezus w świątyni

41 Rodzice Jezusa chodzili co roku do Jerozolimy^a na Święto Paschy.^b **42** Poszli tam też, zgodnie ze zwyczajem,^a gdy Jezus ukończył dwanaście lat. **43** Po świętach natomiast, kiedy już wracali, Jezus, kilkunastoletni chłopiec, pozostał w Jerozolimie. Rodzice nie wiedzieli o tym. **44** Przekonani jednak, że jest gdzieś między podróznymi, uszli dzień drogi, ale w końcu zaczęli Go szukać wśród krewnych i znajomych. **45** A gdy Go nie znaleźli, wrócili do Jerozolimy i tam nie ustawali w poszukiwaniach. **46** Po trzech dniach spotkali Go w świątyni.^a Siedział tam w kręgu nauczycieli,^b słuchał ich i zadawał pytania. **47** Wszyscy zaś, którzy Mu się przysłuchiwali, byli zdumieni^a Jego rozumem i trafnością odpowiedzi. **48** Rodzice także byli tym zdziwieni. A Jego matka powiedziała do Niego: Dziecko, dlaczego nam to zrobieś? Spójrz, Twój ojciec i ja zmartwieni szukaliśmy Cię. **49** Wtedy Jezus im odpowiedział: Dlaczego Mnie szukałicie? Czy nie wiedzieliście, że w tym, co jest mego Ojca,^a Ja być muszę? **50** Lecz oni nie rozumieli^a słów, które do nich kierował. **51** Poszedł za-

36^aWj 15:20; Dz 21:9

37^a1Tm 5:3, 5, 9;
bMt 6:16-18; Dz 13:3; 14:23; 1Tm 5:5

38^aŁk 2:25; 24:21

39^aŁk 2:23;
bMt 2:23; Łk 2:4
40^aŁk 1:80; 2:52
41^aPwt 12:5, 11, 14, 18, 26; 16:16; 1J 11:55;
bWj 12:11; 23:15;
Pwt 16:1-8; Łk 22:8
42^aWj 12:21-27;
Kpl 23:4-5
46^aMt 26:55;
bŁk 5:17; J 3:10
47^aMt 7:28; Mk 1:22;
6:2; Łk 4:22, 32;
J 7:15
49^aŁk 10:22; 22:29;
J 2:16; 14:2; 20:17
50^aMk 9:32; Łk 9:45
51^aŁk 2:19
52^a1Sm 2:26; Prz 3:4;
Łk 1:80; 2:20

Rozdział 3

1^aŁk 2:1; **b**Mt 27:2;
Dz 4:27; 1Tm 6:13;
5Mt 14:1; Łk 3:19; 9:7;
23:7; Dz 13:1
2^aMt 26:3; J 11:49;
18:13; Dz 4:6;
bMt 3:1-12; Mk 1:2-8;
Łk 1:80
3^aMk 1:4; Łk 3:16;
J 1:26; Dz 13:24;
17:30; 19:4;
bMt 26:28; Łk 1:77
4^aŁk 4:17; Dz 8:28;
bŁz 40:3-5; J 1:23;
Łz 57:14; Łk 1:76
5^aŁz 49:11; Za 4:7;
bPrz 4:26; Łz 42:16;
Hbr 12:13
6^aPs 98:2-3; Łz 52:10;
Łk 2:30; Tt 2:11
7^aPs 140:3-4;
Mt 3:7; 23:33;
bJ 3:36; Rz 1:18; 2:5;
8:5, 9; 1Ts 1:10
8^aDz 26:20; **b**Łz 51:2;
J 8:33, 39; Dz 13:26;
Rz 4:1, 11, 12, 16, 17;
9:7, 8; Ga 3:7
9^aMt 3:10; 7:19;
J 15:6
10^aŁk 3:12, 14;
Dz 2:37; 16:30; 22:10

tem z nimi, wrócił do Nazaretu i okazywał im posłuszeństwo. Jego matka natomiast zachowywała w sercu^a wszystkie te wypowiedzi i zdarzenia. **52** Jezus tymczasem rozwijał się umysłowo i fizycznie, Bóg otaczał Go łaskawą opieką,^a a ludzie życzliwością.

Działalność Jana Chrzciciela

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; J 1:19-28)

3 W piętnastym roku panowania cesarza^a Tyberiusza, gdy Poncjusz Piłat^b był namiestnikiem Judei, Herod^c tetrarchą Galilei, Filip, jego brat, tetrarchą Iturei oraz okręgu Trachonu, a Lizaniasz tetrarchą Abilenu, **2** za arcykapłanów Annasza i Kajfasza,^a Bóg przemówił do Jana,^b syna Zachariasza, który przebywał na pustyni.^c **3** Przemierzał on więc całą okolicę Jordanu i wzywał ludzi do przyjęcia chrztu opamiętania^a dla dostąpienia przebaczenia grzechów.^b **4** Tak też zostało napisane w Księdze proroka Izajasza:^a

*Głos^b wołającego na pustkowiu:
Przygotujcie^c drogę Pana,
wyprostujcie Jego ścieżki.*

5 *Każdy wówóz niech będzie wypelniony,*

*każda góra lub wzgórze zrównane,^a
drogi krzywe – wyprostowane,
wyboiste zaś – wygładzone.^b*

6 *Każda zaś istota zobaczy zbawienie¹
przygotowane przez Boga.^a*

7 Przemawiał więc do tłumów, które wciąż wychodziły, aby udzielił im chrztu: Wy, pomioty żmij,^a czy ktoś wam doradził, by uchodzić przed nadchodzącym gniewem?^b **8** Jeśli tak, to wydawajcie owoce godne opamiętania^a i nie próbujcie się ludzici myśla, że wam wystarczy mieć za ojca Abrahama.^b Mówię wam: Z tych kamieni Bóg może wzbudzić Abrahamowi dzieci. **9** Topór dotknął już korzeni. Każde drzewo, które nie rodzi dobrego owocu, zostanie wycięte i rzucone w ogień.^a **10** Cóż więc mamy czynić?^a – dopytywały się tłumy. **11** A on

¹ Lub: *ratunek przygotowany przez Boga.*

im odpowiadał: Kto ma dwie koszule, niech podzieli się^a z tym, który nie ma żadnej, a kto ma co jeść, niech postąpi podobnie.^b **12** Przyszli też celnicy,^a aby dać się ochrzcić. Ci również zapytali: Nauczycielu, co mamy czynić? **13** Nie pobierajcie nic więcej ponad ustaloną stawkę^a – odpowiedział. **14** Pytali go i żołnierze: A co my mamy czynić? Na nikim niczego nie wymuszajcie – powiedział – i nie składajcie fałszywych donosów,^a lecz niech wam wystarczy wasz żołądek.

15 Gdy lud śledził rozwój wypadków i wszyscy zastanawiali się, czy może Jan nie jest Chrystusem,^a **16** on sam publicznie oświadczył: Ja, gdy chrzczyłem, zanurzałem was w wodzie,^a lecz nadchodzi ktoś potężniejszy ode mnie; Jemu nie jestem godny rozwiązać rzemyka u sandałów;^b On was będzie chrzczył, zanurzając w Duchu Świętym^c i ogniu.^d **17** W rękę trzyma sito. Dokładnie przesieje wszystko, co jest na Jego klepisku.^a Ziarno zbierze do spichrza,^b plewy natomiast spali niegasnącym ogniem.^c **18** W wielu też innych słowach kierował do ludu przestrogi i głosił mu dobrą nowinę.^a **19** Natomiast tetrarcha Herod, upominany przez niego z powodu Herodiady,^a żony swego brata, oraz z powodu innych nadużyć, których się dopuścił, **20** dodał do tego wszystkiego i to, że osadził Jana w więzieniu.^a

Chrzest Jezusa

(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11; J 1:31-34)

21 Gdy więc cały lud przyjął chrzest, został ochrzczony również Jezus, a w czasie Jego modlitwy^a otworzyło się niebo **22** i zstąpił na Niego Duch Święty^a w cielesnej postaci przypominającej gołębicę. Przy tym z nieba rozległ się głos: Ty jesteś moim ukochanym Synem,^b źródłem mojej radości.

Rodowód Jezusa

(Mt 1:1-17)

23 Gdy Jezus rozpoczął działalność,^a miał około trzydziestu lat i choć uważano, że był synem Józefa,^b pocho-

¹¹Az 5:8; Ez 18:7; 16; ^bJk 2:15; 1J 3:17

¹²Mt 21:32; Łk 7:29; 18:13-14

¹³AŁk 19:8

¹⁴Wj 23:1; Kpl 19:11

¹⁵AJ 1:19-20

¹⁶Łk 3:3; J 1:26;

Dz 1:5; ^bJ 1:27;

Dz 13:25; ^cMk 1:8;

J 1:33; Dz 11:15;

^dMt 3:11

¹⁷Mi 4:12;

^bMt 13:30; ^cMt 3:12;

25:41; Mk 9:48

¹⁸AŁk 2:10; 4:43

¹⁹Mt 14:3-4;

Mk 6:17-18

²⁰AJ 3:24

²¹AŁk 5:16; 6:12;

9:18, 28; 11:1

²²Az 42:1;

Mt 12:18; Łk 4:18;

J 1:32, 33; Dz 10:38;

^bPs 2:7; Mt 3:17;

17:5; Mk 9:7; Łk 9:35;

Ef 1:6; Kol 1:13;

2P 1:17

²³Mt 4:17; Dz 1:1;

^bŁk 4:22; J 6:42

²⁷Az 3:2; Ne

12:47; Ag 2:2; Za

4:6, 7, 8, 10; Mt 1:12;

^b1Krn 3:17; Ezd 3:2

³¹A25m 5:14;

1Krn 3:5; Za 12:12;

^b1Sm 17:12

³³Az 4:18-22;

1Krn 2:10-12

³⁶Az 11:10-26;

1Krn 1:24-27

³⁸Az 4:25-5:32

²Wj 34:28; 1Krl

19:8; ^bRdz 3:4-5;

Jb 1:9-11; Za 3:1;

Mt 13:19; J 8:44;

1P 5:8; ^cMt 26:37-38;

Mk 14:33-35;

Łk 22:44; Hbr 4:15;

^dPwt 9:9

³Mt 4:3; ^bRdz 3:1

⁴Pwt 8:3

⁵Mt 16:26

⁶AŁk 10:18; J 14:30;

12:31; 1J 5:19;

Obj 13:2, 7;

⁸Mt 28:18

⁹Kpl 26:1; Pwt 5:9;

6:13; 10:20

dził od Helego, **24** Mattata, Lewiego, Melchiego, Jannaja, Józefa, **25** Mattatiasza, Amosa, Nahuma, Heslego, Nagajaja, **26** Maata, Mattatiasza, Semeina, Jozecha, Jody, **27** Joanana, Rezy, Zorobabela,^a Salatiela,^b Neriego, **28** Melchiego, Addiego, Kosama, Elmadama, Era, **29** Jozuego, Eliezera, Joryma, Mattata, Lewiego, **30** Symeona, Judy, Józefa, Jonama, Eliakima, **31** Melei, Menny, Mattaty, Natana,^a Dawida,^b **32** Jessaja, Obeda, Boaza, Sali, Naassona, **33** Aminadaba,^a Admina, Arniego, Hesroma, Faresa, Judy, **34** Jakuba, Izaaka, Abrahama, Tary, Nachora, **35** Serucha, Ragu, Faleka, Ebera, Sali, **36** Kainama, Arfaksada, Sema,^a Noego, Lamecha, **37** Matusali, Henocha, Jareta, Maleleela, Kainama, **38** Enosa, Seta i w końcu od Adama, który pochodził od Boga.^a

Czas próby

(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

4 Następnie Jezus pełen Ducha Świętego^a wrócił znad Jordanu i wiedziony^b przez Ducha chodził po pustyni, **2** gdzie przez czterdzieści dni^a diabeł^b poddawał Go próbie.^c W tych dniach nic nie jadł,^d a gdy dobiegły końca, odczuł głód. **3** Wtedy diabeł podsunął Mu pomysł:^a Skoro^b jesteś Synem Boga, powiedz temu kamieniowi, aby zamienił się w chleb. **4** Jezus odpowiedział: Napisało: *Człowiekowi do życia potrzebny jest nie tylko chleb.*^a

5 Potem diabeł wyprowadził Go na górę, gdzie w ułamku sekundy pokazał Mu wszystkie królestwa zamieszkałego świata.^a **6** Zaproponował: Tobie dam całą władzę i chwałę tych królestw, ponieważ mnie została przekazana^a i daję ją, komu zechcę.^b **7** Jeśli więc Ty się przede mną pokłonisz – wszystko będzie Twoje. **8** Jezus odpowiedział: Napisało: *Panu, twojemu Bogu, będziesz oddawał pokłon* i tylko *Jemu będziesz służył.*^a

9 W końcu diabeł zaprowadził Go do Jerozolimy, postawił na szczycie świą-

tyni i powiedział do Niego: Skoro jesteś Synem Boga, skocz stąd w dół.

10 Przecież napisano:

On swym aniołom poleci cię strzec,^a

11 oraz:

*Będą cię nosić na rękach,
byś czasem swojej stopy
nie uraził o kamień.*^{a1}

12 Jezus odparł: Powiedziano: *Nie będziesz wystawiał na próbę Pana, twojego Boga.*^a

13 Gdy czas próby dobiegł końca, diabeł odstąpił od Niego^a w oczekiwaniu na kolejną sposobność.^b

Jezus w Galilei

14 Potem Jezus zawrócił w mocy Duchu^a do Galilei,^b a wieść o Nim rozniosła się^c szeroko po okolicy. **15** On zaś, chwalony przez wszystkich, nauczał w miejscowych synagogach.^a

Jezus wzgardzony w Nazarecie

(Mt 13:54-58; Mk 6:1-6)

16 Tak też przyszedł do Nazaretu,^a gdzie się wychował. W dzień szabatu,^b zgodnie ze swoim zwyczajem,^c wszedł do synagogi^d i zgłosił się do czytania.^e **17** Podano Mu zwój z proroctwem Izajasza,^a On zaś rozwinął zwój i odnalazł miejsce, gdzie było napisane:

18 *Duch Pana spoczywa na mnie,*^a

Ten, który namaścił mnie,^b

abym ubogim^c niósł dobrą nowinę,^d

który posłał mnie,

abym więźniom głosił wyzwolenie,^e

niewidzącym^f przejrzenie,

zgnębnionych^g wypuścił na wolność –

19 *abym ogłosił rok*

Pańskiej przychylności.^a

20 Po przeczytaniu zwinął zwój, oddał go służce i usiadł, a wszyscy obecni w synagodze skierowali na Niego wzrok. **21** Wtedy zaczął do nich mówić: Dziś jesteście świadkami spełniania się^a słów tego proroctwa. **22** Wszyscy potakiwali Mu, podziwiali^a pełne życzliwości słowa² płynące z Jego ust,^b

^{10a}Ps 91:11

^{11a}Ps 91:12

^{12a}Pwt 6:16; Iz 7:12;

¹Kor 10:9

^{13a}J 14:30; ^bHbr 4:15

¹⁴Łk 4:1, 18;

^bMt 4:12; J 4:43;

^{Dz} 10:37; ⁵Mt 9:26;

^{Łk} 4:37

¹⁵Mt 4:23; 9:35;

^J 18:20

¹⁶Mt 2:23; Łk 2:39;

⁵¹; ^bMk 2:27; Łk 4:31;

^{Hbr} 4:4; ^{Dz} 17:2;

^dMt 13:54; ^{Dz} 13:14;

^eDz 13:27; 15:21

¹⁷Łk 3:4

¹⁸^aIz 42:1;

^{Łk} 4:1, 14; ^J 3:34;

^bKpł 8:12; 15m 16:12-

¹³; ⁵Mt 11:5; Łk 6:20;

^dMk 16:15; Łk 3:18;

^{Ps} 103:6

^{4:43}; ⁹Ps 102:21;

^{146:7-8}; ^{Iz} 42:7;

^{49:8-9}; ^{Za} 9:11-

¹²; ^{Rz} 6:18, 22;

¹Dz 26:18; ⁹Iz 58:6;

^{Ps} 103:6

¹⁹Kpł 25:10;

^{Ps} 102:20; ^{Iz} 61:1, 2

²¹^aMt 1:22

²²^aMt 7:28;

^{Mk} 6:2; Łk 4:32;

^J 7:15; ^bJ 6:63, 68;

⁵Mt 13:55; Łk 3:23;

^J 6:42

²³^aMt 27:42;

^{Łk} 23:39; ^bŁk 4:16;

⁵Mt 4:13; 11:23;

^{Mk} 1:21-28; 2:1-12;

^{Łk} 4:31

²⁴^aMt 13:57; ^J 4:44

²⁵^aMt 17:1, 18;

^{18:1}; ^{Jk} 5:17

²⁶^aMt 17:8-16;

^{Mt} 11:21; 15:21

²⁷^a2Krl 5:1-14

²⁸^aŁk 6:11; ^J 7:23;

^{Dz} 7:54

²⁹^aLb 15:35; ^{Dz} 7:58;

^{Hbr} 13:12

³⁰^aJ 8:59; 10:39

³¹^aMt 4:13; ^{Mk} 1:21;

^{Łk} 4:23; 7:1; ^J 2:12;

^bMt 4:23; ^{Mk} 6:2;

^{Łk} 4:16

³²^aŁk 4:22;

^bMt 7:28-29; ^J 7:46

³³^aŁk 6:18

³⁴^aMt 8:29; Łk 8:28;

^bMk 1:24; ^{Dz} 19:15;

^{Jk} 2:19

³⁵^aŁk 4:32, 41

ale też mówili: Czy to nie jest syn Józefa?^c **23** Właśnie pod ich adresem Jezus powiedział: Zapewne przytoczycie mi to przysłowie: Lekarzu, pokaż na sobie,^a że twój lek jest skuteczny. Dokonaj także tu, w swoim rodzinnym mieście,^b tego wszystkiego, co – jak słyszeliśmy – zdarzyło się w Kafarnaum.^c **24** Zapewniam was – ciągnął dalej – żaden prorok nie spotyka się z życzliwym przyjęciem wśród swoich.^a **25** Wysłuchajcie tej przykrej prawdy: Wiele było wdów w Izraelu za dni Eliasza,^a kiedy to przez trzy i pół roku panowała susza i wielki głód ogarnął całą ziemię, **26** lecz do żadnej z nich nie został posłany Eliasza, tylko do owdowiałej kobiety – w Sarapiec Sydońskiej.^a **27** Wielu też było trędowatych w Izraelu za proroka Eliaszusa, a jednak żaden z nich nie został wyleczony, tylko Naaman – Syryjczyk.^a **28** Na te słowa gniew^a weszła we wszystkich zgromadzonych w synagodze. **29** Zerwali się, wypchnęli Jezusa z miasta^a i zawlekli aż na krawędź góry, na której leżało ich miasto. Chcieli Go strącić w dół, **30** On jednak przeszedł między nimi i oddalił się.^a

Słowa poparte mocą:

Uwolnienie opętanego

(Mk 1:21-28)

31 Zszedł do Kafarnaum,^a miasta w Galilei. Tam ich nauczał^b w dzień szabatu,^c **32** a oni byli zdumieni^a Jego nauczaniem, ponieważ swoje słowa wypowiadał jako ktoś władny spełnić to, o czym mówi.^b

33 Był zaś w synagodze człowiek mający w sobie ducha nieczystego, demon^a. Ten wrzasnął z całej siły: **34** Przeostań! Nie wtóracaj się w nasze sprawy, Jezusie z Nazaretu! Czy przyszedłeś nas zniszczyć?^a Wiem, kim Ty jesteś:^b Świętym Bożym. **35** Lecz Jezus skarcił go^a słowami: Zamilcz i wyjdź z niego! Wtedy demon rzucił opętanego na środek i wyszedł z niego, nie wyrządzając mu żadnej krzywdy. **36** Wówczas wszystkich obecnych ogarnęło

¹ Sparafrazowany cytat za G.

² Lub: *słowa łaski*.

zdumienie. Zaczęli zastanawiać się między sobą: Cóż to za słowa! Świadomy swojej władzy,^a z taką mocą^b rozkazuje nawet duchom nieczystym – i wychodzą?^c **37** A wieść o Nim szerokim echem rozchodziła się^a po okolicznych miejscowościach.

Uzdrowienia w domu Piotra

(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

38 Gdy wyszedł z synagogi, wstąpił do domu Szymona. A właśnie teściową Szymona trawiła wysoka gorączka. Wstawili się więc za nią u Niego.

39 On zaś stanął nad nią, nakazał gorączce ustąpić, a ta ją opuściła. Wtedy kobieta niezwłocznie wstała i zaczęła im usługiwać.

40 A gdy słońce chyliło się ku zachodowi, wszyscy, którzy mieli u siebie ludzi dotkniętych różnymi chorobami, prowadzili ich do Niego. On zaś kładł na każdego z nich ręce^a i uzdrowiał.^b **41** Z wielu też wychodziły demony,^a które krzyczały:^b Ty jesteś Synem Boga.^c On jednak nakazywał im milczeć^d i nie pozwalał im mówić, gdyż wiedziały, że jest Chrystusem.^e

42 Z nastaniem dnia wyszedł i udał się na odosobnione miejsce.^a Tłumy jednak szukały Go,^b znalazły i próbowały Go zatrzymać – nie chciały, by od nich odchodził. **43** Lecz On powiedział: Innym miastom też pragnę nieść dobrą nowinę^a o Królestwie Bożym, gdyż po to zostałem posłany.^b **44** Dlatego głosił swe przesłanie również w synagogach^a Judei.

Powołanie pierwszych uczniów

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

5 Pewnego razu, gdy tłum na Niego napierał, by słuchać Słowa Bożego, a On stał nad jeziorem Genezaret,^a **2** zobaczył na brzegu dwie łodzie. Rybacy właśnie z nich wyszli i płukali sieci. **3** Wówczas Jezus wszedł do łodzi,^a która była własnością Szymona, i poprosił go, aby odbił nieco od brzegu. Następnie usiadł w niej i zaczął nauczać tłumy.

^{36a}Łk 4:32; ^bŁk 6:19; ^cMt 8:16; 9:33

^{37a}Łk 4:14

^{40a}Mk 5:23; 16:18; Łk 13:13; ^bMt 4:23

^{41a}Łk 4:33; ^bMk 3:11, 12; Dz 16:17-18; ^cŁk 1:35; Mt 8:29; ^dŁk 4:35, 39; ^eMk 1:34; Łk 2:11, 26 ^{42a}Mk 1:35; Łk 5:16; ^bMk 1:36, 37; J 6:24, 26 ^{43a}Łk 2:10; 3:18; 8:1; 16:16; Mt 4:23; 24:14; Dz 8:12; ^bŁk 12:49, 51; 19:1; Mt 5:17; 20:28; J 3:17 ^{44a}Mt 4:23; Mk 1:39

Rozdział 5

^{1a}Mt 14:34 ^{3a}Mt 13:2; Mk 3:9; 4:1 ^{4a}J 21:6 ^{5a}J 21:3; ^bŁk 7:7 ^{6a}J 21:11 ^{8a}Jb 40:4; 42:6; Iz 6:5 ^{9a}Ps 46:9; 99:1 ^{10a}Mt 14:27; ^bMt 4:19; 13:47; Mk 1:17; Dz 2:41 ^{11a}Łk 18:28; ^bMt 4:19-20; 19:27; Mk 10:28; Łk 9:57, 62 ^{13a}Łk 17:14 ^{14a}Mt 9:30; Mk 5:43; 7:36; Łk 8:56; ^bKpł 14:2-32; Łk 17:14; ^cMt 10:18; Łk 9:5 ^{15a}Mt 9:26; ^bMt 4:25; Mk 3:8; J 6:2; ^cMk 1:34; 6:56

4 Gdy przestał mówić, zwrócił się do Szymona: Wyplń na głęboką wodę. Zrzućcie tam sieci na połów.^a **5** Mistrzu – odpowiedział Szymon – całą noc ciężko pracowaliśmy i nic nie złowiliśmy;^a ale ponieważ Ty to mówisz,^b zarzucę sieci. **6** I gdy zarzucili, zagarnęli tyle ryb, że ich sieci zaczęły się rwać.^a **7** Skinęli więc na współników w drugiej łodzi, żeby im przyszli z pomocą. Ci przyłączyli się i napełnili obie łodzie, tak że ledwie trzymały się na powierzchni.

8 Na ten widok Szymon Piotr spadł Jezusowi do kolan i powiedział: Odejdź ode mnie, Panie, bo jestem grzesznym człowiekiem.^a **9** Jego samego bowiem oraz wszystkich przy nim zebranych ogarnęło zdumienie^{a1} z powodu tak obfitego połowu. **10** Podobnie było z Jakubem i Janem, synami Zebedeusza, którzy towarzyszyli Szymonowi.² Wtedy Jezus powiedział do Szymona: Przystań się bać,^a od tej chwili będziesz łowił ludzi.^b **11** Wyciągnęli więc łodzie na ląd, zostawili wszystko^a i poszli za Nim.^b

Uzdrowienie trędowatego

(Mt 8:2-4; Mk 1:40-45)

12 W czasie pobytu Jezusa w jednym z miast zjawił się u Niego człowiek cały pokryty trądem. Gdy zobaczył Jezusa, upadł na twarz i poprosił: Panie, jeśli byś tylko zechciał, mógłbyś mnie oczyścić. **13** Wtedy Jezus wyciągnął rękę, dotknął go i powiedział: Chcę, bądź oczyszczony.^a I trąd natychmiast ustąpił. **14** Następnie polecił uzdrowionemu: Nic nikomu nie mów,^a ale idź, pokaż się kapłanowi i tak jak nakazał Mojżesz,^b złoż ofiarę za swe oczyszczenie – na świadectwo dla nich.^c **15** Jednak wieść o Nim tym bardziej się rozchodziła.^a Skutek był taki, że wielkie tłumy^b przychodziły, żeby Go słuchać i doznać uzdrowienia^c ze swoich słabości. **16** Jezus natomiast

1 Tj. zdumienie i jednocześnie przerażenie.
2 Lub: byli współnikami Szymona.

usuwał się na ustronne miejsca^a i tam się modlił.^b

Prawo przebaczenia grzechów

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

17 Pewnego dnia, gdy nauczał, wśród słuchaczy siedzieli również faryzeusze i nauczyciele Prawa,^a którzy zeszli się ze wszystkich wiosek Galilei i Judei oraz z Jerozolimy. A była w Nim moc Pana,^b dzięki której uzdrawiał.

18 I wtedy jacyś ludzie przynieśli na posłaniu sparaliżowanego. Chcieli go wnieść do środka i położyć przed Jezusem.

19 Jednak ze względu na tłum nie mogli znaleźć sposobu, by się do Niego przedostać. Dlatego weszli na płaski dach, zdjęli część stropu i przez otwór spuścili posłanie z chorym prosto przed Jezusa.

20 Gdy Jezus zobaczył ich wiarę,^a powiedział: Człowieku, przebaczone są ci twoje grzechy.^b

21 Wtedy znawcy Prawa oraz faryzeusze zaczęli się zastanawiać: Kto to jest? On obraża Boga!^a Kto, jeśli nie sam Bóg, może przebaczać grzechy?^b

22 Jezus przejrzał ich myśli^a i powiedział do nich: Nad czym się tak zastanawiacie? **23** Co jest łatwiejsze? Powiedzieć: Przebaczone są ci grzechy, czy: Wstań i uczynij chodźcie? **24** Wiedźcie jednak, że Syn Człowieczy^a ma na ziemi władzę przebaczenia grzechów.^b I tu polecił sparaliżowanemu: Wstań, złóż posłanie. Możesz iść do domu.^c

25 I chory natychmiast wstał – widzieli to wszyscy – podniósł to, na czym leżał, i chwalać Boga,^a odszedł do swego domu. **26** Wtedy wszyscy wpadli w uniesienie, zaczęli chwalić Boga i przejęci lękiem mówić: Dziś zobaczyliśmy coś, co wykracza poza ludzkie pojęcie.^a

Powołanie Lewiego

(Mt 9:9-13; Mk 2:14-17)

27 Potem wyszedł i wypatrzył celnika^a imieniem Lewi. Urzędował on właśnie przy stole celnym. Jezus zwrócił się do niego: Chodź za Mną. **28** I wtedy Lewi wstał, zostawił wszystko i odtąd chodził z Jezusem.^a

^{16a}Łk 4:42;

^bMt 14:23; Mk 1:35

^{17a}Mt 15:1; Łk 2:46;

Dz 5:34; 1Tm 1:7;

^bMk 5:30; Łk 6:19;

8:46

^{20a}Mk 10:52; Łk 7:9;

Dz 3:16; ^bŁk 7:48;

Jk 5:15

^{21a}Mt 26:65; J 10:36;

^bPs 32:5; Iz 43:25;

Łk 7:49

^{22a}Łk 6:8; 9:47;

J 2:24-25; 5:42;

1J 3:20

^{24a}Mt 8:20;

^bŁk 2:7; J 5:27; Flp 2:7;

^cMt 28:18; ^fJ 5:8

^{25a}Łk 7:16

^{26a}Mt 9:8; 15:31;

Dz 4:21

^{27a}Mt 5:46; 11:19

^{28a}Łk 5:11; 18:28

^{29a}Łk 15:1

^{30a}Dz 23:9;

^bMt 9:11; 11:19;

Łk 15:2

^{32a}Mt 11:20;

Mk 1:15; Łk 15:7; 24:

47; Dz 5:31; 1Tm 1:15

^{33a}Łk 7:18; 11:1;

J 1:35; 3:25; ^bŁk 2:37;

18:12

^{34a}J 3:29

^{35a}Łk 9:22; 17:22;

J 16:5-7

Rozdział 6

^{1a}Pwt 23:25

^{2a}Wj 20:10; J 5:10

^{3a}1Sm 21:1-6

29 Wyprawił on też dla Jezusa wielkie przyjęcie w swym domu. Przy stole rozgościło się bardzo wielu celników oraz innych ludzi tego rodzaju.^a **30** Faryzeusze natomiast i należący do nich znawcy Prawa zaczęli szemrać^a i zadawać uczniom pytania: Dlaczego to jeście i pijecie w towarzystwie celników i grzeszników?^b **31** Wtedy Jezus im odpowiedział: Chorzy, a nie zdrowi, potrzebują lekarza. **32** Nie przyszedłem wzywać do opamiętania^a sprawiedliwych, ale grzesznych.

Nowe formy dla nowych treści

(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

33 Wówczas postavili Mu zarzut: Uczniowie Jana^a często poszczą^b i pilnują modlitwy, podobnie uczniowie faryzeuszów, Twój natomiast bez przerwy jedzą i piją. **34** Czy zmuszacie gości do postu – zapytał ich Jezus – dopóki na weselu jest z nimi pan młody?^a

35 Przyjdzie jednak czas, gdy Pan młody zostanie im zabrany – wtedy nastaną dni, w których będą pościć.^a

36 Podał im jeszcze taki przykład: Nikt nie wydiera kawałka nowej szaty, aby połać starą. Jeśli to robi, to niszczy nową, a do starej nowa lata i tak nie pasuje. **37** Nikt też nie wlewa młodego wina w stare bukłaki, bo inaczej młode wino rozsadza bukłaki – samo wycieka, i bukłaki zniszczone. **38** Młode wino wlewa się w nowe bukłaki. **39** Nikt też, kto pił stare wino, nie zechce go zamienić na młode; zawsze bowiem będzie twierdził, że stare jest lepsze.

36 Podał im jeszcze taki przykład: Nikt nie wydiera kawałka nowej szaty, aby połać starą. Jeśli to robi, to niszczy nową, a do starej nowa lata i tak nie pasuje. **37** Nikt też nie wlewa młodego wina w stare bukłaki, bo inaczej młode wino rozsadza bukłaki – samo wycieka, i bukłaki zniszczone. **38** Młode wino wlewa się w nowe bukłaki. **39** Nikt też, kto pił stare wino, nie zechce go zamienić na młode; zawsze bowiem będzie twierdził, że stare jest lepsze.

Syn Człowieczy Panem szabat

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

6 W pewien szabat Jezus przechodził między łanami zboż, a Jego uczniowie zrywali po drodze kłosa i jedli wyłuskane z nich ziarno.^a **2** Wtedy niektórzy faryzeusze postavili im pytanie: Dlaczego robicie to, czego nie wolno robić w szabat?^a **3** A czy nie czytaliście o tym – odpowiedział im Jezus – co uczynił Dawid,^a gdy był głodny, on sam i jego towarzysze?^a **4** O tym, jak

wszedł do domu Bożego, wziął chleb obecności,^a który mogą jeść tylko kapłani, sam go jadł oraz dał tym, którzy z nim byli? **5** I dodał: Panem szabat jest Syn Człowieczy.^a

Uzdrowienie człowieka z bezwładną ręką

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

6 Innym razem, również w dzień szabat, Jezus wszedł do synagogi^a i nauczał. Był tam akurat człowiek, który cierpiał na bezwład prawej ręki. **7** Znawcy Prawa oraz faryzeusze bacznie obserwowali^a Jezusa: Jeśli w szabat dokona uzdrowienia, będzie powód do wniesienia przeciw Niemu skargi.^b **8** Jezus, świadom tych intryg,^a powiedział do człowieka z bezwładem ręki: Wstań i wyjdź na środek. Chory wyszedł. **9** Jezus natomiast zwrócił się do nich: Pytam was, czy w szabat wolno wyświadczać dobro, czy zło, uratować człowieka, czy go zgubić?^a **10** Po czym rozejrzał się wokół^a po wszystkich i polecił choremu: Wyciągnij rękę. Chory to uczynił – jego ręka odzyskała sprawność. **11** Ich natomiast ogarnął ślepy gniew^a i rozpoczęli naradę,^b co by tu zrobić z Jezusem.

Wybór Dwunastu

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19; J 6:70)

12 W tych dniach Jezus wyszedł na górę, aby się modlić,^a i na modlitwie do Boga spędził całą noc. **13** Z nastaniem dnia przywołał swoich uczniów^a i spośród nich wybrał sobie dwunastu,^b których też nazwał apostołami: **14** Szymona, któremu dał przydomek Piotr,^a jego brata Andrzeja,^b Jakuba, Jana,^c Filipa,^d Bartłomieja, **15** Mateusza,^a Tomasza, Jakuba, syna Halfeusza, Szymona zwanego Zelotą, **16** Judasza,^a syna Jakuba, i Judasza Iskariota, który potem okazał się zdrajcą.

Przemówienie na równinie

(Mt 5:1-7:29; Mk 3:7-12)

17 Następnie zszedł z nimi w dół i zatrzymał się na równinie. Towarzyszył

⁴Wj 25:30; Kpl 24:5-9

⁵Łk 5:24

⁶Mt 4:23; 6:2; Łk 4:15

⁷Mt 12:10; Łk 14:1; J 5:18; 8:6

⁸Mt 9:4; Łk 5:22; 9:47

⁹Łk 13:14; 14:3; ¹⁰Mk 3:34; 5:32; 10:23

¹¹Łk 4:28; ¹²Mt 21:46; 26:4; 27:1; J 5:18

¹²Mt 14:23; Mk 1:35; 6:46; Łk 5:16; 9:18

¹³Łk 9:1; ¹⁴Dz 1:13

¹⁴Mt 16:18; J 1:42; B 1:40; Mt 4:18;

¹⁵Łk 5:10; ¹⁶J 1:44

¹⁵Mt 9:9; Łk 5:27

¹⁶J 14:22

¹⁷Mt 11:21

¹⁸Mt 15:22-28; Dz 5:16

¹⁹Mt 9:20; 14:36; ²⁰Mk 5:30; Łk 4:36; 5:17; 8:46

²⁰Mt 11:5; Jk 2:5; Mt 5:2-12; ²¹Mt 25:34; Łk 12:29-32

²¹Łk 55:1-2;

Jr 31:25; Łk 1:53; ²²Ps 126:5-6;

Iz 61:2-3; J 16:20; Obj 7:16-17

²²Mt 10:22;

²³J 9:22; 15:19; 16:2;

²⁴Łk 51:7; Hbr 13:13; 1P 2:12; 3:16; 4:14

²³Dz 5:41; 1P 4:13; ²⁵2Krn 36:16; Mt 23:30-31; Łk 11:47; Dz 7:51-52

²⁴Am 6:1; ²⁵Łk 18:23; Jk 5:1; Łk 16:25

²⁵Łk 65:13-14; ²⁶Prz 14:13

²⁷Łk 30:10; Jr 5:31; Mi 2:11; Mt 7:15

²⁷Wj 23:4; Prz 25:21; Mt 5:44; Łk 6:35; Rz 12:20

²⁸Rz 12:14; 1P 3:9; ²⁹Łk 23:34; Dz 7:60

²⁹Łk 50:6; Tr 3:30; Mt 5:39; 26:67

Mu wielki tłum Jego uczniów oraz ogromna rzesza ludzi z całej Judei, w tym z Jerozolimy, a także znad morza, z Tyru i Sydonu.^a **18** Przyszli oni, aby Go posłuchać i przeżyć uzdrowienie. Uzdrowienia doświadczali również ludzie nękani przez duchy nieczyste.^a **19** A każdy z tłumu starał się Go dotknąć,^a ponieważ wychodziła z Niego moc^b i leczyła wszystkich.

20 On natomiast skierował wzrok na swoich uczniów i zaczął mówić:

Szczęśliwi jesteście, ubodzy,^a gdyż wasze jest Królestwo Boże.^b

21 Szczęśliwi, którzy teraz głodujecie,^a ponieważ będziecie nasyчени. Szczęśliwi, którzy teraz płaczącie,^b dlatego że będziecie radośni.

22 Szczęśliwi jesteście, ilekroć was ludzie znienawidzą,^a ilekroć od siebie odłączą,^b znieważą i zniesławią^c wasze imię – z powodu Syna Człowieczego.

23 Cieszyć się w tym dniu^a i z radości skaczcie do góry. W niebie czeka was naprawdę hojna zapłata. Podobnie bowiem ich ojcowie traktowali proroków.^b

24 Ale biada^a wam, bogatym,^b gdyż w pełni odbieracie swą pociechę.^c

25 Biada wam, teraz opływającym w dostatki, gdyż spadnie na was głód.^a Biada wam, zuchwale roześmianym, gdyż będziecie smucić się i płakać.^b

26 Biada wam, ilekroć wszyscy będą mieli o was dobre zdanie, bo takie ich ojcowie mieli o fałszywych prorokach.^a

27 Lecz wam, słuchającym, polecam: Kochajcie swoich wrogów,^a bądźcie dobrzy dla tych, którzy was nienawidzą, **28** dobrze życzcie tym, którzy was przeklinają,^a módlcie się za tych, którzy was szkodzą.^b **29** Temu, kto ci wymierza policzek, nadstaw też drugi,^a a temu, kto ci odbiera płaszcz, nie broń i koszuli.

30 Każdemu, kto cię prosi, dawaj,^a a od tego, kto bierze, co twoje, nie żądaj zwrotu.

31 Traktujcie innych tak, jak sami chcecie być traktowani.^a **32** Jeśli kochacie tych, którzy was kochają, to cóż wam wynagradzać?^a Przecież i grzesznicy kochają tych, którzy ich darzą miłością. **33** Albo jeśli czynicie dobrze tym, którzy dla was są dobrzy, to cóż tu wam wynagradzać? Grzesznicy czynią to samo. **34** I jeśli pożyczacie tym, od których spodziewacie się zwrotu, to cóż wam wynagradzać? Grzesznicy również pożyczają grzesznikom, aby odebrać tyle samo. **35** Ale kochajcie waszych wrogów,^a czyńcie dobrze, pożyczajcie, nie oczekując nic w zamian,^b a otrzymacie hojną zapłatę i będziecie synami Najwyższego.^c On bowiem jest życzliwy dla niewdzięcznych i złych.

36 Wzorem też swego Ojca^a bądźcie miłośnierni.^b **37** Prześcieńcie osądzać,^a a nie zostaniecie osądzeni. Prześcieńcie potępiać,^b a wówczas nie zostaniecie potępieni. Przebaczajcie,^c a dostąpiacie przebaczenia. **38** Dawajcie, a będzie wam dane;^a wtedy porcję dobrą, ugniecioną, ubitą i z naddatkiem wysypią w wasze zanadrze, bo jaką miarą mierzycie, taką i wam odmierzą.^b

39 Przytoczył im też przykład: Czy niewidomy^a może prowadzić niewidomego? Czy obaj nie wpadną do dołu?^b

40 Nie ma ucznia nad mistrza,^a każdy dobrze przygotowany jest jak jego mistrz.

41 Jak to jest, że widzisz drzazgę w oku swego brata,^a a belki we własnym^b nie dostrzegasz? **42** Jak możesz mówić swemu bratu: Bracie, pozwól, że wyjmę drzazgę z twego oka, gdy we własnym oku nie dostrzegasz belki? Obłudniku,^a wyjmij najpierw belkę ze swojego oka, wtedy zaczniesz widzieć wyraźnie i będziesz w stanie usunąć drzazgę z oka twojego brata.

43 Nie ma bowiem drzewa dobrego,^a które rodziłoby niedobre owoce, ani drzewa niedobrego, które rodziłoby dobre. **44** Każde drzewo poznaje się po

^{30a}Pwt 15:7-8, 10; Mt 5:42; Łk 6:38

^{31a}Mt 7:12

^{32a}Mt 5:46-47

^{35a}Łk 6:27;

^bKpl 25:35-36; Pwt 15:8; Ps 37:26; 112:5; Prz 19:17; Łk 6:30; ^cMt 5:45; Łk 1:32

^{36a}Mt 5:48; Ef 5:1; 1P 1:17; ^bJk 2:13

^{37a}Mt 7:1; Rz 14:13;

^b1Kor 4:5; Jk 2:13; ^cJ 3:17; 8:10-11;

^dMt 6:14-15; Ef 4:32

^{38a}Pwt 15:10;

^bPrz 19:17; Łk 6:30;

^cMt 7:2; Mk 4:24;

^d2Kor 9:6

^e39^aLz 59:10;

^b2Kor 3:14; 4:4;

^cEf 4:18; ^dLz 6:10;

^eMt 15:14; 23:16, 24

^f40^aMt 10:24; J 13:16;

^b15:20

^c41^aMt 7:3-5; ^bJ 8:7-9

^d42^aMt 15:7; 23:13-15; Łk 12:1-2

^b43^aMt 7:16-20

^c44^aPwt 32:32;

^bPs 92:14-15; Lz 5:2;

^cOz 10:1; Mt 12:33;

^d13:8; Ga 5:22; Ef 5:9

^e45^aMt 12:35;

^bPrz 4:23; Mt 12:34;

^c15:18-19; Mk 7:20

^d46^aMt 25:11;

^bŁk 13:25; J 13:13;

^cMi 1:6; Mt 7:21-23

^d47^aMt 7:24-27;

^bŁk 8:21; 11:28;

^cRz 2:13; Jk 1:22-25

^d48^aLz 28:16; 54:11;

^b1Kor 3:11; ^cLz 25:3-4

^d49^aEz 13:10-16;

^b1Kor 3:10-13

Rozdział 7

^{1a}Mt 4:13

^{2a}Dz 10:1

^{6a}Łk 8:49; ^bMt 3:11;

^c10:37; 22:8; Łk 5:8;

^dJ 13:8; Dz 13:46;

^e1Kor 15:9

^f79^aPs 107:20; Mt 8:16

jego owocu.^a Z cierni przecież nie zrywa się fig ani z krzewu jeżyn – winogron.

45 Człowiek dobry z dobrego skarbcza swego serca wydobywa dobro,^a a niegodziwy ze złego wydobywa zło, gdyż z obfitości serca^b mówią jego usta.

46 Dlaczego zwracacie się do Mnie: Panie,^a Panie, a nie stosujecie się^b do tego, co mówię? **47** Pokażę wam, do kogo podobny jest ten, kto przychodzi do Mnie, słucha moich słów i robi z nich użytek.^a **48** Przypomina on budowniczego, który zrobił głęboki wykop i posadził fundament na skale.^a Gdy przyszła powódź i strumień wody uderzył w ten dom, nie zdołał go poruszyć, ponieważ był dobrze zbudowany.^b **49** Ten natomiast, kto wysłuchał moich słów, lecz nie zrobił z nich użytku, przypomina człowieka, który zbudował dom na gruncie, lecz bez fundamentu. W czasie powodzi budynek szybko runął i pozostało po nim wielkie rumowisko.^a

7 Po zakończeniu swojego przemówienia do ludu Jezus udał się do Kafarnaum.^a

Przeciętny człowiek z nieprzeciętną wiarą

(Mt 8:5-13)

2 Tymczasem sługa pewnego setnika,^a bardzo przez niego ceniony, chorował i bliski był śmierci. **3** Gdy setnik usłyszał o Jezusie, posłał do Niego starszych żydowskich, prosząc Go, aby przyszedł i uratował jego sługę. **4** Ci zjawili się u Jezusa i usilnie prosili: Zasługuje, abyś spełnił jego prośbę, **5** bo kocha nasz naród i sam zbudował nam synagogę. **6** Jezus zatem wyruszył z nimi w drogę. Gdy już był niedaleko domu, setnik posłał przyjaciół ze słowami: Panie, nie trudź się, proszę.^a Nie jestem wart,^b abyś wchodził pod mój dach. **7** Dlatego też nie uważałem się za godnego, aby przyjść do Ciebie. Ale powiedz tylko słowo,^a a mój sługa będzie uzdrowiony. **8** Ja bowiem jestem człowiekiem podległym władzy i mam pod sobą żołnierzy. Jeśli któremuś

mówię: Idź! – idzie. Jeśli któremuś rozkażę: Przyjdź! – przychodzi; i jeśli swojemu słudze powiem: Zrób to! – robi. **9** Gdy Jezus to usłyszał, zadziwił Go ten człowiek, po czym odwrócił się do tłumu, który Mu towarzyszył, i powiedział: Mówię wam, nawet w Izraelu nie znalazłem tak wielkiej wiary.^a

10 A posłańcy po powrocie do domu zastali sługę w dobrym zdrowiu.

Jezus i zrozapczona matka

11 Potem Jezus wyruszył do miasta o nazwie Nain. Szli z Nim Jego uczniowie oraz wielki tłum. **12** Gdy zbliżał się do bramy miejskiej, właśnie wynoszącego zmarłego. Był nim jedyny syn^a pewnej kobiety, która była wdową. Towarzyszyło jej wielu mieszkańców miasta. **13** Wzruszony^a tym widokiem Pan zwrócił się do niej: Przestań płakać.^b **14** Następnie podszedł, dotknął mar – ci zaś, którzy je nieśli, stanęli – i polecił: Chłopcze, mówię ci: Wstań!^a **15** Wtedy zmarły usiadł^a i przemówił. A Jezus oddał go matce.^b **16** Wszystkich natomiast ogarnął strach i zaczęli chwalić Boga:^a Wielki prorok^b pojawił się wśród nas! – powtarzali. – Bóg przybył do swojego ludu!^c **17** I rozeszła się ta wieść po całej Judei i wszystkich sąsiednich okolicach.

Pytanie Jana Chrzciciela

(Mt 11:2-19)

18 O tym wszystkim donieśli Janowi jego uczniowie.^a Wówczas Jan przywołał do siebie dwóch spośród swoich uczniów **19** i posłał ich do Pana z pytaniem: Czy Ty jesteś Tym, który ma przyjść,^a czy też mamy spodziewać się innego? **20** Posłańcy przybyli więc do Jezusa i powiedzieli: Jan Chrzciciel przysyła nas do Ciebie i każe zapytać: Czy Ty jesteś tym, który ma przyjść, czy też mamy czekać na innego? **21** A właśnie w tym czasie Jezus uzdrowił^a wiele osób dręczonych przez choroby, bóle i złe duchy, wielu zaś niewidomych^b podarował wzrok.^c **22** Dał im zatem taką odpowiedź: Idźcie i powia-

domcie Jana o tym, co zobaczyliście i usłyszeliście:

Niewidomi^a odzyskują wzrok, kulejący^b chodzą, trędowaci^c doznają oczyszczenia, głusi^d słyszą, umarli^e są wzbudzeni, a ubodzy^f słyszą dobrą nowinę.

23 Szczęśliwy też będzie ten, kto się do Mnie nie zrazi.^{a1}

Jezus o Janie Chrzcicielu

(Mt 11:7-15)

24 Po odejściu posłańców Jana Jezus powiedział o nim do tłumów: Co wysłiście obejrzeć na pustyni? Trzcinę kołysaną przez wiatr? **25** Co zatem wysłiście zobaczyć? Człowieka ubranego w miękkie szaty? Ci, którzy noszą okazałe stroje i żyją w zbytku, mieszkają w pałacach królewskich. **26** A więc co wysłiście zobaczyć? Proroka?^a Tak! Powiem wam, nawet więcej niż proroka. **27** On jest tym, o którym napisano:

*Oto posyłam przed Tobą
mojego posłańca,^a
który pójdzie przed Tobą
i utoruje Ci drogę.*

28 Mówię wam: Pośród tych, którzy wyszli z łona kobiet, niema większego niż Jan,^a a jednak najmniejszy w Królestwie Bożym^b jest większy niż on.^c

29 Cały lud, gdy to słyszał – w tym również celnicy – przyznawał, że Bóg ma słuszność,^a i dawał się zanurzyć w chrzcie Jana.^b **30** Faryzeusze^a jednak oraz znawcy Prawa^b zlekceważyli Boży plan^c względem siebie i nie dali się przez niego zanurzyć.²

Zgubna niechęć

(Mt 11:16-19)

31 Z kim więc mam porównać ludzi tego pokolenia i do kogo są podobni? **32** Przypominają dzieci, które sie-

⁹Mt 15:28; Łk 5:20

¹²aŁk 8:42; 9:38

¹³aMt 20:34; Mk 1:41; ^bŁk 8:52
¹⁴aMt 9:25; Mk 1:31; Łk 8:54; J 11:43; Dz 9:40
¹⁵aŁk 7:22; ^bŁk 9:42
¹⁶aŁk 1:65, 68; 2:20; 5:25-26; 13:13; 17:15; 23:47; Mt 9:8; Dz 4:21; ^bPwt 18:15; Łk 7:39; 24:19; J 4:19; 6:14; 7:40; 9:17; Dz 7:37; ^cWj 4:31; Łk 1:68; 19:44
¹⁸aMt 9:14; Łk 5:33
¹⁹aRdz 49:10; Ps 40:8; 118:26; Za 9:9; Ml 3:1; Rz 5:14; Obj 1:4, 8; 4:8

²¹aMt 4:23; 8:16; ^bMt 12:22; 15:31; 21:14; Mk 8:23; 10:52; J 9:6; ^cŁk 4:18, 21

²²aIz 35:5-6; ^bMt 15:30-31; ^cŁk 17:12-14; ^dMk 7:35; ^eŁk 7:15; J 11:44; ^fŁk 4:18
²³aIz 8:14-15; Mt 26:31

²⁶aMt 11:9; 14:5; Łk 1:76; 20:6
²⁷aWj 23:20; Ml 3:1; Mt 11:10; Mk 1:2
²⁸aŁk 1:15; ^bMt 3:2; Łk 6:20; ^cMt 5:19; 20:26; 23:11; J 1:15
²⁹aMt 21:32; Rz 3:4, 5; ^bMk 1:5; Łk 3:7, 12; Dz 18:25; 19:3
³⁰aMt 23:13; ^bŁk 10:25; 11:45; 14:3; Mt 22:35; 45; 81:12; Iz 65:12; Jr 7:13; Oz 9:17; Mt 22:3; J 5:40; Dz 2:23

¹ Lub: (1) *któ pozostanie względem Mnie niezrażony; (2) dla kogo nie stanę się powodem potknięcia.*

² Lub: *ochrzcić.*

dążą na rynku^a i robią sobie nawzajem wymówki:

Graliśmy wam na fujarce,
a nie tańczyliście,
śpiewaliśmy żałobne pieśni,
a nie płakaliście.

33 Bo przyszedł Jan Chrzciel, nie je chleba, nie pije wina,^a a wy twierdzicie: Ma demona. **34** Przyszedł Syn Człowieczy, je i pije,^a i też mówicie: To żartok i pijak, przyjaciel celników i grzeszników.^b **35** I tak mądrość znalazła usprawiedliwienie u wszystkich wyszłych dzieci.

Przebaczenie i miłość

36 Pewnego razu któryś z faryzeuszów zaprosił Jezusa na wspólny posiłek.^a Jezus zatem wstąpił do jego domu i zajął miejsce przy stole. **37** Była zaś w tym mieście pewna kobieta, która prowadziła grzeszne życie. Wiedząc, że Jezus siedzi przy stole w domu faryzeusza, przyniosła alabastrowy flakonik pachnącego olejku,^a **38** stanęła z tyłu u stóp Jezusa, rozplakała się i swoimi włosami zaczęła ocierać łzy padające na Jego stopy.^a Całowała je przy tym z czułością i namazczała olejkim. **39** Na ten widok faryzeusz,^a który Go zaprosił, pomyślał: Gdyby ten człowiek był prorokiem,^b zdawałby sobie sprawę, kim i jakiego rodzaju jest ta kobieta, która Go dotyka, że to grzesznica.^c **40** Wówczas Jezus odezwał się do niego: Szymonie, mam ci coś do powiedzenia. Ten zaś: Słucham, Nauczycielu. **41** Pewien pożyczkodawca miał dwóch dłużników.^a Jeden był mu winien pięćset denarów, a drugi tylko pięćdziesiąt.¹ **42** Ponieważ nie mieli z czego spłacić długu, obydwóm go umorzył.^a Który więc z nich będzie kochał go bardziej? **43** Szymon powiedział: Przypuszczam, że ten, któremu więcej umorzył. Trafnie oceniłeś – odpowiedział Jezus. **44** Następnie zwrócił się w stronę kobiety

32^aLk 11:43

33^aMt 3:4; Mk 1:6; Łk 1:15

34^aMk 2:16; Łk 7:36; 15:1-2; ^bŁk 5:29-30; Łk 19:7

36^aLk 11:37; 14:1

37^aMt 26:7; Mk 14:3; J 12:3

38^aJ 11:2; 12:3

39^aLk 15:2;

^bMt 21:11; Łk 7:16; J 4:19; Łk 15:2

41^aMt 18:24-27

42^aEf 4:32; Kol 2:13-14; 3:13

44^aRdz 18:4; 19:2; 43:24; Sdz 19:21; 1Tm 5:10

45^a2Sm 19:39; 20:9; Łk 22:47, 48; Rz 16:16; 1Kor 16:20; 2Kor 13:12; 1Tm 5:26; 1P 5:14

46^aPs 23:5; 141:5; Kzn 9:8

47^aRz 5:20

48^aMt 9:2; Łk 5:20; 1J 2:12

49^aŁk 5:21

50^aMt 9:22; Łk 5:20; 8:48; 17:19; 18:42; Dz 3:16; 14:9;

^b1Sm 1:17; Mk 5:34; Dz 15:33

Rozdział 8

1^aMt 4:23; Mk 6:6; Łk 3:18; 4:43; 16:16

2^aMt 27:55-56; Mk 15:40-41; Łk 23:49, 55;

^bMk 16:9

3^aŁk 24:10;

^bPrz 31:20; Dz 16:14-15; Rz 1:6-13, 6, 12

^cRdz 3:18; Jr 4:3

i powiedział do Szymona: Widzisz tę kobietę? Wszedłem do twojego domu, a ty nie podałeś mi wody do nóg,^a ona za to łzami oblała moje stopy i otarła swoimi włosami. **45** Nie powitałeś Mnie pocałunkiem,^a a ona od chwili mego przyścia nie przestaje całować moich stóp. **46** Najzwyczajszą oliwą nie namaściłeś mi głowy; ona zaś pachnącym olejkim^a namaściła mi stopy. **47** Dlatego posłuchaj: Mocno Mnie pokochała, bo przebaczone jej wiele grzechów.^a Komu mało się przebacza, słabo kocha. **48** Do niej zaś powiedział: Twoje grzechy zostały ci przebaczone.^a **49** Wtedy ci, którzy wraz z Nim byli przy stole, zaczęli się zastanawiać: Kim On jest,^a że nawet grzechy przebacza? **50** On tymczasem powiedział do kobiety: Twoja wiara^a cię ocaliła, idź w pokój.^b

Współpracownicy Jezusa

8 Wkrótce potem wędrował przez miasta oraz wioski, głosząc i opowiadając dobrą nowinę o Królestwie Bożym.^a Towarzyszyło Mu Dwunastu, **2** a także kilka kobiet,^a które wcześniej zostały uzdrowione ze złych duchów i z niedomagań. Wśród nich była Maria zwana Magdaleną, z której niegdyś wyszło siedem demonów,^b **3** Joanna^a – żona Chuzasa, zarządcy Heroda, Zuzanna oraz wiele innych. Służyły im one swoim mieniem.^b

Przypowieść o siewcy

(Mt 13:3-15; Mk 4:2-12)

4 Gdy gromadził się wielki tłum, ludzie bowiem z jednego miasta po drugim przychodzili do Niego, opowiedział taką przypowieść: **5** Pewien siewca wyszedł obsiać pole. W czasie siania niektóre ziarna padły na skraj drogi. Tam zostały podeptane i wyjedzone przez ptactwo polne. **6** Inne padły na skałę, lecz ledwie wykiełkowały, uschły, gdyż nie miały wilgoci. **7** Kolejne padły między ciernie;^a te razem z ziarnem wyrosły – i zagłuszyły je. **8** A jeszcze inne padły na żyzny grunt; tam wyrosły i wydały stokrotny

¹ Za pięćset denarów robotnik najemny mógł przeżyć dwa lata; za pięćdziesiąt – dwa miesiące.

plon. To mówiąc, nawoływał: Kto ma uszy, aby słuchać,^a niech rozważy moje słowa.

9 Jego uczniowie zapytali Go potem, co miała znaczyć ta przypowieść.

10 Wtedy im wyjaśnił: Wam dano poznać tajemnice Królestwa Bożego,^a do pozostałych jednak mówi się w przypowieściach, aby

patrzac, nie widzieli,

a słuchając, nie rozumieli.^b

11 Znaczenie tej przypowieści jest takie:^a Ziarnem jest Słowo Boże.^b **12** Tymi przy drodze są ludzie, którzy wysłuchują, co się mówi; potem jednak przychodzi diabeł i wybiera Słowo z ich serca, aby nie uwierzyli i nie zostali zbawieni.^a **13** Ludźmi na gruncie skalistym są ci, którzy ilekroć usłyszą, z radością przyjmują Słowo,^a lecz brak im korzenia, do czasu wierzą, a w chwili próby^b – rezygnują. **14** Ziarno między cierniami oznacza z kolei tych, którzy wprawdzie usłyszeli, lecz gdy idą przez życie, troski,^a bogactwo^b i przyjemności^c stopniowo tłamszą ich wzrost – i nie dojrzewają. **15** Natomiast ziarno w żyznym gruncie oznacza tych, którzy szlachetnym i dobrym sercem^a wysłuchali Słowa, trzymają się go i dzięki wytrwałości^b wydają plon.^c

Bóg ujawni wszystko

(Mk 4:21-25)

16 Nikt nie zapala lampy i nie nakrywa jej naczyнием ani nie stawia pod łóżkiem, tylko na widocznym miejscu, aby ci, którzy wchodzą, mogli widzieć światło.^a **17** Nie ma bowiem nic ukrytego, co się nie stanie widoczne,^a ani nic tajnego, co nie wyjdzie na jaw i nie zostanie poznane.

18 Uważajcie^a więc, jak słuchacie;^b gdyż temu, który ma, będzie dodane, temu zaś, który nie ma, zostanie odebrane nawet to, co sądzi, że ma.^c

Prawdziwa rodzina

(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

19 Zjawiła się u Niego matka wraz z Jego braćmi,^a ale z powodu tłumy

⁸Mt 11:15; 13:43; Mk 4:23; Łk 14:35

¹⁰Mt 13:11; 1Kor 2:6-10; Kol 1:27; ^bŁz 6:9-10; Ez 12:2; J 12:40; Dz 28:26; Rz 11:8

¹¹Mt 13:18-23; Mk 4:13-20; ^bMk 2:2; 4:33; 16:20; Łk 1:2; Dz 8:4; Hbr 4:12; Jk 1:21; 1P 1:23; ¹²Mk 16:16; 1Kor 1:21

¹³Łz 58:2; J 5:35; ^bMt 11:6; Jk 1:2, 12; 1P 1:6

¹⁴Mt 6:25; ^bMt 19:23; 1Tm 6:9, 10, 17; 2Tm 3:4; Tt 3:3; Jk 4:1, 3

¹⁵Dz 17:11; ^bRz 5:3; Hbr 10:36; 2P 1:6; 1J 15:5, 16; Kol 1:6

¹⁶Mt 5:15; Łk 11:33

¹⁷Jb 12:22;

Mt 10:26; Łk 12:2

¹⁸Łk 17:3; 21:34;

^bMt 13:16; Łk 8:11-

15; ^cMt 13:12; 25:29;

Mk 4:25; Łk 19:21, 26

¹⁹Mt 13:55; Mk 6:3;

J 2:12; 7:3, 5; Dz 1:14;

1Kor 9:5; Ga 1:19

²¹Łk 6:47; 11:28;

J 14:21; 15:14; Jk 1:22

²²Mt 8:18

²³Łk 5:5; ^bPs

104:7; Łk 4:35, 39,

41; ^cPs 65:7; 89:10;

107:29; Jo 1:15

²⁵a Łk 1:65; 5:26;

Dz 2:43; ^bJb 26:12

²⁸Mk 1:23-24;

²¹Łk 4:33-34; Dz 8:7;

^cLb 24:16; Ps 57:2;

Dn 3:26; Łk 1:32; 6:35

²⁹Łk 4:33; 11:24

nie mogli się z Nim spotkać. **20** Powiadomiono Go zatem: Twoja matka oraz Twoi bracia stoją na zewnątrz i chcą się z Tobą widzieć. **21** Wtedy im odpowiedział: Moją matką i moimi braćmi są ci, którzy słuchają Słowa Bożego i wypełniają je.^a

Uciszanie burzy

(Mt 8:23-27; Mk 4:36-41)

22 W czasie jednego z tych dni Jezus wsiadł wraz z uczniami do łodzi i powiedział: Przeprowmy się na drugą stronę jeziora.^a Odbili zatem od brzegu. **23** Gdy płynęli, zasnął. Nagle na jeziorze zerwała się burza. Łódź napębiała się wodą. Zrobiło się niebezpiecznie. **24** Przysunęli się zatem do Niego i obudzili Go. Mistrzu! Mistrzu!^a – wołali. – Giniemy! A On, wyrwany ze snu, skarcił^b wiatr i wzburzone fale. Wtedy burza ustała^c i zapanowała cisza. **25** Następnie zwrócił się do nich: Gdzie wasza wiara? Oni zaś zdjęci strachem^a i podziwem pytali jeden drugiego: Kim On właściwie jest, że rozkazuje nawet wiatrom i wodzie, a one są Mu posłuszne?^b

Uwolnienie od legionu demonów

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

26 Tak dopłynęli do kraju Gerazeńczyków, położonego naprzeciw Galilei. **27** Ledwie wyszedł na ląd, spotkał Go pewien człowiek z miasta. Był on opętany przez demona. Od dłuższego czasu nie nosił ubrania i nie mieszkał w domu, lecz w grobowcach. **28** Gdy zobaczył Jezusa, wrzasnął,^a upadł przed Nim i donośnie zawołał: Czego ode mnie chcesz, Jezusie, Synu Boga Najwyższego?^b Błagam Cię, nie dręcz mnie! **29** Bo Jezus wcześniej rozkazał duchowi nieczystemu,^a aby wyszedł z tego człowieka. Demon bowiem wiele razy brał go we władanie, a człowiek ten, choć go trzymano pod strażą w łańcuchach i pętach, rozrywał wszystko i gnany przez demona uciekał na pustynię. **30** Jezus zapytał go: Jak ci na imię? Legion – odpowiedział;

bo było w nim wiele demonów. **31** Nie przestawały też błagać Go, aby nie odsyłał ich do otchłani.^a **32** A pasła się tam na górze spora trzoda świń. Demony poprosiły zatem, aby pozwolił im w nie wejść. I pozwolił im. **33** Gdy więc wyszły z człowieka i weszły w świnie, trzoda ruszyła w dół urwiska wprost do jeziora^a – i utonęła.

34 Pasterze na widok tego, co się wydarzyło, uciekli i donieśli o tym w mieście oraz po zagrodach. **35** Ludzie wyszli więc zobaczyć, co się stało. Gdy przyszli do Jezusa i przekonali się, że człowiek, z którego wyszły demony, siedzi u Jego stóp^a ubrany i przy zdrowych zmysłach, przestraszyli się. **36** Świadkowie zajścia natomiast opowiedzieli im, jak doszło do uwolnienia opętanego.^a **37** Wtedy cały tłum złożony z mieszkających w tej okolicy Gerazeńczyków zwrócił się do Jezusa z prośbą, aby od nich odszedł,^a ogarniał ich bowiem wielki strach.^b Jezus wsiadł zatem do łodzi i polecił ruszać z powrotem. **38** Człowiek zaś, z którego wyszły demony, prosił Go, aby pozwolił mu przy Nim pozostać. Jezus jednak odesłał go. **39** Wracaj do swojego domu – powiedział – i mów dokładnie o wszystkim, co Bóg dla ciebie uczynił. Odszedł więc i po całym mieście rozgłaszał, jak wiele zrobił dla niego Jezus.

Jezus, Jairos, choroba i śmierć

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

40 Gdy Jezus powrócił, tłum przyjął Go z radością. Wszyscy bowiem na Niego czekali. **41** Wtedy zjawił się człowiek imieniem Jairos. Był on przełożonym synagogi.^a Padł Jezusowi do stóp i zaczął Go błagać, aby wstąpił do jego domu. **42** Miał bowiem dwunastoletnią córkę, jedynaczkę,^a która właśnie umierała. A gdy On szedł, tłumy zewsząd na Niego napierały.^b

43 Wtem pewna kobieta, która przez dwanaście lat cierpiała na krwotok^a i wydała na lekarzy wszystko, co miała na swoje utrzymanie, a żaden

^{31a}Obj 9:1, 2, 11; 11:7; 17:8; 20:1, 3

^{33a}Lk 5:1; 8:22

^{35a}Lk 10:39

^{36a}Mt 4:24

^{37a}Dz 16:39;
^bLk 1:65; 5:26; 7:16

^{41a}Lk 13:14;
Dz 13:15; 18:8, 17
^{42a}Lk 7:12; ^bMk 2:2; 3:10

^{43a}Kpł 15:25

^{44a}Mt 14:36

^{46a}Lk 6:19; Dz 5:15; 10:38

^{48a}Lk 7:50; 17:19; 18:42

^{49a}Lk 7:6; ^bJ 11:28

^{51a}Mk 14:33; Lk 9:28

^{52a}Lk 7:13; ^bDn 12:2;

J 11:11, 13; Dz 7:60;

13:36; 1Ts 4:15;

ZP 3:4

^{54a}Mk 1:31; ^bLk 7:14

^{56a}Mk 7:36; Lk 5:14

Rozdział 9

^{1a}Mk 6:7; Lk 6:13;

^bLk 5:17

^{2a}Lk 10:1; ^bMt 3:2;

28:19; Mk 16:15;

Lk 9:11, 60, 62; 16:16;

J 18:36; Dz 1:3; 8:12;

28:23; Rz 14:17;

1Kor 4:20; ^bMt 4:23;

Lk 9:11

^{3a}Mk 6:8-11;

Lk 10:4-11

nie potrafił jej uzdrowić, **44** podeszła z tyłu, dotknęła frędzla Jego szaty^a – i jej krwotok natychmiast ustał. **45** Kto Mnie dotknął? – zapytał Jezus. Podczas gdy wszyscy zaprzeczali, Piotr zauważył: Mistrzu, tłumy zewsząd Cię otaczają i ściskają. **46** Jezus jednak powiedział: Ktoś Mnie dotknął, gdyż poczułem, że wyszła ze Mnie moc.^a **47** Kobieta zrozumiała, że jej czyn nie uszedł uwagi. Podeszła zatem z drzeniem, przypadła do Jezusa i publicznie wyznała, dlaczego Go dotknęła; wyznała też, że natychmiast została uleczone. **48** Wtedy Jezus zwrócił się do niej: Cóрко, twoja wiara^a cię ocaliła. Idź w pokój.

49 Nie dokończył jeszcze tych słów, gdy przybył posłaniec z domu przełożonego synagogi z taką wiadomością: Twoja córka nie żyje, nie trudź^a już Nauczyciela.^b **50** Jezus posłyszał te słowa i zwrócił się do Jairosa: Nie bój się! Uwierz, a będzie ocalona. **51** Po przybyciu na miejsce, Jezus nie pozwolił nikomu wejść ze sobą do środka, poza Piotrem, Janem, Jakubem,^a ojcem oraz matką dziecka. **52** W domu wszyscy płakali i na znak żałoby po dziewczynce bili się w pierś. Przesłańcice płakać^a – powiedział do nich Jezus – ona nie umarła, tylko śpi.^b **53** Wtedy zaczęli drwić z Niego, gdyż na własne oczy widzieli, że umarła. **54** On natomiast ujął ją za rękę^a i głośno powiedział: Dziewczynko, wstań!^b **55** Wówczas powrócił jej duch, natychmiast wstała, a On polecił, by dano jej jeść. **56** Rodzice wpadli w zachwyty! Jezus jednak zabronił im komukolwiek mówić o tym wydarzeniu.^a

Rzesłanie Dwunastu

(Mt 10:1-15; Mk 3:13-19)

9 Jezus zwołał^a Dwunastu, dał im władzę nad wszystkimi demonami oraz moc uzdrawiania chorób^b i posłał ich,^a aby głosili Królestwo Boże^b i uzdrawiali chorych.^c **3** Powiedział im przy tym: Nie bierzcie niczego na drogę:^a ani laski, ani torby, ani

chleba, ani pieniędzy – nie zabierajcie nawet dwóch tunik. **4** W którymkolwiek domu się zatrzymacie, uczynicie z niego – do czasu waszego wyjścia – miejsce swojego postoju. **5** Jeśliby was gdzieś nie przyjęto, wychodząc z takiego miasta, otrząśnijcie proch z waszych nóg^a na świadectwo przeciwko jego mieszkańcom. **6** Uczniowie wychodzili zatem i chodzili po wioskach, głosili dobrą nowinę i wszędzie uzdrawiali.

Niepokój Heroda

7 O wszystkim, co się dzieje, usłyszał tetrarcha Herod.^a Nie dawało mu to spokoju,^b gdyż jedni utrzymywali, że zmartwychwstał Jan Chrzciciel;^c **8** drudzy, że pojawił się Eliasz;^a jeszcze inni, że powstał jeden z dawnych proroków. **9** Herod natomiast uznał, że skoro Jana sam kazał ściąć,^a Ten, o którym te rzeczy słyszysz, jest kimś innym. I szukał sposobności, aby Go zobaczyć.^b

Nakarmienie pięciu tysięcy ludzi

(Mt 14:13-21; Mk 6:31-44; J 6:1-13)

10 Po powrocie apostołowie dokładnie opowiedzieli^a Jezusowi o wszystkim, czego dokonali. Wtedy zabrał ich ze sobą^b i usunął się na odludne miejsce niedaleko miasta zwanego Betsaida.^c **11** Ludzie jednak dowiedzieli się o tym i przybyły do Niego tłumy.^a Jezus przyjął je życzliwie, opowiadał im o Królestwie Bożym^b i leczył tych, którzy potrzebowali uzdrowienia.^c **12** Tymczasem dzień zaczął chylić się ku wieczorowi. Dwunastu uczniów podeszło więc do Jezusa z taką radą: Rozpuść tłum. Pozwól ludziom rozejść się po okolicznych wioskach. Niech idą do gospodarstw i znajdą coś do jedzenia, bo jesteśmy tu na odludziu. **13** Jezus im odpowiedział: Wy dajcie im jeść.^a Oni na to: Nie mamy nic prócz pięciu chlebów i dwóch ryb,^b chyba że my pójdziemy i nakupimy żywności dla tego całego tłumu. **14** Było tam bowiem około pięciu tysięcy mężczyzn.

⁵Ne 5:13; Dz 13:51; 18:6

⁷Mt 14:1; Łk 3:1, 19; Dz 13:1; ⁸Mt 14:1-2; Mk 6:14-16; ⁹Mt 3:1

⁸Mt 11:14; 16:14; Mk 8:28; Łk 9:19; J 1:21

⁹Mt 14:6-12; Mk 6:21-29; ¹⁰Łk 23:8

¹⁰Mk 6:30; ¹¹Mt 15:32-38; Mk 8:1-9; ¹²Mt 11:21; Mk 6:45

¹¹Łk 8:40; ¹²Mt 3:2; Łk 9:2, 60; ¹³Łk 9:2

¹³2Krl 4:42-44; ¹⁴Mt 16:9

¹⁵Mk 7:34; J 11:41; 17:1; ¹⁶Mt 26:26

¹⁷Mk 1:35; 6:46; Łk 3:21; 5:16; 6:12; 22:41

¹⁸Mt 14:2; Mk 6:14; Łk 9:7; ¹⁹Mt 17:10; Mk 6:15; Łk 9:8

²⁰Mt 1:17; Łk 2:26; 23:35; Obj 11:15; 12:10; ²¹J 1:49; 6:67-69; 11:27

²²Mt 16:20; Mk 8:30

²³Mt 16:21-28; Mk 8:31-9:1; ²⁴Mt 17:12, 22-23; Mk 9:31; Łk 18:31; 24:7; ²⁵Łk 17:25; 1P 2:4; ²⁶Mt 16:21; 20:18-19; Mk 8:31; 10:33-34

²⁷Mt 10:38; 16:24; Mk 8:34; Łk 14:27; ²⁸1Kor 15:31

²⁹Mt 10:39; Łk 17:33; J 12:25

³⁰Łk 21:34; Rz 12:2; Kol 3:2; Tt 2:12; Jk 4:4; 1J 2:15, 17

³¹Mt 10:33; Łk 12:9; Rz 1:16; 2Tm 1:8, 12, 16; 2:12; ³²Za 14:5; Mt 24:30; 25:31; 26:64

³³Mt 10:23; J 8:52; Hbr 2:9

Wtedy powiedział do swoich uczniów: Rozmieście ich grupami mniej więcej po pięćdziesięciu. **15** Tak też uczynili – usadowili wszystkich. **16** On natomiast wziął te pięć chlebów i dwie ryby, spojrzął w niebo,^a pobłogosławił je,^b przełamał i dawał uczniom, aby je rozdzielali między zgromadzonych. **17** Zjedli więc i nasycili się wszyscy; i zebrano dwanaście koszy kawałków, które pozostały im po posiłku.

Wyznanie Piotra o Jezusie

(Mt 16:13-16; Mk 8:27-29)

18 Pewnego razu, gdy Jezus modlił się na ustroniu,^a a byli przy Nim uczniowie, zadał im pytanie: Kim Ja, zdaniem ludzi, jestem? **19** Janem Chrzcicielem^a – odparli – albo Eliaszem.^b Niektórzy twierdzą też, że powstał jeden z dawnych proroków. **20** Wówczas zapytał: A według was, kim jestem? Wtedy Piotr odpowiedział: Chrystusem,^a Synem Boga.^b **21** On zaś stanowczo zabronił im komukolwiek o tym mówić.^a **22** Powiedział też:^a Syn Człowieczy musi wiele wycierpieć,^b stracić uznanie u starszych, arcykapłanów i znawców Prawa;^c musi zostać zabity i trzeciego dnia zmartwychwstać.^d

Cena uczniostwa

(Mt 16:24-28; Mk 8:34-9:1)

23 Następnie zwrócił się do wszystkich: Jeśli ktoś chce iść za Mną, niech się wyrzeknie samego siebie, bierze swój krzyż^a na siebie codziennie^b i naśladuje Mnie. **24** Każdy bowiem, kto chciałby ocalić swoją duszę, utraci ją, każdy zaś, kto utraci swoją duszę dla Mnie – ocali ją.^a **25** Bo cóż za korzyść odniósł człowiek, który zdobył cały świat,^a a siebie zgubił lub zatracił? **26** Kto bowiem wstydzi się^a Mnie i moich słów, tego i Syn Człowieczy będzie się wstydził, gdy przyjdzie w chwale swojej,^b Ojca oraz świętych aniołów. **27** Zapewniam was także: Pośród obecnych tutaj są również tacy, którzy zanim umrą,^a zobaczą Królestwo Boże.

Przemienienie Jezusa

(Mt 17:1-9; Mk 9:2-9)

28 Mniej więcej osiem dni po tej wypowiedzi Jezus wziął ze sobą Piotra, Jana oraz Jakuba^a i udał się na górę na modlitwę. **29** W czasie modlitwy wygląd Jego twarzy zmienił się,^a a Jego szata zaczęła połyskiwać bielą.^b **30** Rozmawiali z Nim też dwaj mężczyźni, byli to Mojżesz i Eliasz. **31** Ukazali się oni w chwale i mówili o Jego odejściu,^a które miało nastąpić w Jerozolimie. **32** Tymczasem Piotra i jego towarzyszy ogarnęło senne znużenie.^a Kiedy się jednak ocknęli, zobaczyli Jego chwałę^b i tych dwóch mężczyzn przy Nim. **33** Gdy mężczyźni się z Nim rozstawali, Piotr powiedział do Jezusa: Mistrzu,^a dobrze nam tu być. Rozbijmy trzy namioty:^b jeden dla Ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza. Nie wiedział bowiem, co mówi. **34** Nie zdążył dokończyć tych słów, gdy pojawił się obłok^a i okrył ich swoim cieniem, a przy ich wchodzeniu w obłok przestraszyli się. **35** Z obłoku natomiast rozległ się głos:^a To jest mój Syn, mój wybrany,^b Jego słuchajcie!^c **36** Kiedy zapadła cisza, Jezus znów był sam. Oni zaś zatrzymali dla siebie to, co zobaczyli,^a i w tych dniach nic nikomu o tym nie mówili.

Uzdrowienie opętanego chłopca

(Mt 17:14-18; Mk 9:17-27)

37 Nazajutrz, gdy zeszli z góry, czekał na Niego ogromny tłum. **38** Wtedy jakiś człowiek z tłumu zawołał: Nauczycielu, błagam Cię, zlituj się nad moim synem, bo to mój jedynak.^a **39** Kiedy duch nim owładnie,^a chłopiec zaraz zaczyna krzyczeć, a duch rzuca nim, z ust toczy mu pianę, rani go i dopiero po długich męczarniach zostawia. **40** Błagałem już Twoich uczniów, aby go wygonili,^a ale nie byli w stanie. **41** Jezus odpowiedział: O, rodzie bez wiary i spaczony!^a Jak długo mam z wami być^b i was znosić? Przyprowadź tu swego syna. **42** Gdy chłopiec podchodził, demon szarpnął nim i rzucił na ziemię w gwałtownych skurczach.

28^aMt 4:21;
Mk 14:33; Łk 8:51

29^aMk 16:12; ^bDn 7:9

31^a2P 1:15

32^aDn 8:18;
Mt 26:43; ^bJ 1:14;
2P 1:16

33^aŁk 5:5; ^bNe 8:15

34^aWj 24:15-16

35^aMt 3:17; 2P 1:17;
^bPs 2:7; Łz 42:1;
Mt 3:17; 12:18;
Mk 1:11; Łk 3:22;
2P 1:17; ^cDz 3:22
36^aMt 17:9
38^aŁk 7:12

39^aMt 8:28; 9:32;
12:22; 15:22; Mk 1:23;
5:2; Łk 8:2; Dz 5:16
40^aMt 10:1

41^aPwt 32:5;
Dz 2:40; Flp 2:15;
^bJ 14:9

42^aZa 3:2; Łk 4:35;
Jd 9; ^bŁk 8:29;
^cŁk 7:15

43^a2P 1:16

44^aMt 8:20; 9:6;
11:19; 16:13; 18:11;
20:28; 24:27;
Mk 8:38; Łk 9:22;
18:8; J 1:51; 5:27;
6:53; 12:23; 13:31;
Dz 7:56; Obj 1:13;
^bŁk 18:32; 22:6; 24:7
45^aMk 9:32; Łk 2:50;
J 12:16; 16:18;
^bŁk 18:34

46^aŁk 22:24

47^aMt 9:4

48^aMt 10:40;
J 13:20; ^bMt 20:26;
23:11; Łk 22:26-27

50^aMt 12:30;
Łk 11:23; Flp 1:18
51^aMk 16:19;
Dz 1:2; 9; ^bMk 10:32;
Łk 13:22; 17:11;
18:31; 19:11, 28
52^aŁk 10:1;

Jezus skarcił^a jednak ducha nieczyste-
go,^b uzdrowił chłopca i oddał go jego
ojcu.^c **43** Wszyscy zaś byli zdumieni
potęgą^a Boga.

Druga zapowiedź męki

(Mt 17:22-23; Mk 9:31-32)

Kiedy tak trwali w podziwie nad tym wszystkim, co czynił, On zwrócił się do swoich uczniów: **44** Posłuchajcie uważnie tego, co wam powiem: Syn Człowieczy^a będzie wydany^b w ręce ludzi. **45** Lecz oni nie pojęli,^a o co chodzi. Sens tych słów był dla nich niejasny,^b tak by go nie dostrzegli; a o to, co miał na myśli, nie mieli odwagi zapytać.

Spór o wielkość

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)

46 Zaczęła ich natomiast nurtować myśl, kogo z nich można by uznać za większego.^a **47** Jezus, świadek, jakie myśli drażą ich serca,^a wziął dziecko, postawił je przy sobie **48** i zwrócił się do nich: Każdy, kto by takie dziecko przyjął w moje imię, Mnie przyjmuje;^a a ktokolwiek Mnie przyjmuje, przyjmuje Tego, który Mnie posłał. Ten bowiem jest naprawdę wielki,^b kto jest wśród was wszystkich najmniejszy.

Lekcja o otwartości

(Mk 9:38-40)

49 Wówczas zabrał głos Jan: Mistrzu, spotkaliśmy kogoś, kto w Twoje imię wygania demony. Próbowaliśmy go zatem powstrzymać, ponieważ nie chodzi wraz z nami za Tobą. **50** Lecz Jezus mu odpowiedział: Nie stawiajcie przeszkód takim ludziom, kto bowiem nie jest przeciwko wam, ten jest z wami.^a

PODRÓŻ DO JEROZOLIMY

Wobec ludzkiej niechęci

51 Gdy zbliżyła się dni odejścia Jezusa do nieba,^a postanowił udać się do Jerozolimy.^b **52** W związku z tym wysłał przed sobą posłańców,^a którzy wyruszyli i przyszli do pewnej samarytań-

skiej wioski,^b gdzie mieli przygotować Mu miejsce. **53** Lecz mieszkańcy nie chcieli Go przyjąć, dlatego że zmierzał do Jeruzolimy. **54** Jakub i Jan,^a w obliczu takiej niechęci, zwrócili się do Jezusa: Panie, czy mamy rozkazać, aby ogień spadł z nieba i ich pochłonął?^b **55** Lecz On obrócił się i skarcił ich: Nie wiecie – powiedział – że już nie powinniście postępować w tym duchu? **56** Syn Człowieczy nie przyszedł niszczyć życia ludzkiego, ale je ratować. Po czym skierowali się do innej wsi.¹

Cena naśladowania Jezusa

(Mt 8:19-22)

57 Gdy tak zdążali drogą, ktoś do Niego powiedział: Będę Ci towarzyszył, dokądkolwiek się udasz. **58** A Jezus mu odpowiedział: Lisy mają nory, a ptaki gniazda, ale Syn Człowieczy nie ma gdzie skłonić głowy. **59** Potem wezwał drugiego: Chodź za Mną!^a A on na to: Panie, pozwól mi najpierw odejść i pogrzebać mego ojca. **60** Wtedy Jezus powiedział: Grzebanie umarłych zostaw umarłym, ty natomiast idź i rozgłaszaj Królestwo Boże.^a **61** Odezwął się jeszcze inny: Pójdę za Tobą, Panie, najpierw jednak pozwól mi pożegnać się z moimi bliskimi.^a **62** Temu Jezus powiedział: Ten, kto przyłożył rękę do pług, a ogląda się za siebie,^a nie nadaje się do Królestwa Bożego.^b

Rozesłanie siedemdziesięciu dwóch posłańców

10 Potem Pan wyznaczył^a innych siedemdziesięciu dwóch ludzi i rozesłał ich przed sobą po dwóch do każdego miasta i miejsca, gdzie sam zamierzał się udać. **2** Powiedział im przy tym: Żniwo^a wprawdzie wielkie,

52^bJ 4:4, 9

54^aMt 4:21;
bRdz 19:24;
2Krl 1:9-14

59^aMt 4:19

60^aLk 9:2; 14:26

61^aKrl 19:20
62^aFtp 3:13-14;
bLk 4:43; 6:20; 9:2

Rozdział 10

1^aMk 6:7; Lk 9:2
2^aMt 9:37-38; J 4:35
3^aMt 10:16
4^aMt 10:9-15;
Mk 6:8-11; Lk 9:3-5;
10:4-12; 22:35-36;
b2Krl 4:29
5^a1Sm 25:6
7^aMt 10:11;
b1Kor 9:7-14;
1Tm 5:18; Lk 9:4
8^a1Kor 10:27
9^aLk 9:1; bMt 3:2;
Mk 1:15; Lk 4:43;
6:20; 10:11
11^aMt 10:14; Lk 9:5;
Dz 13:51; 18:6
12^aRdz 19:24-25;
Mt 11:24
13^aLz 23:1-18;
Ez 28:2-23; Am 1:9-10; Za 9:2-4; bJ 3:6
15^aMt 4:13;
bLz 14:13-14; Jr 51:53;
Lz 14:15; Mt 16:18;
Lk 16:23; Dz 2:27;
Obj 1:18
16^aMt 10:40;
J 12:48; 1Ts 4:8;
bJ 5:23; 13:20; 15:23

ale robotników mało. Proście zatem Pana żniwa, aby przyspieszył wyjście robotników na swoje żniwo. **3** Idźcie! Oto posyłam was jak jagnięta^a między wilki. **4** Nie bierzcie^a ze sobą sakiewki ani torby, ani sandałów; przy nikim też nie zatrzymujcie się na powitania.^b **5** Czykolwiek próg przestąpicie, mówcie najpierw: Pokój temu domowi!^a **6** Jeśli jego mieszkańcem okaże się człowiek pokoju, spłynie na niego wasz pokój, a jeśli nie, wasz pokój powróci do was. **7** Pozostawajcie^a w tym domu, korzystajcie z jedzenia i picia domowników, gdyż robotnik jest godny swojej zapłaty.^b Nie przenoście się też z jednego domu do drugiego.^c **8** Jeśli w którymś mieście spotkacie się z życzliwym przyjęciem, jedzcie to, co przed wami postawią.^a **9** Uzdrawiajcie tam chorych^a i głosście: Przyszło do was Królestwo Boże.^b **10** A jeśli w którymś mieście was nie przyjmą, wyjdźcie na jego ulice i powiedzcie: **11** Strząsamy nawet kurz, który w waszym mieście^a przywarł nam do stóp. Wiedzcie jednak, że nadeszło Królestwo Boże! **12** Mówię wam: Lżej będzie Sodomie^a w tym Dniu niż temu miastu.

Ostrzeżenie dla miast galilejskich

(Mt 11:21-23)

13 Biada tobie, Chorazynie! Biada tobie, Betsaido! Bo gdyby w Tyrze i Sydonie^a działały się takie cuda jak u was, jego mieszkańcy na znak opamiętania dawno siedzieliby w worze pokutnym i w popiele.^b **14** Lecz Tyrowi i Sydonowi Lżej będzie na sądzie niż wam. **15** A ty, Kafarnaum,^a czy twoja chwała sięgnie nieba?^b Przeciwnie, pogrążysz się w świecie umarłych!^c **16** Kto was słucha, Mnie słucha. Kto wami gardzi, Mną gardzi.^a A kto Mną gardzi, gardzi Tym, który Mnie posłał.^b

Powrót siedemdziesięciu dwóch posłańców

17 Siedemdziesięciu dwóch posłańców powróciło z radością, donosząc: Pa-

¹ Tekst ww. 55 i 56 jest w niektórych dokumentach dłuższy: *Nie wiecie – powiedzial – jakiego ducha (wy K f¹ al) jesteście. Syn Człowieczy (bowiem K al) nie przyszedł dusz ludzi niszczyć (zabijać Γ 700 al), ale [je] ratować K Γ ⊕ f^{1,13} (579) 700 2542 pm it vg^{cl,ww} sy^{(c,p),h} bo^{pl}.*

nie, w Twoim imieniu nawet demony są nam podległe.^a **18** Wówczas im powiedział: Widziałem, jak szatan niby błyskawica spadł z nieba.^a **19** Oto obdarzyłem was władzą^a deptania węży i skorpionów oraz wszelkiej mocy nieprzyjaciela – i na pewno nic wam nie zaszkodzi.^b **20** Jednak ciescie się nie z tego, że złe duchy są wam podległe,^a ciescie się raczej z tego, że wasze imiona zapisane są w niebie.^b

Przewaga dziecięcej prostoty

(Mt 11: 25-27)

21 W tej też chwili Jezus rozweselił się w Duchu Świętym i powiedział: Wyślawiam Cię, Ojcze, Panie nieba i ziemi, że zakryłeś te rzeczy przed mądrymi i roztroptnymi,^a a objawiłeś je ludziom o dziecięcej prostocie!^b Tak, Ojczy, uczyniłeś to, gdyż takie było Twoje życzenie.^c **22** Wszystko zostało mi przekazane przez mojego Ojca^a i nikt oprócz Ojca nie pojmuję, kim jest Syn. Nikt też nie pojmuję, kim jest Ojciec, jak tylko Syn^b oraz ten, komu Syn zechce to objawić.^c

23 Na osobności zaś zwrócił się do uczniów: Szczęśliwe oczy, które widzą to, co wy widzicie.^a **24** Mówię wam bowiem, że wielu proroków i królów pragnęło zobaczyć to, co wy widzicie, a nie zobaczyli, i usłyszeć to, co wy słyszycie,^a a nie usłyszeli.

Sposób na wieczność

(Mt 19:16-19, 26; 22:35-39; Mk 10:17-19; Łk 18:18-20)

25 I oto powstał pewien znawca Prawa. Chcąc wystawić Jezusa na próbę, zapytał: Nauczycielu, co mam czynić, aby odziedziczyć życie wieczne? **26** W odpowiedzi usłyszał: A co jest napisane w Prawie? Jak czytasz? **27** Znawca zacytował: *Masz kochać Pana, swego Boga, całym swoim sercem, z całej swojej duszy, każdą swoją myślą i ze wszystkich swych sił,^a a swojego bliźniego jak samego siebie.*^b **28** Odpowiedział poprawnie – podsumował Jezus. – Tak postępuj, a będziesz żył.^a

^{17a}Mk 16:17
^{18a}Lz 14:12; J 12:31;
Obj 9:1; 12:8-9

^{19a}Mk 3:15; Łk 9:1;
^bPs 91:13; Mk 16:18;
Dz 28:3-5

^{20a}Mt 7:22;
^bWj 32:33; Iz 4:3;
Dn 12:1; Flp 4:3;
Obj 3:5; 21:27

^{21a}1Kor 1:18-29;
^bPs 8:3;
Mt 21:16; Flp 4:18;
Kol 1:10; 3:20;
1Ts 2:4; Hbr 13:16, 21

^{22a}J 3:35; 13:3;
16:15; ^bMt 28:18;
J 1:18; 6:46; 10:15;
Łk 17:26

^{23a}Mt 13:16-17

^{24a}J 8:56; Hbr 11:13;
1P 1:10-12

^{27a}Pwt 6:5;
^bKpł 19:18
^{28a}Kpł 18:5;
Ne 9:29; Ez 20:11;
Rz 10:5; Ga 3:12
^{29a}Łk 16:15
^{30a}Joz 16:1; Łk 18:35
^{31a}Kpł 21:1-3
^{32a}Lb 3:6-39
^{33a}Mt 10:5;
^bMt 9:36; 14:14;
15:32; 20:34; Mk 1:41
^{34a}Iz 1:6
^{38a}J 11:1, 19-20;
12:2
^{39a}Łk 8:35; J 12:3
^{41a}Mt 6:25-34;
Flp 4:6
^{42a}Ps 16:5; 27:4

Miłosierny Samarytanin

29 On jednak, dla usprawiedliwienia samego siebie,^a zapytał Jezusa: A kto jest moim bliźnim?

30 Jezus podjął ten wątek i powiedział: Pewien człowiek schodził z Jerozolimy do Jerycha.^a Po drodze wpadł w ręce zbójców, którzy go ograbili, pobili i uciekli, zostawiając bliskiego śmierci. **31** Przypadkiem jakiś kapłan schodził właśnie tą drogą. Gdy zobaczył nieszczęśnika, przeszedł na drugą stronę^a i odszedł. **32** Podobnie było z Lewitą:^a przechodził tamtędy, zobaczył go, przeszedł na drugą stronę i oddalił się. **33** Natomiast pewien Samarytanin,^a który też tamtędy podróżował, zlitował się^b nad pobitym. **34** Podszedł, obandażował mu rany, połał oliwą i winem,^a wsadził go na własne zwierzę, zabrał do gospody i rozłożył tam nad nim opiekę. **35** Nazajutrz udał się do gospodarza, zapłacił dwa denary¹ i powiedział: Zadbaj o chorego, a cokolwiek ponad to wydasz, wyrównam w drodze powrotnej. **36** Który z tych trzech, twoim zdaniem, okazał się bliźnim człowieka, który padł ofiarą rozboju? **37** Znawca odparł: Ten, który się nad nim zlitował. Wtedy Jezus powiedział: Idź i postępuj podobnie.

Cząstka Marii

38 Gdy tak wędrowali, Jezus trafił do jakiejś wioski. Przyjęła Go tam pewna kobieta, której było na imię Marta.^a **39** Miała ona siostrę – Marię. Maria usiadła u stóp Pana^a i słuchała Jego Słowa. **40** Martę tymczasem pochłaniały liczne zajęcia. W końcu podszła i powiedziała: Panie, czy nie obchodzi Cię to, że moja siostra zostawiła mnie przy pracy samą? Powiedz jej, żeby mi pomogła. **41** Pan zaś odpowiedział jej: Marto, Marto, martwisz się i niepokoisz o wiele rzeczy,^a **42** a potrzeba jednego. Maria wybrała sobie dobrą część^a – część, która jej nie będzie zabrana.

¹ Tj. za dwa dni z góry.

Lekcja modlitwy

(Mt 6:9-13)

11 Kiedyś Jezus modlił się^a w pewnym miejscu, a gdy skończył, jeden z Jego uczniów zwrócił się do Niego z prośbą: Panie,^b naucz nas modlić się,^c tak jak Jan nauczył swoich uczniów. **2** Wtedy im powiedział: Gdy się modlicie, mówcie:

Ojcze,^a
niech świętość^b otacza Twe imię.
Niech Twoje Królestwo nastanie.^c

3 Prosimy Ciebie, daj nam dziś naszego powszedniego chleba.^a

4 I przebacz grzechy,^a tak jak my wobec nas winnym^b przebaczamy. A gdy nadejdzie chwila próby,^c nie pozwól, byśmy się poddali.

5 Powiedział też do nich: Kto z was wyobraża sobie przyjaciela, do którego idzie o północy i mówi: Przyjacielu, użycz mi trzech bochenków chleba, **6** bo mój przyjaciel wstąpił do mnie po drodze, a nie mam czym go ugościć – **7** a tamten ze środka odpowiada: Daj mi spokój,^a drzwi zamknięte, dzieci śpią przy mnie – nie mogę wstać i dać ci! **8** Mówię wam, nawet jeśli nie wstanie i nie da mu ze zwykłej przyjaźni, to ze względu na jego natręctwo^a wstanie i da mu, ile potrzebuje.

O pewności powodzenia

(Mt 7:7-11)

9 I ja wam mówię: Proście, a będzie wam dane;^a szukajcie, a znajdziecie; pukajcie, a otworzą wam. **10** Każdy bowiem, kto prosi, otrzymuje, a kto szuka, znajduje, a kto puka, temu otworzą. **11** Który z was, ojców, gdy syn go poprosi o rybę, zamiast ryby daje mu węża? **12** Albo gdy poprosi o jajko, daje mu skorpioną? **13** Skoro więc wy, chociaż źli jesteście, umiecie dobre dary dawać swoim dzieciom, o ileż bardziej Ojciec z nieba da Ducha Świętego tym, którzy Go proszą.

Rozdział 11

^{1a}Łk 3:21; ^bJ 13:13; ^cŁk 5:33

^{2a}1P 1:17; ^bPs 111:9; Iz 29:23; Łk 1:49; ^cMt 3:2; Łk 4:43; 11:20

^{3a}Prz 30:8

^{4a}Ps 103:3; 130:4; Mk 3:28; Łk 7:48; Dz 5:31; 26:18; Ef 1:7; 1J 1:9; ^bMt 18:21-35; Mk 11:25; Łk 17:4; Ef 4:32; Kol 3:13; ^cŁk 4:1, 13; 1Kor 10:13; Jk 1:13

^{7a}Łk 18:5

^{8a}Łk 18:1-6

^{9a}Jr 29:12; Mt 21:22; Mk 11:24; J 14:13; 15:7; 16:23; Jk 1:5-6; 1J 5:15

^{15a}Mt 10:25; Mk 3:22
^{16a}Mt 16:1; Mk 8:11; J 8:6; ^bMt 12:38; Łk 11:29; 1Kor 1:22
^{17a}Mt 9:4; 12:25-30; Mk 3:23-27
^{18a}Mt 4:10
^{19a}Dz 19:13

^{20a}Wj 8:19; ^bMt 3:2; Łk 11:2; 17:20-21
^{21a}Iz 49:24-25
^{22a}Iz 53:12; ^bJ 16:33; Kol 2:15

^{23a}Mk 9:40; Łk 9:50
^{26a}Łk 8:13; J 5:14; 2P 2:20

Pomówienia

o współpracy z szatanem

(Mt 9:32-34; 12:22-24; Mk 3:20-30)

14 Pewnego razu wypędzał demona, który był niemy. Gdy tylko demon wyszedł, niemy człowiek przemówił. Tłumy były tym zdumione. **15** Niektórzy jednak ludzie orzekli: On wypędza demony za sprawą władcy demonów Beelzebula.^a **16** Inni z kolei, chcąc Jezusa wystawić na próbę,^a domagali się od Niego znaku z nieba.^b **17** On natomiast,^a świadom, o czym myślą, powiedział do nich: Każde królestwo rozdarte wewnętrznymi podziałami puśczone i dom za domem się wali. **18** Jeśli zatem szatan^a walczy sam ze sobą, bo – jak mówicie – Ja wypędzam demony za sprawą Beelzebula, to jakim sposobem przetrwa jego królestwo? **19** A poza tym, jeśli Ja wypędzam demony za sprawą Beelzebula,^a to za czym sprawą robią to wasi synowie? Dlatego oni będą waszymi sędziami. **20** Jeśli natomiast w tym, że wypędzam demony, jest palec Boży,^a to właściwie przyszło już do was Królestwo Boże.^b **21** Gdy dobrze uzbrojony człowiek strzeże swego dworu,^a wówczas jego mienie jest zabezpieczone. **22** Lecz gdy ktoś mocniejszy napadnie go i pokona,^a wówczas odbiera mu całe uzbrojenie, na którym ten tak poległ, i rozdziela wzięte na nim łupy.^b **23** Kto nie jest ze Mną, ten jest przeciwko Mnie, a kto ze Mną nie gromadzi – rozprasza.^a

Niebezpieczeństwo opętania

(Mt 12:43-45)

24 Gdy duch nieczysty wychodzi z człowieka, przemierza miejsca bezлюдne w poszukiwaniu wytchnienia. Lecz gdy go nie znajdzie, mówi: Wróć do mojego domu, tam, skąd wyszedłem. **25** Jeśli przychodzi i zastaje dom wysprzątanym i przyozdobionym, **26** wtedy idzie, bierze z sobą siedem innych duchów, bardziej zepsutych od siebie, wchodzi tam i mieszkają. I końcowy stan tego człowieka staje się gorszy,^a niż był na początku.

27 Gdy Jezus to mówił, jakaś kobieta z tłumu podniosła głos i zawołała do Niego: Szczęśliwe łono, które Cię nosiło,^a i piersi, które ssałeś. **28** Lecz On odpowiedział: Szczęśliwi są raczej ci, którzy słuchają Słowa Bożego i stosują je.^a

Znak Jonasza

(Mt 12:38-42; Mk 8:11-12)

29 Gdy wokół gromadziły się tłumy, Jezus zaczął mówić: To pokolenie jest pokoleniem złym; domaga się znaku,^a ale żaden znak nie będzie mu dany, oprócz znaku Jonasza.^b **30** Jak bowiem Jonasz stał się znakiem dla mieszkańców Niniwy, tak też Syn Człowieczy będzie znakiem dla tego pokolenia. **31** Królowa z Południa^a powstanie na sąd wraz z ludźmi tego pokolenia i uzna ich za winnych, gdyż z krańców ziemi przybyła słuchać mądrości Salomona,^b a oto tutaj jest coś więcej niż Salomon. **32** Mieszkańcy Niniwy^a powstaną na sąd wraz z tym pokoleniem i potępiają je, gdyż opamiętali się na wezwanie Jonasza,^b a oto tutaj jest coś więcej niż Jonasz.

O ważności punktu widzenia

(Mt 6:22-23)

33 Nikt nie zapala lampy i nie stawia jej w ukryciu ani pod garnkiem.¹ Stawia się ją na podwyższeniu, aby ci, którzy wchodzą, korzystali ze światła.^a **34** Taką lampą dla ciała jest oko.^a Jeśli twoje oko jest zdrowe, całe twoje ciało jest jasne. Lecz jeśli oko słabnie, ciało pograża się w ciemności.^b **35** Dbaj więc o to, aby światło, które jest w tobie, nie było ciemnością.^a **36** Bo jeśli całe twoje ciało jest jasne i nie ma w nim niczego ciemnego, to jest tak jasne jak wtedy, gdy lampa oświeca cię swym blaskiem.

Mowa przeciw

przywódcom religijnym

(Mt 23:1-39; Mk 12:38-40)

37 Po tych słowach pewien faryzeusz zaprosił Jezusa na śniadanie.^a Je-

^{27a}Lk 1:42, 48

^{28a}Prz 8:32; Łk 6:47; 8:15, 21; J 14:21; Obj 1:3

^{29a}Łk 11:16; 1Kor 1:22; ^bJo 2:1, 10; Mt 16:4

^{31a}Krl 10:1-13; 2Krn 9:1-12; ^b1Krl 3:9, 12; 4:29-34; 10:23-24

^{32a}Jo 1:2; ^bJo 3:5-10

^{33a}Mt 5:15; Mk 4:21; Łk 8:16

^{34a}Mt 6:22-23; ^bPrz 4:19; Iz 59:9; Jr 23:12

^{35a}J 1:5; 3:19; Rz 13:12; 1Ts 5:4

^{37a}Łk 7:36; 14:1

^{38a}Mt 15:2;

Mk 7:2-5

^{39a}Mt 23:25;

Mk 7:20-23

^{40a}1Sm 16:7; J 7:24;

Dz 10:15; 2Kor 5:12

^{41a}Łk 12:33;

1Tm 6:18; ^bTt 1:15

^{42a}Kpł 14:22; 27:30;

Mt 23:23; Łk 18:12;

^bJr 5:1; Mi 6:8

^{43a}Mt 23:6-7;

Mk 12:38-39; Łk 14:7;

20:46

^{44a}Ps 5:9; Mt 23:27

^{45a}Mt 22:35;

Łk 7:30; 11:52

^{46a}Mt 11:28-30;

23:4; Dz 15:10

^{47a}Mt 23:29-31;

^bDz 7:52

^{49a}1Kor 1:24, 30;

Kol 2:3; ^b2Krn 24:19;

Dz 13:1; ^cMt 21:35;

22:6; 1Ts 2:15;

^dMt 23:34

^{50a}Obj 6:10; 18:24

^{51a}Rdz 4:8; Hbr 11:4;

^b2Krn 24:20-22;

^cMt 23:35

zus przyszedł więc i spoczął przy stole. **38** Faryzeusza zdziwiło jednak, że wbrew zwyczajowi Jezus przed posiłkiem nie zanurzył w wodzie rąk.^a **39** Wtedy Pan powiedział do niego: Wy, faryzeusze, oczyszczacie zewnętrzną stronę kielicha i miski, podczas gdy wasze wnętrza^a jest pełne chciwości i zła. **40** Bezmyślni! Czy Stworzyciel rzeczy zewnętrznych nie stworzył także wnętrza?^a **41** Wesprzyjcie raczej ubogich^a darem płynącym z wnętrza, wtedy wszystko będzie dla was czyste.^b

42 Lecz biada wam, faryzeuszom, bo składacie dziesięcinę z mięty, ruty i każdego ziela,^a a lekceważycie sprawiedliwy sąd i miłość Boga.^b Tymczasem właśnie tego należało dopilnować – i tamtego nie zaniedbać.

43 Biada wam, faryzeuszom, bo lubicie honorowe miejsca w synagogach^a i wyrazy uznania na placach.

44 Biada wam, bo jesteście jak niez oznaczone groby,^a a ludzie, którzy po nich chodzą, są tego nieświadomi.

45 Wtedy odezwał się jakiś znawca Prawa:^a Nauczycielu, mówiąc te rzeczy, również nas znieważasz.

46 Wtedy Jezus powiedział: I wam, znawcom Prawa, biada, bo wkładacie na ludzi nieznośne ciężary,^a a sami nawet palcem nie ułatwiacie ich niesienia.

47 Biada wam, bo budujecie prorokom grobowce,^a podczas gdy wasi ojcowie ich pozabijali.^b **48** Poświadczacie zatem, że popieracie postępkę swych ojców: oni ich pozabijali, a wy budujecie im grobowce.

49 Dlatego Mądrość Boża^a powiedziała: Poślę do nich proroków^b i apostołów, z których jednych zabiją,^c a innych będą prześladować,^d **50** aby to pokolenie pociągnięto do odpowiedzialności za krew wszystkich proroków^a przelaną od założenia świata – **51** od krwi Abła^a aż do krwi Zachariasza,^b który został zabity pomiędzy ołtarzem i przybytkiem.^c Tak, mówię wam: Będą jej żądać od tego pokolenia.

¹ Tj. pod *modiosem*, miarą 8,75 l.

52 Biada wam, znawcom Prawa, bo zabralście klucz poznania; sami nie weszliście i stanęliście na przeszkodzie tym, którzy pragnęli wejść.^a

53 Gdy Jezus stamtąd wyszedł, znawcy Prawa i faryzeusze zaczęli Go gwałtownie atakować i zadawać wiele podchwytliwych pytań. **54** Czyhali w ten sposób na jakąś Jego wypowiedź, która mogłaby im posłużyć za podstawę do oskarżeń.^a

12 W tych okolicznościach, gdy wokół zgromadził się wielotysięczny tłum, tak że ludzie nawzajem się deptali, Jezus zwrócił się najpierw do swoich uczniów: Strzeżcie się zakwasu faryzeuszów,^a to jest obłudy.^b **2** Bo nie ma nic tak skrytego, że nie mogłoby być ujawnione, ani nic tak tajemnego, że nie mogłoby się wyjaśnić.^a **3** Dlatego cokolwiek mówicie nocą, będzie słyszane za dnia, i to, o czym szepczenie za zamkniętymi drzwiami, będzie ogłaszane z dachów.

Odwaga w głoszeniu dobrej nowiny

4 Mówię wam, moim przyjaciółom:^a Nie bójcie się^b tych, którzy zabijają ciało, a potem nie są w stanie już nic więcej zrobić. **5** Wskażę wam, kogo się bać. Bójcie się Tego, który po zabiciu ma prawo wtrącić do miejsca kary.^{a1} Tak! Mówię wam: Tego się bójcie! **6** Czy pięciu wróbli nie zbywają za dwa assariony?^{a2} Bóg, przeciwnie, troszczy się o każdego z nich. **7** Co do was, to zna On nawet liczbę włosów na waszych głowach. Przestańcie się bać! Znaczący więcej niż stado wróbli.^a

8 Zapewniam was też: Do każdego, kto Mnie wyzna^a wobec ludzi, Syn Człowieczy^b przyzna się^c wobec aniołów^d Bożych. **9** Tego jednak, kto się Mnie zaprze wobec ludzi, spotka to samo z mojej strony^a wobec aniołów Boga.

⁵²Mt 2:7-8; Mt 23:13; Łk 7:30

⁵⁴Mt 12:10; Mk 3:2; 12:13; Łk 20:20, 26

Rozdział 12

¹Mt 16:6, 11, 12; Mk 8:15; 1Kor 5:6-8; Ga 5:9; ^bMt 23:28; Mk 12:15; Łk 12:56

²Jb 12:22; Mt 10:26-33; Mk 4:22; Łk 8:17; 1Tm 5:25

⁴Jl 15:14-15; ^bIz 51:12-13; Jr 1:8; 1P 3:14

⁵Hbr 10:31; Obj 20:10, 14-15 ⁶Mt 10:29

⁷Ps 84:4; Mt 6:26; 10:31; 12:12; Łk 12:24

⁸Mt 10:32; Rz 10:9-10;

^bŁk 19:10; ^cObj 3:5; ^dŁk 15:10; 1Tm 5:21

⁹Mk 8:38; Łk 9:26; 13:25; 2Tm 2:12

¹⁰Mt 8:20; 11:19; ^bMt 12:31-32; Mk 3:28-29; 1J 5:16

¹¹Mt 10:17, 19-20; Mk 13:11; Łk 21:12, 14

¹²Wj 4:12; Łk 21:15 ¹⁵Jb 20:20; 31:24; Ps 62:11; 1Tm 6:10; Hbr 13:5; Jk 5:2-3

¹⁶Ps 49:17-21 ¹⁹Prz 27:1; Jk 4:13-14; ^bKzn 2:24; Iz 22:13; 1Kor 15:32

²⁰Jb 27:8; Mt 10:28; ^bJb 27:16-17; Ps 39:7; Kzn 2:26

²¹Ps 52:9; Ag 1:6; Mt 6:19-20; Jk 5:3; ^bPrz 8:18; Ef 1:18; 3:8; 1Tm 6:6; Hbr 11:26; Jk 2:5; Obj 3:17

²²1P 5:7

10 Każdy, kto powie słowo przeciw Synowi Człowieczemu,^a wciąż może liczyć na przebaczenie. Ten jednak, kto by obraził Ducha Świętego, na przebaczenie liczyć nie może.^b

11 A gdyby was wzywali do synagog, do urzędów i innych władz, nie martwicie się, co powiedzieć albo jak się bronić.^a **12** Duch Święty was pouczy,^a On w stosownej chwili wskaże, co trzeba powiedzieć.

Jezus w sporze o majątek

13 Wtedy ktoś z tłumu zwrócił się do Niego: Nauczycielu, powiedz mojemu bratu, aby podzielił się ze mną dziedzictwem. **14** Lecz On mu odpowiedział: Człowieku, kto Mnie ustanowił sędzią lub rozjemcą między wami? **15** Ostrzegł ich też: Uważajcie i strzeżcie się wszelkiej chciwości,^a gdyż obfitość dóbr nie zapewnia życia; w życiu nie chodzi też o to, aby opływać w dostatki.

16 Następnie przytoczył im taką przypowieść: Pewnemu bogatemu^a człowiekowi dobrze obrodziło pole. **17** Zaczął się więc zastanawiać: Co tu zrobić? Nie mam gdzie złożyć plonów! **18** W końcu postanowił tak: Zburzę stodoły, zbuduję sobie większe i tam zgromadzę całe moje zboże oraz moje dobra. **19** Potem powiem swojej duszy: Duszo, masz wiele dóbr złożonych na wiele lat;^a odpocznij, najedz się, napij^b i baw się dobrze. **20** Bóg jednak powiedział do niego: O, bezmyślny człowieku! Tej nocy zażądają twojej duszy^a – i czyje będzie to, co przygotowałeś?^b **21** Tak stanie się z każdym, kto gromadzi skarby dla siebie,^a a nie jest bogaty w Bogu.^b

O tym, co najważniejsze

(Mt 6:25-33)

22 Do swoich uczniów powiedział natomiast: Dlatego mówię wam: Przestańcie martwić się^a o życie, o to, co będziecie jeść, a także o ciało, o to, w co się ubierzecie. **23** Życie bowiem znaczy więcej niż pokarm, a ciało niż

¹ Tj. wtrącić do gehenny.

² Tj. za 0,8 g miedzi monety o najmniejszym nominale; 1,5 godz. dwunastogodzinnej dniówki najemnika.

okrycie. **24** Zwróćcie uwagę na kruki,^a że nie sieją ani żną, nie mają spichlerzy ani stodół – i Bóg je karmi. O ile więcej wy znaczyście niż ptaki!^b **25** Kto z was dzięki trosce może swoje życie przedłużyć o godzinę? **26** Jeśli więc tak małej rzeczy nie potraficie, to dlaczego martwicie się o całą resztę? **27** Zwróćcie uwagę na lilie, jak rosną; nie trują się ani nie przędą, a mówię wam, nawet Salomon w całym swym przepychu^a nie ubierał się tak, jak jedna z nich. **28** Jeśli więc trawę na polu, która dziś jest, a jutro może być wrzucona do pieca, Bóg tak przyozdabia,^a o ileż bardziej zależy Mu na was, o ludzi małej wiary!^b **29** Dlatego wy też nie zastanawiajcie się ciągle, co macie jeść lub pić, i przestańcie żyć w ciągłej trosce.^a **30** Z tym wszystkim bowiem borykają się narody tego świata. Wasz Ojciec wie, że tego wam potrzeba.^a **31** Szukajcie raczej Jego Królestwa,^a a te rzeczy będą wam dodane.^b **32** Nie bój się,^a mała trzódko!^b Gdyż waszemu Ojcu spodobało się^c dać wam Królestwo.^d **33** Sprzedajcie^a to, co posiadacie, i wesprzyjcie datkiem ubogich.^b Zróbcie sobie sakiewki, które się nie niszczą, zadbajcie o skarb niewyczerpany w niebie, gdzie złodziej nie ma dostępu ani mól nie zżera,^c **34** bo tam, gdzie jest wasz skarb, będzie też wasze serce.^a

Wezwanie do czujności

35 Zapnijcie pasy na biodrach^a i zapalcie lampy.^b **36** Bądźcie podobni do ludzi czekających na powrót swego pana z wesela, abyście – gdy przyjdzie i zapuka do drzwi – natychmiast mu otworzyli.^a **37** Szczęśliwi ci słudzy, których pan w chwili przyjścia zastanie na czuwaniu.^a Zapewniam was, że opasze się fartuchem,^b usadzi ich przy stole,^c po czym podejdzie i będzie im usługiwał.^d **38** Czy przyjdzie przed północą, czy przed czwartą nad ranem – szczęśliwi oni, jeśli ich tak zastanie! **39** To zaś weźcie pod uwagę, że gdyby

^{24a}Jb 38:41;
^{24b}Ps 147:9;^bŁk 12:7

^{27a}1Krl 10:4-7, 23;
^{27b}2Krn 9:4;
^{28a}Mt 6:30;
^{28b}Mt 8:26; 14:31; 16:8;
17:20
^{29a}Flp 4:6
^{30a}Mt 6:8
^{31a}Łk 11:2;
^{31b}1Krl 3:11-13;
^{32a}Łz 41:10, 13;
^{32b}Łk 12:7; ^{32c}Łz 40:11;
^{32d}J 10:16; Dz 20:28-29;
^{32e}1P 5:2-3; ^{32f}Łk 10:21;
^{32g}Ef 1:5, 9; Flp 2:13;
^{32h}Łk 22:29; Obj 1:6
^{33a}Mt 19:21;
^{33b}Mk 10:21; ^{33c}Łk 16:9;
18:22; Dz 2:45;
^{33d}Dz 9:36; 10:2, 4;
^{33e}2Kor 9:9; ^{33f}1Tm 6:17;
Jk 5:2
^{34a}Mt 6:21
^{35a}Wj 12:11;
^{36a}1Krl 18:46; 2Krl 4:29;
9:1; Jb 38:3; 40:7;
^{36b}Prz 31:17; Jr 1:17;
^{36c}Ef 6:14; 1P 1:13;
^{36d}Mt 25:1, 7
^{36e}Mt 25:6;
^{36f}Mk 13:35-37;
^{36g}Obj 3:20
^{37a}Mt 24:42-46;
25:13; ^{37b}1J 13:4-5;
^{37c}Łk 22:27; ^{37d}Mt 20:28;
Łk 17:7-8
^{38a}Mt 24:43-51;
^{38b}1Ts 5:2; 2P 3:10;
^{38c}Obj 3:3; 16:15
^{38d}Mt 25:10;
^{38e}Łk 12:47; ^{38f}Mt 24:42;
Mk 13:33
^{41a}Mk 13:37
^{42a}Mt 25:21, 23;
^{42b}Łk 16:10-12; 1Kor 4:2;
2Tm 2:2, 15; Hbr 3:5;
^{42c}Błk 16:8; ^{42d}Łk 16:1;
1P 4:10
^{43a}J 13:17; Obj 16:15
^{44a}Mt 25:21, 23
^{45a}Mt 25:5;
^{45b}Hbr 10:37; 2P 3:9;
^{45c}1Ts 5:7
^{46a}2P 3:12;
^{46b}Łk 12:40
^{47a}Lb 15:30;
^{47b}Pwt 25:2
^{48a}Lb 15:27-29;
^{48b}Kpl 5:17; ^{48c}Mt 25:29
^{49a}Jr 20:9; Rz 12:11
^{50a}Mk 10:38;
^{50b}Mt 26:38; J 12:27
^{51a}1P 7:43; 10:19;
Dz 14:4; 23:7
^{53a}Mi 7:6; Mt 20:21

gospodarz wiedział,^a o której godzinie zjawi się złodziej,^b nie pozwoliłby włamać się do swojego domu. **40** I wy bądźcie gotowi,^a gdyż Syn Człowieczy przyjdzie o godzinie, której się nie domyślacie.^b **41** Wtedy Piotr zapytał: Panie, czy do nas kierujesz tę przypowieść, czy też do wszystkich?^a **42** Pan odpowiedział: A kto jest tym wiernym^a i rozważnym^b rządcą,^c którego pan ustanowił nad służbą w swoim domu, by jej rozdzielał zboże we właściwym czasie? **43** Szczęśliwy ten sługa, którego pan po powrocie zastanie przy tym zajęciu.^a **44** Zapewniam was, że postawi go nad całym swoim mieniem.^a **45** Jeśli jednak ten sługa powiedziałby w swoim sercu: Mój pan zwleka z przyjściem^a – i zacząłby bić młodszych służących i służące, jeść, pić i upijać się,^b **46** wówczas gdy przyjdzie pan w dniu^a dla sługi nieoczekiwanym i o godzinie dla niego nieznanej,^b surowo go ukarze i potraktuje na równi z niewiernymi. **47** Ten sługa, który znał wolę pana, lecz nie poczynił przygotowań lub nie zastosował się do jego woli, odbierze wiele razów.^a **48** Ten natomiast, który jej nie znał,^a a zrobił rzecz godną kary, odbierze mniej razów. Od każdego bowiem, komu wiele dano, wiele będzie się żądać, i od tego, komu wiele powierzono, więcej będzie się wymagać.^b

Zapowiedź podziałów

(Mt 10:34-36)

49 Przyszedłem rzucić na ziemię ogień^a i bardzo bym pragnął, aby już zapłonął. **50** Mam być zanurzony w chrzcie^a i dopóki się to nie stanie, będę przeżywał udrękę.^b **51** Czy myślicie, że zjawiłem się, aby dać ziemi pokój? Nie! Mówię wam, raczej podział.^a **52** Odtąd bowiem pięcioro w jednym domu będzie podzielonych: troje przeciw dwojgu i dwoje przeciw trojgu. **53** Będą podzieleni ojciec z synem i syn z ojcem, matka z córką i córka z matką, teściowa z synową, a synowa z teściową.^a

Ważność znaków czasu

54 Powiedział też do tłumów: Gdy widzicie chmurę zbliżającą się^a z zachodu, zaraz mówicie: Nadciąga ulewa – i wkrótce rzeczywiście pada. **55** A gdy wiatr wieje z południa, mówicie: Będzie upał – i rzeczywiście jest. **56** Obłudnicy!^a Potrafiacie właściwie odczytać znaki na ziemi i niebie, więc jak to się dzieje, że nie umiecie rozpoznać obecnego czasu?^b

Wezwanie do ugody

57 Dlaczego też sami nie rozstrzygacie, co jest słuszne? **58** Gdy na przykład idziesz ze swym oskarżycielem do sądu, już w drodze^a dołóż starań, by dość z nim do ugody. Nie chciej, aby cię oskarżyciel postawił przed sędzią, sędzia odda komornikowi, a komornik osadził w więzieniu. **59** Mówię ci, na pewno nie wyjdiesz stamtąd, póki nie spłacisz długu do ostatniego grosza.

Granice Bożej cierpliwości

13 W tym czasie obecni tam pewni ludzie zaczęli Mu opowiadać o Galilejczykach,^a których krew Piłat^b zmieszał z krwią zwierząt składanych przez nich w ofierze. **2** Wtedy odezwał się do nich w te słowa: Czy myślicie, że ci Galilejczycy ucierpieli tak dlatego, że byli większymi grzesznikami niż wszyscy inni mieszkańcy Galilei?^a **3** Bynajmniej! Mówię wam, jeśli się nie opamiętacie,^a wszyscy podobnie poginiecie. **4** Albo czy myślicie, że tych osiemnastu, na których runęła wieża w Siloe^a i zabiła ich, byli bardziej winni niż pozostali mieszkańcy Jerozolimy? **5** Bynajmniej! Mówię wam, jeśli się nie opamiętacie, wszyscy tak samo poginiecie.

6 Następnie opowiedział im taką przypowieść: Pewien człowiek miał w swej winnicy zasadzony figowiec.^a Jednego razu przyszedł i szukał na nim owocu,^b ale nic nie znalazł. **7** Wtedy zwrócił się do winogrodnika: Popatrz, od trzech lat przychodzę, szukam na tym

figowcu owocu i nic nie znajduję. Wytnij to drzewo,^a po co ma ziemię wyjaławiać? **8** Panie – odpowiedział winogrodnik – zostaw je jeszcze na ten rok,^a ja je okopię i obłożę nawozem, **9** może wyda owoc w przyszłym roku, a jeśli nie wyda – wytniesz je.

Uwolnienie kobiety związanej przez szatana

10 W czasie szabat u nauczał w jednej z synagog.^a **11** Obecna tam była kobieta, która od osiemnastu lat pozostawała w mocy ducha słabości.^a Z tego powodu poruszała się mocno pochylona i w ogóle nie mogła się wyprostować. **12** Jezus ją zobaczył i przywołał do siebie: Kobieto – powiedział – jesteś wolna od swojej słabości. **13** I położył na nią ręce.^a Wtedy jej plecy natychmiast się wyprostowały i zaczęła chwalić Boga.^b **14** Lecz przełożony synagogi,^a oburzony, że Jezus uzdrowił w szabat,^b odezwał się do tłumu: Jest sześć dni,^c w których należy pracować. W te więc dni przychodźcie i dawajcie się uzdrawiać, a nie w dzień szabatul^d **15** Obłudnicy!^a – odpowiedział mu Pan. – Czy nie jest tak, że każdy z was w dzień szabat odwiązuje od żłobu swoje bydło lub osła i prowadzi do wodopoju?^b **16** A czy tej córki Abrahama,^a którą szatan wiązał^b aż od osiemnastu lat, nie należało uwolnić od pęt w dzień szabatuc^c **17** Te słowa Jezusa zawstydziły^a wszystkich Jego przeciwników, cały natomiast tłum cieszył się z powodu niezwykłych czynów, które działały się za Jego sprawą.

Dwa przykłady działania Królestwa

18 A Jezus mówił dalej: Do czego podobne jest Królestwo Boże^a i z czym mógłbym je porównać? **19** Podobne jest do ziarenka gorczycy,^a które człowiek wziął i zasiał w swoim ogrodzie. Wyrosło ono, stało się drzewem i w jego gałęziach ptaki uwiły sobie gniazda.^b **20** Użył też innego przykładu: Z czym mógłbym porównać Królestwo Boże?

^{54a}1Krl 18:44-45

^{55a}Mt 16:2-3

^{56a}Łk 12:1; 13:15;
^bMt 16:3

^{58a}Mt 5:25-26

Rozdział 13

^{1a}Dz 5:37; ^bŁk 3:1

^{2a}J 9:2

^{3a}Ps 7:13; Łk 3:3,

8; 5:32

^{4a}Ne 3:15; Łz 8:6;

J 9:7, 11

^{6a}Mt 21:19; Łz 5:1-

2; ^bMt 3:8; J 15:16;

Rz 7:4; Flp 1:11;

Kol 1:10

^{7a}Mt 7:19; 21:19;

Mk 11:13; Łk 3:9

^{8a}2P 3:9, 15

^{10a}Mt 4:23; Mk 6:2

^{11a}Łk 13:16; Dz 16:16

^{13a}Mk 5:23; 7:32;

16:18; Łk 4:40;

^bŁk 5:25; 7:16; 17:15;

18:43

^{14a}Łk 8:41;

^bMt 12:10; Mk 3:2, 4;

Łk 6:7; J 5:16; 7:23;

9:14, 16; ^cWj 20:9;

Pwt 5:13; Ez 46:1;

^dMt 12:2

^{15a}Łk 12:56;

^bMt 12:11; Łk 14:5

^{16a}Łk 3:8; 19:9;

^bDz 10:38; 1Kor 5:5;

^cMt 12:12; J 7:23

^dMt 12:12

^{17a}1P 3:16

^{18a}Mt 3:2; 13:24, 44;

Łk 4:43; 17:20-21

^{19a}Mt 13:31-32;

17:20; Mk 4:30-31;

Łk 17:6; ^bEz 17:23;

31:6

21 Przypomina ono zakwas,^a który gospodyni dodała do ciasta rozrobionego z trzech miar mąki¹ – i wszystko się zakwasilo.^b

22 I chodził po miastach oraz wioskach,^a nauczał, a zarazem zbliżał się do Jerozolimy.^b

Pytanie o liczbę zbawionych

23 Pewnego razu ktoś Go zapytał: Panie, czy tylko niewielu będzie zbawionych?^a Wtedy On odpowiedział:

24 Próbujcie z całych sił^a wejść przez wąskie drzwi,^b gdyż mówię wam, wielu będzie starano się wejść – i nie zdołają.^c

25 Gdy tylko Pan domu wstanie i zamknie drzwi,^a zaczniecie pukać z zewnątrz i wołać: Panie, otwórz nam! Ale On odpowie: Nie wiem, skąd jesteście.^b

26 Wówczas zaczniecie przekonywać: Jedliśmy i piliśmy z Tobą przy jednym stole, a na naszych ulicach nauczyłeś.

27 On jednak odpowie: Nie wiem, skąd jesteście. *Odstąpcie ode Mnie,^a wy wszyscy, sprawcy niesprawiedliwości.*^b

28 Tam będzie płacz i zgrzytanie zębami,^a gdy zobaczycie Abrahama, Izaaka, Jakuba i wszystkich proroków w Królestwie Bożym, a siebie samych odrzuconych^b na zewnątrz.

29 I zjawią się ludzie ze wschodu, z zachodu, z północy i z południa,^a i zasiądą u stołu^b w Królestwie Bożym.

30 W ten sposób niektórzy ostatni będą pierwszymi, a pierwsi ostatnimi.^a

Jezus w obliczu zagrożenia

31 W tym czasie przyszli do Niego jacyś faryzeusze i ostrzegli Go: Czym prędzej stąd uciekaj, gdyż Herod^a chce Cię zabić.

32 Wtedy Jezus odpowiedział: Idźcie i przekażcie temu lisowi: Oto wypędzam demony i uzdrawiam dzisiaj i jutro, a trzeciego dnia^a kończę.^b

33 Lecz muszę dziś, jutro i pojutrze być w drodze, gdyż jest nie do pomyślenia, aby prorok^a zginął poza Jerozolimą.

^{21a}Mt 13:33;
^{b1}Kor 5:6; Ga 5:9

²²Mt 9:35;
Mk 6:6; ^bMk 10: 32-33; Łk 9:51; 13:33

²³Dz 2:47;
¹Kor 1:18; ²Kor 2:15

²⁴Mt 11:12;
Hbr 4:11; ^bMt 7:13-14; ^cMk 10:25

²⁵Mt 25:10-12;
^bPs 138:6; Łz 63:16; Jr 1:5; Oz 5:3;
Mt 7:22-23

²⁷Mt 7:23; 25:41;
^bPs 6:9

²⁸Mt 13:42, 50;
24:51; ^bŁk 14:35

²⁹Ps 107:3;
Łz 49:12; ^bMt 8:11-12; Łk 14:15; 22:16, 30
³⁰Prz 29:23; Łz 2:12; Mt 19:30; 20:16;
Mk 10:31; Łk 1:52

³¹Mt 14:1-13;
Łk 3:1; 9:7, 8

³²Łk 9:22; 24:7;
Oz 6:2; ^bJ 17:4

³³Mt 21:11

³⁴Mt 21:35;
Dz 7:59; ^bPs 147:2; ^cWj 19:4; Pwt 32:11; Rt 2:12; Ps 17:8; 91:4; ^dJ 5:40

³⁵Ps 69:26; Jr 12:7; 22:5; ^bPs 118:26; Łk 19:38

Rozdział 14

¹Łk 7:36; 11:37;
^bMk 3:2; Łk 6:7; 20:20

³Mt 22:35; Łk 7:30;
^bMt 12:2, 10; Mk 3:4; Łk 6:9

⁵Mt 12:11; Łk 13:15
⁶Mt 22:46
⁷Mt 23:6; Łk 11:43
⁸Prz 25:6-7

Prorctwo o Jerozolimie

(Mt 23:37-39)

34 Jerozolimo, Jerozolimo, która zabijasz proroków i kamienujesz^a tych, którzy zostali do ciebie posłani! Tyle razy chciałem zgromadzić^b twoje dzieci, jak kwoka swe pisklęta pod skrzydła,^c lecz nie chcieliście!^d

35 Oto przyjdzie wam zostawić wasz dom.^a Zapowiadam wam też, że nie zobaczycie Mnie aż do chwili, gdy powiecie:

*Błogosławiony Ten,
który przychodzi w imieniu Pana.^b*

Uzdrawianie w szabat

14 Pewnego razu, w szabat, Jezus wstąpił na positek^a do domu jednego z przywódców faryzejskich. Zebrani tam faryzeusze uważnie śledzili^b Jego poczynania.

2 Wówczas stanął przed Nim człowiek cierpiący na puchlinę wodną. **3** Na jego widok Jezus zapytał znawców Prawa^a oraz pozostałych faryzeuszów: Czy uzdrawianie w szabat jest zgodne z Prawem, czy też nie?^b

4 Lecz oni zamilkli. Jezus natomiast przygarnął chorego, uzdrowił go i odesłał. **5** Do nich zaś powiedział: Czy któryś z was, jeśli mu syn² albo bydło wpadnie do studni, nie pośpieszy z ratunkiem nawet w dniu szabatu?^a

6 I nie mieli na to żadnej odpowiedzi.^a

7 Następnie, gdy Jezus spostrzegł, że zaproszeni goście wybierają sobie pierwsze miejsca przy stole,^a opowiedział zebranym taką przypowieść: **8** Jeśli ktoś cię zaprosi na wesele, nie siadaj na pierwszym miejscu, aby czasem nie okazało się, że wśród zaproszonych jest ktoś ważniejszy od ciebie.^a

9 Jeśli jest, to ten, który zaprosił was obu, może podejść i powiedzieć: Proszę, ustąp miejsca tej osobie. I zawstydzony

Lekcja o skromności

7 Następnie, gdy Jezus spostrzegł, że zaproszeni goście wybierają sobie pierwsze miejsca przy stole,^a opowiedział zebranym taką przypowieść: **8** Jeśli ktoś cię zaprosi na wesele, nie siadaj na pierwszym miejscu, aby czasem nie okazało się, że wśród zaproszonych jest ktoś ważniejszy od ciebie.^a

9 Jeśli jest, to ten, który zaprosił was obu, może podejść i powiedzieć: Proszę, ustąp miejsca tej osobie. I zawstydzony

10 Kiedy zaproszono gościa, który nie mógł przyjść, powiedział: Przepraszam, ale jestem zajęty. I powiedział: Niech cię przepraszają, ale ty nie przepraszaj. I powiedział: Kiedy zaproszono gościa, który nie mógł przyjść, powiedział: Przepraszam, ale jestem zajęty. I powiedział: Niech cię przepraszają, ale ty nie przepraszaj.

11 Kiedy zaproszono gościa, który nie mógł przyjść, powiedział: Przepraszam, ale jestem zajęty. I powiedział: Niech cię przepraszają, ale ty nie przepraszaj.

12 Kiedy zaproszono gościa, który nie mógł przyjść, powiedział: Przepraszam, ale jestem zajęty. I powiedział: Niech cię przepraszają, ale ty nie przepraszaj.

¹ Tj. satonów, 40 l.

² syn, za: $\text{P}^{45.75} \text{ B N W } \Gamma \Delta 565 700 1424 \text{ M} \text{ e f q sy}^{\text{D,h}} \text{ sa; osio! } \& \text{ K L } \Psi \text{ f}^{113} 33 579 892 1241 2542 \text{ lat (sy}^{\text{b}}) \text{ bo; osio! syn}^{\text{b}} \text{ (sy}^{\text{c}}); \text{ owca D.}$

powędrujesz na koniec. **10** Gdy otrzymasz zaproszenie, przyjdź i zajmij raczej ostatnie miejsce. Wtedy, gdy będzie gospodarz, możesz usłyszeć: Przyjacielu, przesuń się wyżej! W ten sposób dostąpisz wyróżnienia na oczach wszystkich gości. **11** Bo każdy, kto się wywyższa, będzie poniżony,^a a kto się poniża, będzie wywyższony.^b

Życie dla późniejszej zapłaty

12 Zwrócił się też do tego, który Go zaprosił: Gdy urządzasz uroczysty obiad lub kolację, nie zapraszaj jedynie swoich przyjaciół, braci, krewnych lub bogatych sąsiadów, bo tacy odwzajemnią ci się i w ten sposób będziesz miał zapłatę.^a **13** Przeciwnie, gdy urządzasz przyjęcie, zapraszaj ubogich, ułomnych, kulawych, niewidomych.^a **14** Będziesz szczęśliwy, gdyż nie mają dla ciebie nic w zamian; swoją zapłatę^a otrzymasz przy zmartwychwstaniu sprawiedliwych.^b

Przypowieść o wielkim przyjęciu

15 Na te słowa jeden z obecnych przy stole zwrócił się do Jezusa: Szczęśliwy każdy, kto będzie jadł chleb w Królestwie Bożym.^a

16 Jezus mu odpowiedział: Pewien człowiek przygotowywał wielkie przyjęcie. W związku z tym zaprosił wielu ludzi.^a **17** Gdy wszystko było gotowe, posłał swego sługę, by powiadomił zaproszonych: Możecie się już schodzić – stół zastawiony! **18** Wtedy wszyscy po kolei zaczęli się wymawiać. Pierwszy powiedział: Właśnie kupiłem pole i muszę dokonać oględzin. Przepraszam, lecz jak sam widział, nie mogę przyjść. **19** Drugi powiedział: Kupiłem pięć par bydłał zaprzęgowych i właśnie idę je wypróbować. Przepraszam, lecz jak sam widzisz, nie mogę przyjść. **20** Kolejny powiedział: Dopiero co się ożeniłem, dlatego nie przyjdę.^a **21** Po powrocie sługa zawiadomił o tym swego pana. Wtedy pan domu, rozniewany, powiedział do sługi: Wyjdź więc czym prędzej na place, odwiedź miej-

skie zaułki i sprowadź mi tu ubogich, niepełnosprawnych, niewidomych i utykających.^a **22** Sługa wykonał polecenie, wrócił i doniósł: Panie, postąpiłem, jak kazałeś, i wciągną są wolne miejsca. **23** Wtedy pan polecił: Wyjdź więc na drogi prowadzące do miasta, idź między zagrody i przekonaj napotkanych, by przyszli; niech mój dom będzie pełny. **24** Bo mówię wam, żaden z tych, których wcześniej zaprosiłem, nie posmakuje potraw na tym przyjęciu.^a

Warunki naśladowania Jezusa

(Mt 10:37-38)

25 Gdy szły za Nim wielkie tłumy, obrócił się i skierował do nich te słowa: **26** Jeśli ktoś przychodzi do Mnie, a nie ceni Mnie bardziej niż swego ojca i matkę, żonę i dzieci, braci i siostry, a także bardziej niż swoją duszę,^a nie może być moim uczniem. **27** Kto idzie za Mną, a nie dźwiga swego krzyża,^a nie może być moim uczniem.

28 Bo kto z was, zabierając się do budowy wieży, nie siada najpierw i nie oblicza kosztów, czy wystarczy mu na jej wykończenie? **29** Nikt nie pragnie, by się okazało, że po założeniu fundamentów zabrakło pieniędzy na dalsze prace. Nikt też nie chce być wyśmiany przez ludzi, mówiących: **30** Ten człowiek zaczął budować, lecz nie był w stanie dokończyć. **31** Albo który król, zanim zmierzy się z innym królem, nie naradza się najpierw, czy na czele dziesięciu tysięcy zdoła się oprzeć dwudziestu tysiącom najeźdźców? **32** Jeśli zaś stwierdzi, że nie, to gdy przeciwnik jest jeszcze daleko, wysłał posłów i zapytuje o warunki pokoju. **33** Tak więc nikt z was, kto nie zostawia wszystkiego, co do niego należy,^a nie może być moim uczniem.

34 Dobrą rzeczą jest sól, lecz jeśli i sól zwietrzeje, czym przywraca się jej smak?^a **35** Nie nadaje się ani do ziemi, ani do nawozu; wyrzuca się ją na śmieci.^a Kto ma uszy, aby słuchać, niech rozważy moje słowa.^b

^{11a}Ps 18:28; Prz 29:23; Mt 23:12; Łk 18:14; ^bJb 22:29; 1P 5:5-6

^{12a}Łk 6:34

^{13a}Pwt 14:28-29; 16:11-14; 26:11-13; Łk 14:21

^{14a}Rt 2:12; 2Sm 22:25; Prz 11:31; 13:21; Iz 35:4; Hbr 10:35; ^bDz 24:15; 1Kor 15:23; 1Ts 4:16

^{15a}Iz 25:6; Mt 26:29; Łk 13:29; 22:16, 30; Obj 19:9

^{16a}Mt 22:2

^{20a}Pwt 24:5; 1Kor 7:33

^{21a}Łk 14:13

^{24a}Mt 21:43; Dz 13:46

^{26a}Pwt 33:9; Łk 9:23; 18:29; J 12:25; Dz 20:24; Flp 2:30; Obj 12:11

^{27a}Mt 16:24; Mk 8:34; Łk 9:23

^{33a}Łk 18:28; Flp 3:7-8

^{34a}Mt 5:13

^{35a}Mt 8:12; Mk 9:50; Łk 13:28; J 15:6; 1Kor 9:27; ^bMt 11:15; 13:9, 43; 22:13; Mk 4:9, 23; Łk 8:8; Obj 2:7, 11, 17, 29; 3:6, 13, 22

Przypowieści o zgubionej owcy i monecie

(Mt 18:12-14)

15 Garnęli się do Niego wszyscy celnicy i inni grzesznicy,^a aby Go słuchać. **2** Faryzeusze natomiast oraz znawcy Prawa^a szemrali^b z tego powodu i mówili: Ten człowiek przyjmuje grzeszników^c i jada z nimi.^d

3 Wówczas Jezus powiedział im taką przypowieść: **4** Kto z was, gdy ma sto owiec, a zgubi jedną, nie zostawia na pustkowiu dziewięćdziesięciu dziewięciu i nie szuka zgubionej, aż ją znajdzie?^a **5** Gdy zaś znajdzie, z radością wkłada ją sobie na ramiona,^a **6** wraca do domu, zwołuje przyjaciół oraz sąsiadów i mówi: Cieszcie się ze mną,^a gdyż odnalazłem moją zgubioną owcę!^b **7** Mówię wam: Podobnie w niebie większa będzie radość z jednego skruszonego grzesznika^a niż z dziewięćdziesięciu dziewięciu sprawiedliwych,^b którzy nie potrzebują opamiętania.

8 Albo która kobieta, gdy zgubi jedną ze swoich dziesięciu srebrnych albo złotych monet,¹ nie zapala lampy, nie wymiata domu i nie szuka starannie – aż znajdzie? **9** Kiedy zaś znajdzie, zwołuje przyjaciółki, sąsiadki i mówi: Cieszcie się ze mną!^a Znalazłam monetę, którą zgubiłam! **10** Mówię wam, podobnie aniołów Bożych^a ogarnia radość z powodu jednego skruszonego grzesznika.

Przypowieść o marnotrawnym synu

11 Powiedział też: Pewien człowiek miał dwóch synów.^a **12** Młodszy z nich zwrócił się do ojca: Ojcze, daj mi część majątku, która na mnie przypada. Ojciec zatem podzielił między synów dorobek swego życia.^a **13** Krótco potem młodszy syn spieniżył wszystko, wyjechał daleko, prowadził rozwiązły tryb życia i roztrwonił majątek.^a **14** Gdy wszystko stracił, w kraju,

Rozdział 15

^{1a}Mt 9:10; Łk 5:29;

7:34

^{2a}Mk 2:16; Łk 5:30;

^bMt 9:11; Łk 19:7;

^cŁk 7:39; ^dDz 11:3;

¹Kor 5:11; Ga 2:12

^{4a}Ps 119:176; Iz 53:6;

Jr 31:10; Ez 34:11-

16; Mt 10:6; 15:24;

Łk 19:10

^{5a}Iz 49:22

^{6a}I 15:11; ^bŁk 19:10;

1P 2:25

^{7a}Łk 15:10; 1Tm 1:15;

^bŁk 5:32

^{9a}Łk 15:6

^{10a}Łk 12:8

^{11a}Mt 21:28

^{12a}Pwt 21:16

^{13a}Prz 29:3;

Łk 15:30; 16:1

^{16a}Łk 16:21

^{18a}Kpł 26:40;

1Kr 8:47-48;

Jr 31:18-19; Oz 14:1-3;

^bPs 51:6; Jr 3:13

^{19a}Ezd 9:6; Ps 44:16;

Łk 18:13

^{20a}Ef 2:13;

^bRdz 33:4; 45:14;

46:29

^{21a}Mt 8:8; 22:8;

1Kor 15:9

^{22a}Rdz 41:42;

Ps 132:16; Iz 61:10;

Za 3:4; Mt 22:11

^{23a}1Sm 28:24

^{24a}Rz 6:23; 8:6;

1Tm 5:6; ^bRz 6:13;

11:15; Ef 2:1; 5:14;

Kol 2:13; 3:1

gdzie przebywał, nastął wielki głód. Wówczas i jemu zaczął doskwierać niedostatek. **15** Wynajął się zatem u jednego z obywateli tego kraju, który wysłał go do swoich wiejskich posiadłości i zatrudnił przy wypasie świń. **16** Pracując tam, pragnął najeść się strąków,^a którymi tuczono świnie, lecz nikt mu nie pozwalał. **17** Wtedy oprzytomniał: Iluz to najemników mego ojca – pomyślał – ma chleba pod dostatkiem, a ja tu z głodu ginę. **18** Wracam do ojca.^a Powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem^b względem Boga oraz względem ciebie. **19** Nie jestem już godny nazywać się twoim synem. Przyjmij mnie do pracy jako jednego z twoich najemników.^a **20** Wstał więc i ruszył w drogę. Gdy był jeszcze daleko,^a ojciec zobaczył go i zdjęty litością wybiegł naprzeciw, rzucił mu się na szyję i ucałował go.^b **21** Ojcze – rozpoczął syn – zgrzeszyłem względem Boga oraz względem ciebie. Nie jestem już godny nazywać się twoim synem. **22** Ojciec zaś zwrócił się do sług: Przynieście czym prędzej najlepszą szatę i ubierzcie go;^a włóżcie pierścień na jego rękę i sandały na nogi, **23** wybierzcie też dorodne cielę, przyrządźcie na ucztę,^{a2} zasiądźmy do stołu i uczcijmy to, **24** że ten oto mój syn był martwy,^a a jednak ożył,^b był zgubiony, lecz odnalazł się. I zaczęto się bawić.

25 Starszy syn tymczasem pracował na polu. Gdy wracał i był blisko domu, usłyszał muzykę i odgłosy tańców. **26** Przywołał więc jednego z młodych służących i zapytał, co się dzieje. **27** Wrócił twój brat! – usłyszał. – Twój ojciec kazał zabić dorodne cielę i cieszy się, że odzyskał go zdrowego. **28** Starszy syn wpadł w gniew. Nawet nie chciał wejść do domu. Wtedy ojciec wyszedł i zaczął go uspokajać. **29** Ale on był nieprzejejdany: Służę ci od lat – wypominał – szanuję każdy twój rozkaz, a ty nigdy nie dałeś mi choćby kozłątka, bym się zabawił z przyjaciółmi.

² Lub: *przyrządźcie je w ofierze*, pod. ww. 27, 30.

¹ Lub: *drachm*.

30 Ledwie jednak zjawił się ten twój syn, który z dziwkami roztrwonił^a twój dorobek, natychmiast kazałeś zabić dorodnego cielaka. 31 Wtedy ojciec powiedział do niego: Dziecko, ty zawsze jesteś ze mną i wszystko moje jest twoje.^a 32 To dobrze, że bawimy się i cieszymy, bo widzisz, ten twój brat był martwy, a jednak ożył, był zgubiony, lecz odnalazł się.^a

Przypowieść o nieuczciwym zarządcy

16 Następnie zwrócił się do uczniów: Pewien bogaty człowiek miał zarządcę, którego złośliwie oskarżono przed nim, że trwoni jego majątek. 2 Wezwał go zatem i powiedział: Dlaczego takie rzeczy słyszę o tobie? Przedstaw mi sprawozdanie^a z twojej działalności, bo nie możesz już dłużej kierować gospodarstwem. 3 Wtedy zarządca pomyślał sobie: Co mam zrobić, skoro mój pan odbiera mi urząd? Do ciężkiej pracy sił już nie mam, a żebrania się wstydę. 4 Ale wiem, co zrobić, by mnie przyjęli do swych domów, gdy już zostanę zdjęty ze stanowiska. 5 I wezwał po kolei każdego z dłużników swego pana. Pierwszego zapytał: Ile jesteś dłużny mojemu panu? 6 Sto baryłek¹ oliwy – powiedział. Zarządca na to: Bierz swoje pokwitowania, siadaj tu czym prędzej i pisz: pięćdziesiąt. 7 Drugiego zapytał: A ty jaki masz dług? Sto korów² pszenicy – odpowiedział. Zarządca na to: Bierz swoje pokwitowania i pisz: osiemdziesiąt. 8 I pan pochwalił nieuczciwego zarządcę, że tak przezornie^a postąpił. Z tej historii wynika, że dzieci tego wieku^b bywają w stosunkach między sobą przezorniejsze niż dzieci światła.^c

O właściwym korzystaniu z pieniędzy

9 I ja wam mówię: Zjednujcie sobie przyjaciół^a pieniędzmi niesprawiedli-

30^aPrz 29:3; Łk 15:12, 13

31^aJ 17:10

32^aMi 3:17; Łk 15:24

Rozdział 16
2^aMt 18:23

8^aMt 25:2; ^bPs 17:14; ^cJ 12:36; Ef 5:8;

1Ts 5:5; 1P 2:9

9^aMt 6:20; 19:21;

Łk 14:14; 2Kor 5:1;

1Tm 6:17-19

11^aMt 25:21, 23;

Łk 19:17

13^a2Krl 17:33; So 1:4;

Mt 6:24; 1Kor 10:21;

Jk 1:8; 4:8

14^aŁk 11:39;

^b1Tm 6:10; 3:3;

Łk 23:35

15^aMt 23:5;

27; Łk 18:9; J

7:24; 2Kor 5:12;

^b1Sm 16:7; 1Krn 28:9;

Ps 71:0; Prz 17:3;

21:2; Jr 11:20; 17:10;

20:12; Obj 2:23;

^cPrz 6:16

16^aMt 11:12

17^aLz 40:8; Mt 5:18;

Łk 21:33

18^aMi 2:16;

Mt 5:31; Mk 10:11;

Rz 7:2, 3; 1Kor 7:10,

11; ^bMt 5:32; 19:9

19^aEst 8:15;

Obj 18:12, 16;

^bEz 16:49

wego świata, aby – gdy czas pieniądza przeminie – przyjęli was do wiecznych przybytków.^a

10 Człowiek wierny w najdrobniejszej sprawie wierny jest^a i w wielkiej, ten jednak, który w najdrobniejszej jest niesprawiedliwy, niesprawiedliwy jest i w wielkiej. 11 Jeśli więc w zarządzaniu pieniędzmi tego niesprawiedliwego świata nie okazaliście się wierni, kto wam powierzy to, co prawdziwie cenne? 12 I jeśli w cudzym nie okazaliście się wierni, kto wam da to, co dla was odłożone?

13 Żaden sługa domu nie może służyć dwóm panom,^a gdyż albo jednego będzie nienawdził, a drugiego kochał, albo jednemu będzie oddany, a drugiem pogardzi. Nie jesteście w stanie służyć Bogu i pieniądзом.

14 Temu wszystkiemu przysłuchiwali się faryzeusze,^a którzy kochali pieniądze^b – i kpili sobie z Niego.^c 15 Wówczas Jezus zwrócił się do nich: Wy wobec ludzi przedstawiacie się jako sprawiedliwi,^a lecz Bóg zna wasze serca,^b gdyż to, co ludzie uważają, przed Bogiem jest obrzydliwością.^c

16 Prawo i Prorocy sięgali w swym przesłaniu aż do Jana; od Jana głoszona jest dobra nowina o Królestwie Bożym i każdy na siłę się do niego wdziera.^a 17 Łatwiej jest jednak niebu i ziemi przeminąć^a niż przepaść jednej kresce Prawa.

O nierozzerwalności małżeńskiej chrześcijan

18 Każdy, kto rozwodzi się z żoną^a i poślubia inną, cudzołoży. Cudzołoży też ten, kto poślubia rozwiedzioną.^b

Przypowieść o bogatym i biednym

19 Był pewien bogaty człowiek. Nośił on szaty z purpury^a i najlepszego lnu, a na co dzień wystawnie ucztował.^b 20 Przy bramie jego dworu leżał natomiast pewien porzucony żebrak. Miał na imię Łazarz i cały pokryty był wrzodami. 21 Pragnął na jeść się tym, co spadło ze stołu boga-

1 Tj. *batosów*, 2.200 l lub 4.000 l.

2 Tj. *korosów*, 40.000 l.

cza.^a Tak, nawet psy przychodziły, by lizać jego wrzody. **22** W końcu żebrak zmarł, a aniołowie^a przenieśli go do miejsca, gdzie mógł cieszyć się szczęściem u boku Abrahama. Bogaty człowiek również zmarł i został pochowany. **23** A gdy w krainie umarłych^a doznawał udręki,^b podniósł oczy i zobaczył z daleka Abrahama oraz Łazarza u jego boku. **24** Ojciec Abrahamie^a – zawołał – zlituj się nade mną i pošlij Łazarza, aby zanurzył w wodzie koniec swego palca i zwilżył mi język, gdyż cierpię w tym płomieniu.^b **25** Dziecko – odpowiedział Abraham – przypomnij sobie, że swoje dobro odebrałeś za życia,^a podobnie jak Łazarz zło. Teraz on doznaje tu pociechy, a ty cierpisz.^b **26** A poza tym między nami a wami rozciąga się wielka przepaść, aby ci, którzy chcieliby przejść stąd do was, nie mogli, i aby stamtąd do nas nikt nie zdołał się przenieść. **27** Wtedy bogaty powiedział: Proszę cię więc, ojczyste, abyś posłał go do domu mego ojca. **28** Mam bowiem pięciu braci. Niech im złoży świadectwo, aby chociaż oni nie trafili do tego miejsca udręki. **29** Abraham na to: Mają Mojżesza i proroków,^a niech ich słuchają. **30** Nie, ojczyste Abrahamie – nie przestawał prosić bogaty – jeśli pójdzie do nich ktoś z umarłych, opamiętają się. **31** Wtedy Abraham powiedział: Jeśli Mojżesza i proroków nie słuchają, to choćby ktoś z umarłych powstał – nie dadzą się przekonać.^a

Ostrzeżenie

przed wywoływaniem skandali

17 Następnie powiedział do swoich uczniów: Nie da się uniknąć skandali,^a biada jednak temu, kto je wywołuje.^b **2** Więcej by skorzystał, gdyby zawieszono mu u szyi kamień młyński^a i wrzucono go do morza, niż gdyby przez skandal przyczynił się do upadku jednego z tych najmniejszych.^b **3** Uważajcie na siebie.^a Jeśli twój brat zgrzeszy, upomnij go,^b a jeśli się opamięta, wybacz mu.^c

²¹^aLk 15:16
²²^aDz 12:15;
Hbr 1:13-14

²³^aJb 21:13;
^bObj 14:10-11

²⁴^aLk 3:8; ^bMt 5:22;
25:41; Mk 9:48;
Lz 66:24

²⁵^aPs 17:14;
^bLk 6:21, 24, 25

²⁹^aLz 34:16;
Łk 24:27; J 1:45; 5:45-47; Dz 15:21; 26:22;
28:23
³¹^aJ 11:44-48

Rozdział 17

¹^aMt 18:7; ^bMt 13:41;
Łk 22:22
²^aMt 18:6; Mk 9:42;
^bLk 10:29
³^aLk 8:18; ^bKpł 19:17; Mt 18:15;
^cMt 6:14; 18:35;
Mk 11:25; Ef 4:32;
Kol 3:13
⁴^aMt 18:21-22
⁵^aMk 9:23-24
⁶^aMt 17:20; 21:21;
Mk 11:23-24;
^bMt 13:31; Łk 13:19
⁸^aLk 12:35, 37
¹⁰^aKor 9:16
¹¹^aLk 9:51, 53;
13:22; ^bLk 9:52; J 4:4;
^cMt 19:1; Łk 4:14;
J 4:3
¹²^aKpł 13:45-46;
Lb 5:2
¹³^aMt 9:27; 15:22;
Łk 18:38
¹⁴^aKpł 14:2-9;
Mt 8:4; Łk 5:14
¹⁵^aMt 9:8; Łk 7:16;
18:43
¹⁶^aLk 5:12;
1 Kor 14:25; ^bMt 10:5;
J 4:9
¹⁸^aJ 9:24
¹⁹^aMt 9:22; Mk 5:34;
Łk 7:50; 8:48; 18:42

4 I choćby siedem razy dziennie^a zgrzeszył przeciwko tobie, ale siedem razy zwrócił się do ciebie: Żałuję tego – wybacz mu.

Moc wiary

5 Apostołowie zwrócili się do Pana: Dodaj nam wiary.^a **6** Pan zaś odpowiedział: Gdybyście mieli wiarę^a jak ziarno gorczycy,^b mogliście powiedzieć tej morwie: Wyrwij się z korzeniami i zasadź w morzu – a ona usłuchała by was.

Właściwa samoocena

7 Kto z was, mając sługę zajętego przy orce lub wypasie, powie mu, gdy ten wróci z pola: Wejdz i zaraz siadaj do stołu? **8** Czy raczej nie rozkaże: Przygotuj coś na kolację, przepasz się fartuchem^a i usługuj mi, aż się najem i napiję, a potem ty możesz zjeść i wypić? **9** Czy jest wdzięczny słudze za spełnienie poleceń? **10** Tak i wy, gdy wykonacie wszystko, co wam polecono, mówcie: Jesteśmy marnymi sługami, wykonaliśmy to, co było naszą powinnością.^a

Wdzięczność wśród uzdrowionych

11 Gdy tak podążał do Jerozolimy,^a przechodził środkiem Samarii^b i Galilei.^c **12** W pewnej wiosce wyszło Mu naprzeciw dziesięciu trędowatych. Stanęli oni z daleka^a **13** i zawołali: Jezusie! Mistrzu! Zlituj się nad nami!^a **14** Gdy Jezus ich zobaczył, polecił im: Idźcie, pokażcie się kapłanom.^a A kiedy oni szli, zostali oczyszczeni. **15** Wówczas jeden z nich, gdy zauważył, że jest zdrowy, wrócił, donośnie chwalać Boga.^a **16** Następnie upadł na twarz^a u stóp Jezusa i dziękował Mu. A był to Samarytanin.^b **17** Wtedy Jezus zapytał: Czy nie dziesięciu doznało oczyszczenia? Gdzie jest pozostałych dziesięciu? **18** Czy nikt z nich nie chciał zawrócić i oddać chwały Bogu,^a tylko ten cudzoziemiec? **19** Następnie powiedział do niego: Wstań i idź! Twoja wiara cię ocaliła.^a

O przyjsciu Królestwa Bozego

20 Zagadnięty przez faryzeuszów^a o to, kiedy^b przyjdzie Królestwo Boze, Jezus odpowiedział: Królestwo Boże^c nie przychodzi w sposób dostrzegalny.

21 Nikt nie powie: Spójrzcie, jest tutaj! Albo: Spójrzcie, jest tam!^a Bo właściwie Królestwo Boże jest pośród was.

22 Powiedział też do uczniów: Przyjdzie czas,^a gdy będziecie pragnęli zobaczyć jeden z dni Syna Człowieczego,^b lecz nie zobaczycie. **23** I będą do was mówić: Spójrzcie! Tam! Spójrzcie! Tu! Nie idźcie tam ani nie biegnijcie.^a **24** Gdyż z przyjsciem Syna Człowieczego w Jego Dniu^a będzie jak z błyskawicą, która swym blaskiem rozświetla niebo z jednego krańca aż po drugi. **25** Najpierw jednak musi On wiele wycierpieć,^a być poddany próbie i odrzucony przez to pokolenie. **26** I jak było^a za dni, gdy żył Noe,^b tak też będzie w dniach poprzedzających przyjscie Syna Człowieczego.^c **27** Ludzie jedli wtedy i pili, żenili się i wydawali za mąż aż do dnia, gdy Noe wszedł do arki^a i nastał potop^b – i wszyscy zginęli. **28** Podobnie było za dni Lota.^a Ludzie jedli, pili, kupowali, sprzedawali, sadzili, budowali, **29** aż w dniu, gdy Lot wyszedł z Sodomy,^a spadł z nieba ogień z siarką – i wszyscy zginęli.^b **30** Tak właśnie będzie w dniu, gdy zjawi się Syn Człowieczy.^a **31** Jeśli wówczas ktoś będzie na dachu, a jego rzeczny w domu, niech nie schodzi na dół, aby je zabrać.^a Kto będzie na polu, podobnie – niech nie wraca. **32** Pamiętajcie, co się stało z żoną Lota.^a **33** Każdy, kto będzie próbował uchronić swoją duszę, straci ją, a kto ją straci, zachowa ją przy życiu.^a **34** Mówię wam: Tej nocy dwaj będą na jednym posłaniu: jeden będzie wzięty, drugi pozostawiony.^a **35** Dwie mleć będą obok siebie: jedna zostanie zabrana, druga pozostawiona. **36** Dwaj będą na roli: jeden zostanie zabrany, drugi pozostawiony.¹ **37** Wtedy Go zapytali:

^{20a}Łk 5:21; 6:2; 7:30, 39; 11:38, 53; 13:31; 14:1; 15:2; 16:14; 19:39; ^{20b}Dz 1:6; ^{20c}Łk 8:10; 9:27; 10:9; 11; 11:2, 20; 13:18-20; 16:16; 19:11-12; 21:31; 22:16, 18; 23:42; J 3:3; Rz 14:17 ^{21a}Mt 24:23; ^{21b}Mk 13:21; Łk 17:23 ^{22a}Łk 5:35; ^{22b}J 8:56 ^{23a}Mk 13:21; 21:31; 22:16, 18; 24:24; 27; Łk 17:30; 1Kor 1:8 ^{25a}Mt 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Mk 8:31; 9:31; 10:33-34; Łk 9:22; 18:32-33 ^{26a}Mt 24:37-39; ^{26b}Rdz 6:5-9; ^{26c}1Ts 5:2-3 ^{27a}Rdz 7:7; Hbr 11:7; ^{27b}1P 3:20; ^{27c}Rdz 7:10; ²⁸2P 2:5 ^{29a}Rdz 19:1-16, 23; ^{29b}2P 2:7 ^{29c}Rdz 19:24-25, 28; 2P 2:6; Jd 7; ^{29d}Ps 11:6; Iz 30:33; Obj 14:10 ^{30a}Mt 10:23; 16:27; 24:3, 27, 37, 39; 25:31; 1Kor 1:7; 1Ts 2:19; 2Ts 1:7; 2:8; 1P 1:7, 13; 4:13; 2P 3:4; Obj 1:7 ^{31a}Mt 24:17-18; ^{31b}Mk 13:15-16 ^{32a}Rdz 19:17, 26 ^{33a}Mt 10:39; 16:25; ^{33b}Mk 8:35; Łk 9:24; J 12:25 ^{34a}Mt 24:40-41; 1Ts 4:17 ^{37a}Jb 39:26-30; Mt 24:28

^{20c}Łk 5:21; 6:2; 7:30, 39; 11:38, 53; 13:31; 14:1; 15:2; 16:14; 19:39; ^{20b}Dz 1:6; ^{20c}Łk 8:10; 9:27; 10:9; 11; 11:2, 20; 13:18-20; 16:16; 19:11-12; 21:31; 22:16, 18; 23:42; J 3:3; Rz 14:17 ^{21a}Mt 24:23; ^{21b}Mk 13:21; Łk 17:23 ^{22a}Łk 5:35; ^{22b}J 8:56 ^{23a}Mk 13:21; 21:31; 22:16, 18; 24:24; 27; Łk 17:30; 1Kor 1:8 ^{25a}Mt 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Mk 8:31; 9:31; 10:33-34; Łk 9:22; 18:32-33 ^{26a}Mt 24:37-39; ^{26b}Rdz 6:5-9; ^{26c}1Ts 5:2-3 ^{27a}Rdz 7:7; Hbr 11:7; ^{27b}1P 3:20; ^{27c}Rdz 7:10; ²⁸2P 2:5 ^{29a}Rdz 19:1-16, 23; ^{29b}2P 2:7 ^{29c}Rdz 19:24-25, 28; 2P 2:6; Jd 7; ^{29d}Ps 11:6; Iz 30:33; Obj 14:10 ^{30a}Mt 10:23; 16:27; 24:3, 27, 37, 39; 25:31; 1Kor 1:7; 1Ts 2:19; 2Ts 1:7; 2:8; 1P 1:7, 13; 4:13; 2P 3:4; Obj 1:7 ^{31a}Mt 24:17-18; ^{31b}Mk 13:15-16 ^{32a}Rdz 19:17, 26 ^{33a}Mt 10:39; 16:25; ^{33b}Mk 8:35; Łk 9:24; J 12:25 ^{34a}Mt 24:40-41; 1Ts 4:17 ^{37a}Jb 39:26-30; Mt 24:28

Rozdział 18

^{1a}Łk 11:5-9; ^{1b}Dz 1:14; Rz 12:12; Ef 6:18; Kol 4:2; 1Ts 5:17 ^{2a}Ps 36:2; Rz 3:18 ^{3a}Iz 1:17 ^{5a}Łk 11:7-8 ^{7a}Wj 22:23; Rz 12:19; Obj 6:10; ^{7b}Mk 13:20; Kol 3:12; 1P 1:2; ^{9a}Ps 88:3; ^{9b}2P 3:9; Jk 5:7-8 ^{8a}Hbr 10:37; ^{8b}Mt 16:27 ^{9a}Prz 30:12; Mt 5:20; Rz 10:3; Łk 16:15; 1Kor 10:12 ^{10a}Dz 3:1; ^{10b}Dz 5:34; ^{10c}Mt 5:46; 9:10; 18:17; 21:31; Łk 3:12; 5:29; 7:34 ^{11a}Mt 6:5; Mk 11:25; ^{11b}Łk 16:15

Gdzie, Panie? A On im odpowiedział: Tam, gdzie padlina, zbiorą się również sępy.^a

Lekcja o wytrwałości w modlitwie

18 Opowiedział im też przypomnieć^a o tym, że trzeba się zawsze modlić^b i nie ulegać zniechęceniu. **2** Powiedział tak: Mieszkał w jednym mieście pewien sędzia. Nie bał się on Boga^a i nie liczył z człowiekiem. **3** Mieszkała tam też pewna wdowa.^a Ta nachodziła go i prosiła: Obroń mnie przed moim przeciwnikiem. **4** I przez dłuższy czas nie chciał. W końcu jednak pomyślał sobie: Chociaż nie boję się Boga i nie liczę się z człowiekiem, **5** obronię tę wdowę, bo mi się naprzykrza. Niech nie przychodzi bez końca i niech nie zawraca mi głowy.^a **6** I Pan podsumował: Zauważcie, jak zachował się ten niesprawiedliwy sędzia. **7** A czy Bóg nie weźmie w obronę^a swoich wybranych,^b którzy wołają do Niego dniem i nocą^c Czy będzie zwlekał w ich sprawie?^d **8** Mówię wam: Szybko weźmie ich w obronę.^a Tylko czy Syn Człowieczy znajdzie wiarę na ziemi, gdy przyjdzie?^b

Faryzeusz i celnik

9 Zwrócił się również do tych, którzy byli pewni własnej sprawiedliwości,^a a innymi gardzili, z taką wypowiedzią: **10** Dwóch ludzi weszło do świątyni, aby się modlić:^a jeden faryzeusz,^b a drugi celnik.^c **11** Faryzeusz stanął^a i tak sobie w modlitwie pochlebiał: Boże, dziękuję Ci, że nie jestem jak pozostali ludzie: zdierycy, oszuści, cudzołóżnicy czy choćby jak ten oto celnik.^b **12** Poszczę^a dwa razy w tygodniu, oddaję dziesiątą część^b wszystkich moich przychodów. **13** Celnik zaś stanął daleko i nie śmiał nawet oczu podnieść^a ku niebu, lecz był się w pierś^b i mówił: Boże, okaza mił-

^{12a}Iz 58:3; Mt 9:14; ^{12b}Lb 18:21, 24; Mt 3:8; Mt 23:23; Łk 11:42 ^{13a}Ezd 9:6; Jb 10:15; Iz 66:2; Jr 31:19; ^{13b}Łk 23:48;

1 W. 36 występuje w: D f¹³ (579 700 lat sy,

zob. Mt 24:40.

sierdzie mnie, największemu z grzeszników.^c **14** Mówię wam: Ten właśnie poszedł do domu usprawiedliwiony,^a a nie tamten. Bo każdy, kto się wywyższa, będzie poniżony, a kto się poniża, będzie wywyższony.^b

Jezus i dzieci

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

15 Przynosili Mu też niemowlęta. Chcieli, aby włożył na nie ręce. Uczniowie jednak, widząc to, obruszyli się^a na przynoszących. **16** Jezus natomiast przywołał ich i powiedział: Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, przestańcie im przeszkadzać, takich jak one jest Królestwo Boże.^a **17** Zapewniam was, kto nie przyjmie Królestwa Bożego jak dziecko,^a z pewnością nie wejdzie do niego.

Bariera bogactwa

(Mt 19:16-29; Mk 10:17-30; Łk 10:25-28)

18 Pewien dostojnik zadał Mu pytanie: Dobry¹ Nauczycielu, co mam czynić, aby odziedziczyć^a życie wieczne?^b **19** Jezus odpowiedział: Dlaczego nazywasz Mnie dobrym? Nikt nie jest dobry, tylko jeden – Bóg. **20** Znasz przykazania: *Nie cudzołóż, nie zabijaj, nie kradnij, nie poświadczaj nieprawdy,^a szanuj swego ojca i matkę.*^b

21 Dostojnik na to: Tego wszystkiego przestrzegalem od młodości.^a **22** Gdy Jezus to usłyszał, powiedział: Jeszcze jednego ci brak. Sprzedaj wszystko, co masz,^a i rozdaj ubogim,^b a będziesz miał skarb w niebie,^c potem zaś przyjdź i naśladowaj Mnie.^d **23** Na te słowa dostojnik zasmucił się głęboko, był bowiem wyjątkowo bogaty.^a

24 Gdy Jezus zobaczył jego wielki smutek, stwierdził: Jakże trudno^a tym, którzy mają majątki, wejść do Królestwa Bożego. **25** Doprawdy, łatwiej wielbłądowi przejść przez ucho igły niż bogatemu wejść do Królestwa Bożego. **26** Ci, którzy to usłyszeli, zapytali: Kto więc może być zbawiony?

¹³Ps 51:3; Łk 5:32; 7:39; 1Tm 1:15
¹⁴Rz 3:20-26; 5:9;
¹⁵Jb 22:29; Prz 25:6, 7; 29:23; Iz 14:13, 14; Ab 4; Mt 23:12; Łk 14:11; Jk 4:16

¹⁵Łk 18:39

¹⁶a) 3:3-5

¹⁷a) Jk 2:5; Mt 18:3; 1Kor 14:20; 1P 2:2
¹⁸a) 1Kor 6:9-10; Ga 5:21; Ef 5:5; ^bŁk 18:30
²⁰a) Wj 20:13-16; Pwt 5:17-20; Rz 13:9; ^bWj 20:12; Pwt 5:16; Ef 6:2
²¹a) Flp 3:6
²²a) Łk 12:33; Dz 2:45; ^bŁk 19:8; ^cMt 6:19-20; ^dŁk 9:57-62
²³a) Ez 33:31
²⁴a) Prz 11:28; Mt 13:22; 19:23; 1Tm 6:10, 17

²⁷a) Jb 42:2; Jr 32:17; Mt 19:26; Mk 14:36; Rz 4:21
²⁸a) Łk 14:33; ^bMt 4:19-22
²⁹a) Pwt 33:9; Łk 14:26; 9:62
³⁰a) Mt 12:32; Ef 1:21; Hbr 6:5; ^bMt 25:46; Łk 18:18

³¹a) Łk 6:13-16; ^bMt 20:17-19; Mk 10:32-34; Łk 18:31-33; ^cŁk 9:51; 19:28; ^dMt 1:22; 21:4; 26:56; Łk 24:25-27, 44; ^ePs 22:7; Iz 53:7

³²a) Łk 9:44; Dz 2:23; ^bMt 27:28-31; ^cIz 50:6; Mt 26:67; Mk 14:65; 15:19

³³a) Mt 27:26; Mk 15:15; ^bŁk 9:22
³⁴a) Mk 9:32; Łk 9:45
³⁵a) Łk 10:30; ^bJ 9:1, 8
³⁷a) Mt 2:23; Mk 1:24
³⁸a) Mt 1:1; 9:27; ^bMt 15:22; Łk 17:13

³⁹a) Łk 18:15
⁴¹a) Mk 10:36
⁴²a) Mt 9:22; Łk 7:50; 17:19

27 Jezus odpowiedział: To, co niemożliwe u ludzi, możliwe jest u Boga.^a

28 Wtedy odezwał się Piotr: Spójrz, my opuściliśmy to, co nasze,^a i poszliśmy za Tobą.^b **29** Jezus im odpowiedział: Zapewniam was, nie ma takiego, kto by opuścił dom lub żonę, lub braci, lub rodziców, lub dzieci ze względu na Królestwo Boże^a **30** i kto nie otrzymałby w zamian dużo więcej w tym czasie, a w nadchodzącym wieku^a – życia wiecznego.^b

Trzecia zapowiedź męki

31 Następnie wziął ze sobą Dwunastu^a i powiedział im:^b Idziemy do Jerozolimy,^c gdzie dopełni się wszystko,^d co za pośrednictwem proroków zostało napisane o Synu Człowieczym.^e **32** Gdyż będzie On wydany poganom^a i wyśmiany,^b znieważony i opluty,^c **33** ubiczowany^a i zabity, lecz trzeciego dnia zmartwychwstanie.^b **34** Oni jednak nic z tego nie rozumeli. Znaczenie tego, co mówił, było dla nich niejasne^a – nie pojmowali Jego słów.

Uzdrowienie niewidomego

(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

35 Gdy Jezus zbliżał się do Jerycha,^a przy drodze siedział i żebrał pewien niewidomy.^b **36** Na odgłos przechodzącego tłumu zaczął rozpytywać, co się dzieje. **37** Powiedzieli mu więc, że to Jezus z Nazaretu^a przechodzi. **38** Wówczas niewidomy zawołał: Jezusie, Synu Dawida,^a zlituj się nade mną!^b **39** Ci, którzy szli na przedzie, słysząc to wołanie, nakłaniali go, aby zamilkł.^a On jednak krzyczał jeszcze głośniejsz: Synu Dawida, zlituj się nade mną!^b **40** Jezus, zatrzymany tym wołaniem, polecił sprowadzić go do siebie. A gdy się zbliżył, zapytał go: **41** Co chcesz, abym ci uczynił?^a Panie, pragnę przejrzeć na oczy – powiedział. **42** Przejrzyj! – polecił Jezus. – Twoja wiara cię ocaliła.^a **43** I niewidomy natychmiast odzyskał wzrok, po czym ruszył za Jezusem i chwalił Boga.

¹ Lub: *Czcigodny*.

A cały lud, na widok tego, co się stało, oddał Bogu cześć.^a

Nawrócenie Zacheusza

19 Potem wszedł do Jerycha^a i przechodził przez miasto. **2** W tym czasie pewien bogaty człowiek imieniem Zacheusz, przełożony celników, **3** próbował zobaczyć Jezusa.^a Chciał on się dowiedzieć, kim Jezus jest, lecz nie mógł, gdyż był niskiego wzrostu i tłum mu Go zasłaniał. **4** Pobiegł więc naprzód i, aby ujrzeć Jezusa, wspiął się na sykomorę^a rosnącą przy drodze, którą Pan miał przechodzić. **5** Gdy Jezus przyszedł na to miejsce, spojrzał w górę i powiedział: Zacheuszu, zejźdź prędko, gdyż dziś muszę zatrzymać się w twoim domu. **6** Zacheusz zszedł więc czym prędzej i z radością przyjął Go u siebie. **7** Zająście to wywołało powszechne niezadowolenie: Poszedł w gościnę do grzesznika – szemrano.^a **8** Zacheusz natomiast podniósł się i oświadczył wobec Jezusa: Panie, oto połowę mojego majątku przeznaczam dla ubogich,^a a jeśli na kims coś wymusiłem, oddaję poczwórnice.^b **9** Jezus zaś odpowiedział: Dziś zbawienie^a stało się udziałem tego domu, ponieważ i ten człowiek jest synem Abrahama.^b **10** Syn Człowieczy przyszedł bowiem odszukać i ocalić^a to, co zaginęło.^b

Przypowieść o talentach

11 Gdy oni tego słuchali, dodał jeszcze przypowieść, gdyż był blisko Jeruzolimy,^a a oni myśleli, że zaraz objawi się Królestwo Boże.^b **12** Powiedział zatem tak: Pewien szlachetnie urodzony człowiek udał się do dalekiego kraju, aby przyjąć władzę królewską i wrócić. **13** Wezwał więc dziesięciu swoich sług,^a dał im w dziesięciu częściach pieniądze na trzy lata z góry¹ i polecił:

43^aLk 17:15; Łk 19:37

Rozdział 19

1^aMt 20:29; Łk 18:35

3^aJ 6:24; 12:21

4^aKrl 10:27; 1Krn 27:28; Ps 78:47; Łk 17:6

7^aMt 9:11; J 6:41; Łk 5:30; 15:2

8^aŁk 18:22; ^bWj 22:1; Kpł 6:4-5; Lb 5:7; 2Sm 12:6; Ez 33:14-15; Łk 3:13

9^aŁk 1:69, 77; 2:30; 3:6; Dz 16:31; ^bŁk 3:8; 13:16; 16:24; Ga 3:7, 29

10^aŁk 15:4-9; Ez 34:4, 11-12, 16; J 3:17; ^bMt 10:6; 15:24; Łk 5:32; 1Tm 1:15

11^aŁk 17:11; 18:31; 19:28; ^bMt 3:2; Mk 1:15; Łk 17:20; 24:21; Dz 1:6

13^aMt 25:14; Mk 13:34

14^aPs 2:2; J 1:11; 19:15

17^aPrz 27:18; Mt 25:21, 23; Łk 16:10; 1Kor 4:2; ^bMt 24:47

21^aMt 25:24

22^a2Sm 1:16;

Jb 15:6; Mt 12:37;

18:32; 25:26

26^aMt 13:12; 25:29;

Mk 4:25; Łk 8:18

27^aMt 22:7; Łk 20:16

28^aMk 10:32;

Łk 9:51; 17:11; 18:31;

19:11

Obraćcie nimi, aż przyjadę. **14** Lecz jego poddani nienawidzili go^a i wysłali za nim delegację z takim oświadczeniem: Nie chcemy, aby ten człowiek był naszym królem. **15** On jednak po przyjęciu władzy powrócił i polecił wezwać do siebie sługi, którym powierzył pieniądze. Chciał się przekonać, ile zarobili. **16** Zjawił się więc pierwszy i powiedział: Panie, tak obracałem pieniędzmi, że twoja jedna część przyniosła dziesięciokrotny zysk. **17** Świętnie, dobry sługo – odpowiedział pan – ponieważ okazałeś się wierny w tak małej sprawie,^a powierzam ci władzę nad dziesięcioma miastami.^b **18** Następnie przyszedł drugi. Panie – powiedział – tak obracałem pieniędzmi, że twoja jedna część przyniosła pięciokrotny zysk. **19** Pan zdecydował: Tobie też powierzam władzę – nad pięcioma miastami. **20** Kolejny sługa natomiast przyszedł z wyznaniem: Panie, oto część, którą mi powierzyłeś. Przytrzymałem ją w chustce, **21** gdyż bałem się ciebie. Wiedziałem, że jesteś człowiekiem surowym, że bierzesz, czego nie odłożyłeś, i źniesz, czego nie posiałeś.^a **22** A pan na to: Osądzę cię na podstawie twoich własnych słów, zły sługo.^a Wiedziałeś, że jestem człowiekiem surowym, że biorę, czego nie położyłem, i żnę, czego nie posiałem. **23** Dlaczego więc nie wpłaciłeś moich pieniędzy do banku? Po powrocie podjąłbym je z zyskiem! **24** A do tych, którzy stali obok, powiedział: Weźcie od niego tę jedną część i dajcie temu, który ma dziesięć. **25** Oni na to: Panie, przecież on już ma dziesięć części. **26** Mówię wam – odpowiedział pan – każdy, kto ma, otrzyma więcej; a temu, kto nie ma, zaborą i to, co ma.^a **27** A co do moich wrogów, którzy nie chcieli, abym był ich królem, przyprowadźcie ich tu i zetnijcie w mojej obecności.^a

Wjazd Jezusa do Jeruzolimy

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; J 12:12-19)

28 Po tych słowach Jezus ruszył w dalszą drogę do Jeruzolimy.^a

¹ Lub: *dziesięć min.* Mina była gr. jednostką monetarną (w srebrze lub złocie) równą 100 drachmom (denarom) lub sykkom, czyli około czterem miesiącom pracy najemnika.

29 Gdy zbliżył się do Betfage i Betanii,^a do góry zwanej Oliwną,^b wysłał dwóch spośród swoich uczniów^c **30** z takim poleceniem: Idźcie do wsi leżącej naprzeciw. W niej, tuż po wejściu, natkniecie się na uwiązanego osiołka, na którym nikt jeszcze nie siedział. Odwiążcie go i przyprowadźcie do Mnie. **31** Jeśliby was ktoś pytał: Dlaczego odwiązujecie osiołka? – odpowiadźcie: Pan go potrzebuje. **32** Uczniowie poszli i zastali wszystko tak, jak im powiedział.^a **33** Kiedy odwiązywali zwierzę, jego właściciele zapytali: Dlaczego odwiązujecie tego osiołka? **34** Wówczas odpowiedzieli: Pan go potrzebuje. **35** I przyprowadzili go do Jezusa. Następnie narzucili na osiołka swe wierzchnie okrycia i posadzili na nim Jezusa.^a **36** Gdy jechał, ślali na drodze swoje szaty,^a **37** a kiedy zbliżał się do podnóża Góry Oliwnej, cała rzesza uczniów zaczęła głośno i radośnie wielbić Boga^a za wszystkie przejawy mocy, które dane im było oglądać.^b **38** Mówili:

*Błogosławiony Król,^a który
przychodzi w imieniu Pana!^b*

Pokój w niebie

i chwala na wysokościach!^c

39 Wówczas jacyś faryzeusze wykrzyknęły z tłumu: Nauczycielu, każ zamilknąć swoim uczniom.^a **40** Lecz On im odpowiedział: Mówię wam, że jeśli oni zamilkną, będą krzyczeć kamieniem.^a

Płacz Jezusa nad Jeruzolimą

41 Gdy się zbliżył i zobaczył miasto, zapłakał nad nim^a **42** i powiedział: O, miasto, gdybyś i ty w tym dniu poznało drogę, która prowadzi do pokoju.^a Lecz jest ona teraz zakryta przed tobą.^b **43** Bo oto nadejdą dni, w których twój wrogowie usypią wokół ciebie wał,^a otoczą cię, uderzą zewsząd,^b **44** powalą wraz z twoimi mieszkańcami i nie pozostawią w tobie kamienia na kamieniu,^a ponieważ zabrakło ci rozpoznania czasu Bożych odwiedzin u ciebie.^b

^{29a}Mt 21:17;
Łk 24:50; J 11:18;
^bZa 14:4; Mt 21:1;
24:3; 26:30; J 8:1;
Dz 1:12; ^cMt 21:1;
Łk 22:8

^{32a}Łk 22:13

^{35a}Za 9:9; J 12:14-15

^{36a}2Kr1 9:13
^{37a}Łk 18:43;
^bJ 12:17-18
^{38a}Mt 25:34; J 1:49;
^bPs 118:26; Łk 13:35;
^cPs 148:1; Łk 2:14
^{39a}Mt 21:15-16
^{40a}Ha 2:11
^{41a}Łz 22:4; Łk 13:34-35; J 11:35; Hbr 5:7
^{42a}Pwt 32:29;
^bŁz 6:9-10; Mt 13:14-15; Mk 4:12; Łk 8:10; Dz 28:26-27; Rz 11:8, 10
^{43a}Łz 29:3; Jr 6:6; Ez 4:2; ^bEz 26:8; Łk 21:20
^{44a}1Kr1 9:7; Mi 3:12; Mt 24:2; Mk 13:2; Łk 21:6; ^bWj 3:16; Łk 1:68; 7:16; 1P 2:12
^{46a}Łz 56:7; ^bJr 7:11
^{47a}Mt 26:55; Łk 20:1; 21:37; 22:53; J 18:20; ^bMt 12:14; 21:46; Mk 11:18; 12:12; 14:1; Łk 22:2; J 5:18; 7:19, 30; 8:37

Rozdział 20

^{1a}Łk 19:47; ^bŁk 8:1;
^cDz 4:1; 6:12
^{2a}J 2:18; Dz 4:7
^{4a}Mt 3:6, 11; Mk 1:4-5, 8; Łk 3:3, 16; 7:29; J 1:25-26; Dz 1:22; 10:37; 13:24; 18:25; 19:3, 4; ^bJ 3:27
^{5a}Mt 21:32
^{6a}Mt 11:14, 15
^{9a}Łz 5:1-7; ^bPs 80:9; ^cJr 2:21; Mt 21:28; ^dMt 25:14-15

Dom modlitwy to nie dom handlu

(Mt 21:12-16; Mk 11:15-18; J 2:14-17)

45 Potem wszedł do świątyni i zaczął z niej wyrzucać sprzedawców. **46** Mówił do nich: Napisane jest:

*Mój dom będzie domem modlitwy,^a
a wy zrobiliście z niego
jaskinię dzierców.^b*

Jezus wobec opozycji

47 Codziennie też nauczał w świątyni.^a Arcykapłani zaś, znawcy Prawa oraz ważniejsi przedstawiciele ludu próbowali Go zniszczyć.^b **48** Nie potrafili jednak wymyślić nic, co mogliby uczynić, gdyż cały lud wręcz zastygał, słuchając Jego nauk.

Jezus pełnomocnikiem nieba

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

20 Pewnego dnia, gdy Jezus nauczał^a lud w świątyni i ogłaszała mu dobrą nowinę,^b stanęli przy Nim arcykapłani, znawcy Prawa oraz starsi^c **2** i zwrócili się do Niego z pytaniem: Powiedz nam, jakim prawem dokonujesz tych rzeczy? Kim jest ten, kto dał Ci tę władzę?^a **3** Jezus odpowiedział: Zapytam was i Ja o pewną rzecz. Odpowiedzcie Mi: **4** Czy Jan chrzczył^a ludzi na polecenie nieba, czy też była to rzecz ludzka?^b **5** Wówczas zaczęli się naradzać między sobą: Jeśli powiemy: Na polecenie nieba, to zapyta: Dlaczego mu nie uwierzyliście?^a **6** Jeśli natomiast powiemy, że był to pomysł ludzki, cały lud nas ukamieniuje, bo uważa Jana za proroka.^a **7** Odpowiedzieli zatem: Nie wiemy. **8** Wtedy Jezus powiedział: Więc Ja też wam nie powiem, jakim prawem dokonuję tych rzeczy.

Przypowieść

o dzierżawcach winnicy

(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

9 Zaczął też opowiadać ludowi taką przypowieść:^a Pewien człowiek zasadził^b winnicę,^c wydzierżawił ją rolnikom i wyjechał na dłuższy czas.^d **10** W okresie winobrania posłał do

nich służyć,^a aby odebrał ustaloną należność za dzierżawę. Rolnicy jednak pobili go i odesłali z niczym.^b **11** Posłał więc do nich innego służę. Oni jednak i tego pobili, znieważyli i odesłali z niczym. **12** Potem posłał jeszcze trzeciego. Oni zaś tego również poranili i wyrzucili. **13** Wtedy zastanowił się pan winnicy: Co mam zrobić? Wyślę mojego ukochanego syna,^a może jego uszanują. **14** Gdy rolnicy zobaczyli go, zaczęli naradzać się między sobą: To jest dziedzic, zabijmy go, aby dziedzictwo stało się nasze. **15** Wyrzucili go zatem z winnicy^a i zabili.^b Co więc robi z nimi pan winnicy? **16** Przyjdzie i wybiję tych rolników,^a a winnicę przekaze innym.^b Gdy to usłyszeli, powiedzieli: Nigdy tak się nie stanie! **17** On jednak utkwiał w nich wzrok i powiedział: Cóż więc znaczą słowa:

Kamień, który budujący uznali za nieprzydany, ten właśnie stał się kamieniem węgielnym?^{a1}

18 Każdy, kto potknie się o ten kamień, rozbije się, a na kogo on spadnie, zmiążdży go.^a **19** W tym momencie znawcy Prawa i arcykapłani chcieli Go schwytać, zrozumieli bowiem, że przypowieść tę skierował przeciwko nim. Bali się jednak ludu.^a

Jezus i sprawa podatków (Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

20 Chcąc wiedzieć o każdym posunięciu Jezusa, wysłali za Nim szpiegów. Ci udawali sprawiedliwych, ale właściwie czyhali na jakąś Jego wypowiedź, która pozwoliłaby im oskarżyć Go wobec władz i postawić przed sądem.^a **21** Zadali Mu więc takie pytanie: Nauczycielu, wiemy, że dobrze mówisz i dobrze nauczasz; nie kierujesz się pozorami,^a ale zgodnie z prawdą^b wyjaśniasz, jak postępować według woli Bożej. **22** Powiedz: Czy wolno nam płacić podatek cesarzowi, czy

^{10a}2Krn 24:19;
^{36:15-16;} ^bJr 37:15

^{13a}Mt 3:17; Hbr 1:2

^{15a}Hbr 13:12;
^bDz 2:23; 3:15;
1Ts 2:15

^{16a}Łk 19:27, 44;
^bDz 13:46

^{17a}Ps 118:22;
Iz 28:16; Dz 4:11

^{18a}Iz 8:14-15;
Rz 9:32-33; 1P 2:8

^{19a}Mk 12:12; 14:1-2;
Łk 19:47-48; 22:2; J 5:18; 7:30

^{20a}Mt 12:10; Mk 3:2; Łk 11:54; 14:1; 20:26

^{21a}Pwt 1:17; 16:19; J 3:2; 18:25-26;

Jk 2:1; ^bDz 13:10

^{22a}Mt 17:25

^{23a}2Kor 11:3

^{25a}Łk 23:2; Rz 13:7;

Tt 3:1; 1P 2:13

^{26a}Łk 20:20

^{27a}Mt 3:7; 16:1;

22:34; Dz 4:1; 5:17;

^bDz 4:1-2; 23:8

^{28a}Pwt 25:5

^{34a}Łk 17:27

^{35a}Dz 5:41; 2Ts 1:5

^{36a}Hbr 2:7, 9;

^b1J 1:25-26;

¹Kor 15:54-55;

⁹Kor 15:42, 52;

1Ts 4:16; ^aPs 82:6;

J 1:12; Rz 8:14;

Ga 4:5-7; 1J 3:1-2

^{37a}Wj 3:2-4

^{38a}Rz 14:8-9

^{39a}Mk 12:28

^{40a}Mt 22:46;

Mk 12:34

nie?^a **23** Jezus jednak przejrzał ich podstęp^a i powiedział do nich: **24** Pokażcie mi denara. Czyją nosi podobiznę i napis? Cesarza – odpowiedzieli. **25** On im na to: W takim razie oddajcie to, co cesarskie, cesarzowi, a to, co Boże – Bogu.^a **26** I nie byli w stanie przyłapać Go wobec ludu na żadnym słowie;^a zdumieni zaś Jego odpowiedzią, zamilkli.

Zagadka o zmartwychwstaniu (Mt 22:23-32; Mk 12:18-27)

27 Potem podeszli do Jezusa jacyś saduceusze.^a Utrzymują oni, że nie ma zmartwychwstania,^b stąd zadali Mu takie pytanie: **28** Nauczycielu, Mojżesz polecił nam w Prawie,^a że *jeśliby jakiś człowiek miał żonę i umarł bezpotomnie, to jego brat pojmie tę kobietę, aby zapewnić potomstwo zmarłemu.* **29** Otóż było siedmiu braci. Pierwszy poślubił żonę i umarł bezpotomnie. **30** Podobnie było z drugim, **31** trzecim i ze wszystkimi siedmioma – umarli, nie pozostawiając potomka. **32** W końcu zmarła i kobieta. **33** Żoną którego z nich będzie przy zmartwychwstaniu? Bo przecież należała do wszystkich siedmiu.

34 Wtedy Jezus im powiedział: Ludzie tego wieku żenią się i wychodzą za mąż,^a **35** lecz ci, którzy zostali uznani za godnych^a dostąpienia przyszłego wieku oraz zmartwychwstania, nie będą się ani żenić, ani wychodzić za mąż. **36** Będą oni równi aniołom,^a nie będą już umierali,^b a jako zmartwychwstali^c będą synami Boga.^d **37** To natomiast, że umarli zmartwychwstają, zaznaczył i sam Mojżesz, gdy przy płonąącym krzaku^a nazwał Pana *Bogiem Abrahama, Izaaka i Jakuba.* **38** Bóg nie jest więc Bogiem umarłych, ale żywych, gdyż dla Niego wszyscy żyją.^a **39** W odpowiedzi na te słowa niektórzy znawcy Prawa stwierdzili: Nauczycielu, dobrze powiedziałeś.^a **40** I już o nic nie śmieili Go pytać.^a

1 Cytat za G.

Boska tożsamość Jezusa

(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

41 Za to Jezus zadał im pytanie: Dlaczego mówi się, że Chrystus jest synem Dawida?^a **42** Przecież sam Dawid stwierdza w Księdze Psalmów:^a

*Pan oświadczył memu Panu:
Usiądź po mojej prawicy,^b*

43 aż położę Twoich wrogów
jako podnózek dla Twoich stóp!
44 A zatem Dawid nazywa Go Panem, więc jak może On być jego synem?^a

Przeostrożność przed znawcami Prawa

(Mt 23:1-7, 14; Mk 12:38-40)

45 Gdy cały lud Go słuchał, Jezus powiedział do swoich uczniów: **46** Strzeżcie się znawców Prawa, którzy chętnie paradują w długich szatach, lubią być publicznie witani, zajmować honorowe krzesła na nabożeństwach i przednie miejsca na ucztach,^a **47** którzy rujnują domy wdów i dla pozoru długo się modlą – ci otrzymają surowszy wyrok.^a

Wdowi grosz

(Mk 12:41-44)

21 Gdy Jezus podniósł wzrok, zobaczył, jak bogaci wrzucają do skarbony^a swoje dary. **2** Zauważył też pewną wdowę, bardzo ubogą. Wrzuciła dwa grosze.¹ **3** Widząc to, oświadczył: Powiem wam prawdę: Ta uboga wdowa wrzuciła więcej niż wszyscy, **4** dlatego że oni dorzucali do darów z tego, co im zbywało, ona natomiast w swoim niedostatku wrzuciła wszystko,^a co miała na utrzymanie.

O czasach poprzedzających powtórne przyjście Jezusa

(Mt 24:1-13; Mk 13:1-13)

5 Podczas gdy niektórzy podziwiali świątynię z jej zdobieniami wykonanymi z pięknych kamieni i darów złożonych Bogu w ofierze, Jezus oznajmił: **6** Nadejdą dni, kiedy z tego, czemu się tak przyglądacie, nie pozosta-

41^aMt 1:1; J 7:42**42^a**Ps 110:1;
Mt 22:44; Dz 2:33;
bHbr 10:12-13**44^a**Rz 1:3**46^a**Łk 11:43**47^a**Jk 3:1**Rozdział 21****1^a**Mt 27:6; J 8:20**4^a**2Kor 8:12**6^a**Łk 19:44**7^a**Dz 1:6-7**8^a**Mk 13:33; Ef 5:6;

Kol 2:8; 2Tis 2:3;

9^aJr 14:14; Łk 17:23**10^a**2Krn 15:6; Iz 19:2**11^a**Iz 29:6; Jl 3:4;

Dz 11:28; Obj 6:8, 12

12^aMt 10:17-22;**b**Mt 24:9; J 16:2;

Dz 5:18; 12:4;

16:24; 22:19; 26:10;

Łk 12:11; Dz 16:19;

18:12; 1P 2:13-14

13^aFlp 1:12**14^a**Łk 12:11**15^a**Wj 4:12; Jr 1:9;Łk 12:11-12; **b**Dz 6:10**16^a**Mi 7:6;

Łk 12:52-53

17^aMk 13:13;

Łk 6:22; J 15:18-21

18^aMt 10:30**19^a**Mt 10:22; Rz 5:3;

Hbr 10:36; Jk 1:3

20^aMt 24:15-

31; Mk 13:14-27;

Łk 19:43

22^aPwt 32:35;

Iz 34:8; 63:4; Jr 46:10;

Dn 9:24-27; Oz 9:7;

Mt 1:22

nie kamień na kamieniu,^a którego by nie zwalono.

7 Te słowa nasunęły im pytanie: Naczcycielu, kiedy^a do tego dojdzie i co będzie znakiem początku tych dni?

8 Uważajcie – powiedział im Jezus – nie dajcie się zwieść!^a Gdyż wielu przyjdzie w moim imieniu. Powiedzą: To Ja jestem! Oraz: Czas jest bliski! Nie idźcie za nimi.^b **9** Usłyszycie też o wojnach i przewrotach. Niech was to nie przeraża, dlatego że od tego się zacznie, lecz nie zaraz nastąpi koniec.

10 Następnie powiedział: Powstanie naród przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu.^a **11** Dojdzie do silnych trzęsień ziemi. Wiele miejsc zostanie dotkniętych klęską głodu i zaraży. Na niebie pojawią się wielkie, budzące grozę znaki.^a

12 Przedtem jednak wyciągną ręce po was i ze względu na moje imię będą was prześladować.^a Osądzą was w synagogach, wtrąca do więzień,^b poprowadzą przed królów i namiestników.^c **13** To da wam sposobność do złożenia świadectwa.^a **14** Weźcie sobie do serca, aby nie przygotowywać wcześniej obrony.^a **15** Ja bowiem podsunę wam słowa i Ja obdarzę mądrością,^a której wszyscy wasi przeciwnicy nie zdołają się przeciwstawić ani oprzeć.^b **16** A wydawać was będą rodzice i bracia, krewni i przyjaciele;^a zabiją też niektórych z was.

17 Ze względu na moje imię wszyscy będą was nienawidzić,^a **18** lecz nawet włos z waszej głowy nie przepadnie.^a **19** Dzięki wytrwałości pozyskacie swoje dusze.^a

20 A gdy zobaczycie^a Jerozolimę obłożoną^b przez wojska, wiedzcie, że bliskie jest jej spustoszenie. **21** Wtedy ci, których te wydarzenia zastaną w Judei, niech uciekają w góry, przebywający w mieście niech je opuszczą, ludzie z okolic niech do niego nie wchodzą, **22** gdyż będą to dla miasta dni odpłaty, aby wypełniło się każde prorocтво.^a **23** Biada w tych dniach

¹ Tyle był wart kwadranś pracy robotnika.

kobietom w ciąży oraz karmiącym matkom;^a na ziemi bowiem nastanie wielki ucisk i zapłonie gniew skierowany przeciw temu ludowi.^b **24** Niektórzy padną od ostrza miecza, inni dostaną się do niewoli u wszystkich narodów, Jerozolima zaś będzie deptana^a przez obce narody, aż się czasy narodów dopełnią.^b

25 I będą znaki^a na słońcu, na księżycu i gwiazdach, a na ziemi rozpaczą narodów bezradnych wobec ryku morza i szalejących fal.^b **26** Ludzie będą mdleć ze strachu w oczekiwaniu klęsk nadciągających na mieszkańców świata, gdyż *moce nieba* nawiedzi wstrząs.^a **27** Wtedy zobaczą Syna Człowieczego,^a *przychodzącego w obłoku z mocą i wielką chwałą*.^b **28** Gdy to się zacznie dziać, wyprostujcie się i podnieście głowy, gdyż zbliża się wasze odkupienie.^a

29 I przytoczył im taką przypowieść:^a Popatrzcie na figowiec i pozostałe drzewa: **30** Kiedy puszczają pączki, widzicie to i wiecie, że zbliża się lato. **31** Podobnie będąc świadkami tych wydarzeń wiedzcie, że blisko jest Królestwo Boże.^a **32** Zapewniam was, nie przeminie to pokolenie,^a aż się to wszystko stanie. **33** Niebo i ziemia przeminą,^a ale moje słowa z pewnością nie przeminą.^b

34 Strzeżcie się natomiast, aby wasze serca nie straciły wrażliwości na skutek obżarstwa, przepicia oraz trosk dnia codziennego,^a aby ten dzień nie spadł na was znienacka **35** niczym siądło,^a bo zaskoczy wszystkich mieszkających na obszarze całej ziemi.^b **36** Bądźcie więc czujni^a w każdej chwili i módlcie się,^b abyście zdolali uciec przed tym wszystkim, co ma się wydarzyć, i stanąć przed Synem Człowieczym.

37 W tym okresie Jezus za dnia nauczał w świątyni,^a nocami natomiast wychodził i przebywał na Górze Oliwnej.^b **38** Cały lud natomiast wstawał o świcie^a i przychodził słuchać Go w świątyni.

²³Łk 23:29; ^{b1}Ts 2:16

²⁴Obj 11:2; ^bDn 9:26; 12:7; Rz 11:25

²⁵Łz 13:10; Ez 32:7; Jl 3:3; Dz 2:20; Obj 6:12-13; ^bPs 46:3-4; 65:8

²⁶Ag 2:6, 21; Iz 34:4; Mt 24:29; Hbr 12:26; 2P 3:10-12; Obj 6:14

²⁷Dn 7:13; Mt 26:64; J 1:51; Obj 14:14;

^bDz 1:9-11; Obj 1:7

²⁸Rz 8:23; 13:11; Ef 4:30; Hbr 12:12

²⁹Mt 24:32-35; Mk 13:28-31

³¹Mt 3:2

³²Mt 23:36

³³Mt 5:18; Łk 16:17; ^bPs 119:89; Iz 40:8; 1P 1:25

³⁴Mt 13:22; 24:49; Mk 4:19; Łk 12:40-46; 17:27; Rz 13:13;

1Ts 5:2-7

³⁵Kzn 9:12; Iz 24:17; Rz 11:9; 1Tm 3:7; 6:9; 2Tm 2:26; ^b2P 3:10;

Obj 3:10; 17:2

³⁶Mt 24:42;

25:13; 26:38, 41; Mk 13:33; Dz 20:31; 1Kor 16:13; Ef 6:18; Kol 4:2; 1Ts 5:6;

1P 5:8; Obj 3:2; 16:15; ^bŁk 18:1; Rz 12:12; Kol 4:12; 1Ts 5:17; 1P 4:7-8

³⁷Mt 26:55; Łk 19:47; ^bMt 21:1; 26:30; Łk 22:39; J 8:1

³⁸J 8:2

Rozdział 22

¹Wj 12:1-27; J 6:4; 11:55

²Mt 21:46; Mk 12:12; 14:1-2; Łk 20:19;

^bŁk 19:47; J 11:53

³Mt 10:4; 26:14-16; Mk 14:10-11; Łk 6:16; ^bMt 4:10; J 13:2, 27; 6:70-71; Dz 5:3; 1P 5:8

⁴Łk 22:52; Dz 4:1; 5:24, 26

⁵Za 11:12

⁶Łk 9:44; 22:21

⁷Wj 12:8-20; Pwt 16:5-8;

Mk 14:12; ^bMt 26:17-19; Mk 14:12-16

⁸Dz 3:1, 11

¹¹Mt 23:8; J 11:28

¹²Dz 1:13

¹³Łk 19:32

¹⁴Mt 26:20; Mk 14:18

¹⁵Mt 16:21

¹⁶Łk 14:15

¹⁷Mt 15:36

Intryga i zdrada

(Mt 26:2-5; Mk 14:1-2)

22 Zbliżało się Święto Przaśników, **22** zwane Paschą.^a **2** Arcykapłani i znawcy Prawa w obawie przed ludem^a wciąż szukali odpowiedniego sposobu na rozprawienie się z Jezusem.^b

3 W tym czasie w jednego z grona Dwunastu, Judasza,^a zwanego Iskariotem, wstąpił szatan.^b **4** Odszedł więc i uzgodnił z arcykapłanami oraz dowódcami straży świątynnej^a plan wydania Jezusa. **5** Ucieszyło ich to; wspólnie też doszli do porozumienia, że dadzą mu za to pieniądze.^a **6** On się zgodził i zaczął szukać dogodnej sposobności do wydania im Go^a z dala od tłumu.

Ostatnia wieczerza

7 Tymczasem nadszedł Dzień Przaśników,^a dzień ofiarowania baranka paschalnego.^b **8** Jezus wysłał więc Piotra oraz Jana^a z takim poleceniem: Idźcie i przygotujcie nam wieczerzę paschalną. **9** Zapytali Go: Gdzie chcesz, abyśmy ją przygotowali? **10** Gdy tylko wejdziecie do miasta – odpowiedział – wyjdzie wam naprzeciw człowiek niosący dzban wody. Idźcie za nim do domu, do którego wejdzie, **11** i powiedzcie gospodarzowi: Nauczyciel^a pyta cię: Gdzie jest izba, w której mógłbym spożyć Paschę z moimi uczniami? **12** Wówczas on wam wskaże duży i gotowy już pokój na piętrze^a – tam przygotujcie. **13** Odeszli zatem, zostali wszystko tak, jak im powiedział^a i przygotowali Paschę.

Ustanowienie Wieczerzy Pańskiej

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-31; 1Kor 11:23-26)

14 Gdy nadeszła pora, Jezus zajął miejsce przy stole,^a a z Nim apostołowie. **15** I zwrócił się do nich: Gorąco pragnąłem, by przed moją męką^a spożyć tę Paschę wraz z wami. **16** Bo wiedzcie, że z pewnością już jej nie spożyję, póki nie nastąpi czas jej wypełnienia – w Królestwie Bożym.^a **17** Następnie wziął kielich, podziękował Bogu^a i po-

wiedział: Weźcie go i rozdzielcie między siebie, **18** gdyż mówię wam, że od-tąd nie będę pił z owocu winorośli,^a aż przyjdzie Królestwo Boże. **19** Wziął też chleb, podziękował, złamał i dał im, mówiąc: To jest moje ciało^a za was wy-dawane. To czyńcie na moją pamiąt-kę. **20** Podobnie wziął kielich, kiedy już spożyli, i powiedział: Ten kielich to Nowe Przymierze^a przypieczątowa-ne moją krwią za was przelaną.^b

Zapowiedź zdrady

(Mt 26:21-25; Mk 14:18-21; J 13:21-30)

21 Lecz oto ręka tego, który Mnie wy-daje, jest ze Mną przy stole.^a **22** Co prawda Syn Człowieczy odchodzi, jak postanowiono,^a ale biada temu, który Go wydaje. **23** Oni zaś zaczęli wypyty-wać się nawzajem, który z nich miałby to uczynić.^a

Spór o wielkość

24 Doszło też do sporu między nimi o to, którego z nich można by uznać za największego.^a **25** Jezus zaś powie-dział im: To królowie narodów panu-ją nad ludźmi i ich władcy uchodzą za dobroczyńców.^a **26** U was ma być inaczej: Większy pośród was niech po-stępuje jak młodszy,^a a przełożony^b – jak sługa. **27** Bo kto uchodzi za więk-szego? Ten, który siedzi przy stole, czy ten, który służy? Z pewnością ten, który siedzi przy stole. Ja jednak jestem wśród was jak ten, który służy.^a

28 Wy zaś jesteście tymi, którzy zosta-li przy Mnie, gdy przechodziłem przez próby.^a **29** Ja też na mocy przymierza przekazuję wam Królestwo,^a jak i Mnie Ojciec przekazał je w przymierzu, **30** po to, byście jedli i pili przy moim stole^a w moim Królestwie i zasiedli na tronach,^b by rozsądzać^c sprawy dwunastu plemion Izraela.^d

Zapowiedź załamania się Piotra

(Mt 26:31-35; Łk 22:31-34; J 13:36-38)

31 Szymonie, Szymonie, oto szatan wymógł,^a aby was przesiać jak psze-nicę.^b **32** Ja natomiast błagałem za to-

18^aMt 26:29;
Mk 14:25

19^a1Kor 10:16

20^aJr 31:31; Hbr 8:8,
13; ^bWj 24:8; Za 9:11;
J 19:34; Rz 3:25; 5:9;
Hbr 9:14; 1P 1:18-19;
1J 1:7; Obj 1:5; 7:14

21^aPs 41:10; J 13:18

22^aDz 2:23; 4:28

23^aJ 13:22

24^aMt 18:1; Mk 9:34;
Łk 9:46

25^aMt 20:25-28;

Mk 10:42-45

26^aMt 23:11;

Mk 9:35; 1P 5:5;

^bHbr 13:7, 17, 24

27^aMt 20:28;

Łk 12:37; J 13:4-5;

Flp 2:7

28^aHbr 2:18; 4:15

29^aMt 25:34;

Łk 12:32

30^aMt 8:11; Łk 13:29;

14:15; 22:16, 18;

^bMt 19:28; Obj 3:21;

^c1Kor 6:2; ^dDz 26:7;

Jk 1:1

31^aJb 1:6-12; 2:1-

6; 2Kor 2:11; 1P 5:8;

^bAm 9:9

32^aJ 17:9, 11, 15;

Rz 8:34; ^bJ 21:15-17

33^aJ 11:16; 21:19;

Łk 22:54; Dz 12:4

34^aMt 26:34;

Mk 14:30; Łk 22:61;

J 13:38

35^aMt 10:9-10;

Mk 6:8; Łk 9:3; 10:4

37^aŁz 53:12;

Łk 22:52; ^bJ 19:30

38^aŁk 22:49

39^aMt 21:1; 26:30;

Mk 14:26; Łk 21:37;

J 18:1

40^aŁk 22:46; 1P 4:8

41^aDz 7:60; Hbr 5:7

42^aMt 20:22; J 18:11;

^bMt 6:10; J 5:30; 6:38

43^aMt 4:11; Hbr 1:14

44^aJ 12:27; Hbr 5:7

47^aŁk 22:3

bę,^a aby nie ustała twoja wiara. A ty, gdy się nawrócisz, umacniaj swoich braci.^b **33** Panie – odpowiedział Piotr – jestem gotów iść z Tobą nawet do więzienia i na śmierć.^a **34** Pan jednak odpowiedział: Piotrze, mówię ci, zanim zapieje dziś kogut, trzy razy zaprzeczysz, że Mnie znasz.^a

35 Następnie zapytał ich: Gdy was po-słałem bez sakiewki, bez torby i sanda-łów,^a czy czegoś wam zabrakło? Nicze-go – odpowiedzieli. **36** Teraz jednak – powiedział – kto ma torbę lub sakiew-kę, niech je weźmie. Kto nie ma mie-cza, niech sprzeda płaszcz, a go kupi. **37** Gdyż mówię wam: Musi się na Mnie spełnić prorocтво: *I uznano Go za jed-nego z przestępców.*^a I właśnie spełnia się to, co o Mnie napisano.^b **38** Panie – zauważyli – są tu dwa miecze!^a On na to: Wystarczy.

W Getsemani

(Mt 26:36-47; Mk 14:32-42; Łk 22:39-53)

39 Potem wyszedł i zgodnie ze swym zwyczajem udał się na Górę Oliwną. Uczniowie też z Nim poszli.^a **40** Po przybyciu na miejsce powiedziała: Mó-dlcie się, abyście nie upadli w czasie próby.^a **41** Sam zaś odszedł od nich, mniej więcej na odległość rzutu ka-mieniem, upadł na kolana i modlił się:^a **42** Ojczy, jeśli chcesz, oddal ode Mnie ten kielich.^a Jednak nie moja wola, ale Twoja niech się stanie.^b **43** Wtedy ukazał Mu się anioł z nie-ba^a i dodawał Mu sił. **44** A On w swo-im zmaganiu tym usilniej się modlił i Jego pot był jak krople krwi, spada-jące na ziemię.^a **45** Gdy wstał od mo-dlitwy i przyszedł do uczniów, zastał ich śpiących. Smutek pogrzył ich we śnie. **46** Dlaczego śpicie? – zapytał. – Wstańcie i módlcie się, abyście nie upadli w czasie próby.

Aresztowanie Jezusa

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; J 18:3-11)

47 Jeszcze nie dokończył tych słów, gdy nadciągnął tłum, a na jego cze-le Judasz, jeden z Dwunastu.^a Zbliżył

się on do Jezusa, aby Go pocałować. **48** Judaszu – zapytał Jezus – pocałunkiem wydajesz Syna Człowieczego? **49** Gdy ci, którzy przy Nim byli, zobaczyli, na co się zanosi, zapytali: Panie, czy mamy sięgnąć po miecz?^a **50** A jeden z nich już nawet uderzył sługę arcykapłana i odciął mu prawe ucho.^a **51** Jezus zaś odpowiedział: Zostawcie ich, niech robią swoje! Po czym dotknął ucha i uleczył zranionego. **52** Natomiast do przybyłych arcykapłanów, dowódców świątynnych^a oraz starszych Jezus powiedział: Wyszliście z mieczami i kijami jak po zbójcę?^b **53** Gdy codziennie przebywałem z wami w świątyni,^a nie podnieśliście na Mnie ręki.^b Lecz to jest wasza godzina i czas władzy ciemności.^c

Załamanie się Piotra

(Mt 26:69-75; Mk 14:66-72; J 18:15-18, 25-27)

54 Schwyтали Go zatem i zaprowadzili na dwór arcykapłana.^a Piotr zaś podążał za nimi w pewnej odległości.^b **55** A kiedy na środku dziedzińca rozniecili ognisko i rozsiedli się wokół niego, usiadł wśród nich również Piotr. **56** Gdy tak siedział w blasku płomieni, zobaczyła go jakaś młoda służąca. Przyjrzała mu się badawczo i stwierdziła: Ten człowiek też był z Nim. **57** On jednak wyparł się: Nie znam Go, kobieto. **58** Po chwili zobaczył go ktoś inny i powiedział: Ty też jesteś jednym z nich. Piotr na to: Człowieku, nie jestem! **59** Godzinę później jeszcze inna osoba zaczęła się upierać: Naprawdę, ten też był z Nim, jest przecież Galilejczykiem.^a **60** Człowieku – powiedział Piotr – nie wiem, o czym mówisz. W tej samej chwili, gdy jeszcze to mówił, rozległo się pianie koguta. **61** Pan obrócił się i utkwiał w Piotrze wzrok. Wtedy Piotr przypomniał sobie niedawne Jego słowa: Zanim dziś kogut zapieje, trzy razy się Mnie wyprzesz.^a **62** Wyszedł na zewnątrz i gorzko zapłakał.

^a49Łk 22:38

^a50J 18:26

^a52Łk 22:4;
^bŁk 22:37

^a53Łk 19:47; 21:37;
J 8:2; 18:20; ^bJ 17:30;
8:20; ^dDz 26:18;
Ef 6:12; Kol 1:13

^a54Mt 26:57;
Mk 14:53; ^bMt 26:58;
Mk 14:54; J 18:15;
Łk 22:33

^a59Dz 2:7

^a61Mt 26:34;
Mk 14:30; Łk 22:34;
J 13:38

^a63Mt 26:67-68;
Mk 14:65; J 18:22-23

^a64Łk 7:39

^a65Mk 15:29
^b66Mt 27:1; Mk 15:1

^a67J 10:24-25;
^bJ 3:12; 8:45

^a69Ps 110:1;
Mk 16:19; Dz 7:56;

Hbr 1:3; 8:1; 1P 3:22
^a70Mt 27:11;

Mk 15:2; Łk 23:3

Rozdział 23

^a2Mt 22:17-21;
Mk 12:14-17; Łk 20:22-25; ^bŁk 2:1;

3:1; J 19:12

^a3Mt 27:11; Mk 15:2;
^bMt 2:2; Łk 23:37-38;

J 18:33; 19:3;
^cŁk 22:70; ^d1Tm 6:13

^a4Mt 27:23; Łk 23:14, 22; J 18:38; 19:4, 6;

2Kor 5:21; 1Tm 6:13;
Hbr 4:15; 1P 2:22

^a5Mt 4:12, 23;
Mk 1:14; Łk 4:14;

J 1:43; 2:11
^a6Łk 22:59

^a7Mt 14:1; Łk 3:1, 19; 9:7

63 Tymczasem pilnujący Jezusa strażnicy sztychli z Niego i wymierzali Mu razy.^a **64** Zasłonili Mu twarz i bijąc, drwili: Prorokuj!^a Kto Cię uderzył? **65** Nie szczydzili Mu też innych obelg.^a

Jezus przed Wysoką Radą

(Mt 26:57-68; Mk 14:53-65; J 18:12-14, 19-24)

66 Wraz z nastaniem dnia zebrała się starszyzna, arcykapłani oraz znawcy Prawa i zaprowadzili Jezusa przed swą Wysoką Radę.^a **67** Tam Go przesłuchiwali: Jeżeli jesteś Chrystusem, powiedz nam.^a Jezus na to: Cóż z tego, że powiem, i tak nie uwierzycie.^b **68** Cóż z tego, że zapytam – i tak nie odpowiecie. **69** Już wkrótce jednak Syn Człowieczy zasiądzie po prawej stronie Bożej mocy.^a **70** Więc Ty jesteś Synem Bożym? – zapytali. Wy mówicie, że Ja jestem^a – odpowiedział. **71** Wtedy uznali: Czy potrzeba nam więcej dowodów? Słyszeliśmy przecież Jego własne słowa.

Jezus przed Piłatem

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; J 18:28-38)

23 Następnie całe ich zgromadzenie nie powstało i zaprowadzili Jezusa do Piłata. **2** Tam zaczęli oskarżać Go w ten sposób: Stwierdziliśmy, że ten człowiek sieje zamęt w naszym narodzie, zabrania płacić podatki^a cesarzowi^b i podaje się za Chrystusa, to jest króla. **3** Piłat zatem zadał Mu pytanie:^a Czy Ty jesteś królem Żydów?^b Sam to mówisz^c – odpowiedział Jezus.^d **4** Wówczas Piłat oświadczył w obecności arcykapłanów i tłumu: Nie znajduję w tym człowieku żadnej winy.^a **5** Oni jednak z tym większym naciskiem twierdzili: Buntuje lud, bo uczy po całej Judei; zaczął od Galilei^a i dotarł aż tutaj.

Jezus i Herod

6 Gdy Piłat to usłyszał, zapytał: Czy ten człowiek jest Galilejczykiem?^a **7** A gdy stało się jasne, że podlega władzy Heroda,^a odesłał Go do niego, gdyż właśnie w tych dniach

Herod przebywał w Jerozolimie. **8** Na widok Jezusa Herod bardzo się ucieszył, bo już od dłuższego czasu chciał Go spotkać; słyszał bowiem o Nim^a i miał nadzieję, że zobaczy jakiś cud przez Niego dokonany. **9** Zaczął Mu zatem stawiać pytanie za pytaniem, ale Jezus na żadne mu nie odpowiedział.^a **10** Za to obecni tam arcykapłani oraz znawcy Prawa nie ustawali w gwałtownych oskarżeniach. **11** W końcu Herod wraz ze swoją strażą potraktował Jezusa z pogardą,^a a dla ośmieszenia^b Go narzucił na Niego lśniącą dworską pelerynę^c i odesłał do Piłata. **12** W taki to sposób dnia Herod i Piłat^a stali się przyjaciółmi; wcześniej bowiem byli wrogami.

Proces i wyrok

13 Piłat natomiast zwołał arcykapłanów, przełożonych oraz lud **14** i powiedział do nich: Przeprowadziliście mi tego człowieka jako tego, który zwodzi lud,^a a oto ja po przesłuchaniu Go w waszej obecności nie stwierdzam, aby był On winny tego, co Mu zarzucacie.^b **15** Podobnie Herod, gdyż odesłał Go do nas. Człowiek ten nie popełnił niczego, za co musiałby ponieść śmierć. **16** Wymierzę Mu zatem karę chłosty^a i zwolnię.^b

Jezus i Barabasza

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-15; J 18:39-40)

17 Piłat miał obowiązek zwalniać im jednego więźnia z uwagi na święta.¹ **18** Wtedy oni krzyknęli wszyscy razem: Precz z Nim!^a Wypuść nam Barabasza!^b **19** (Człowiek ten znalazł się w więzieniu z powodu jakichś rozruchów w mieście oraz z powodu zabójstwa). **20** Piłat jednak, ponieważ chciał zwolnić Jezusa, zwrócił się do nich ponownie. **21** Lecz oni nie prze-

⁸Łk 9:9

⁹Mk 14:61

¹¹Łz 53:3; Mk 9:12;
^bŁk 18:32; 23:36;
^cMt 27:28; Mk 15:17;
J 19:2-3

¹²Dz 4:27

¹⁴Łk 23:2; ^bŁk 23:4

¹⁶aŁk 23:22; J 19:1;
^bDz 3:13

¹⁸Dz 21:36; 22:22;
^bDz 3:14

²²Łk 23:4, 14, 41;

^bŁk 23:16

²³aŁk 23:33

²⁵J 19:16

²⁶Mt 27:32;

Mk 15:21

²⁷Mt 2:18; Łk 8:52;

23:55; Dz 8:2

²⁸aŁk 13:34;

19:41-44

²⁹aŁk 17:22;

^bMt 24:19; Łk 21:23

³⁰aŁz 2:19; Oz 10:8;

Obj 6:16

³¹aEz 21:3

³²aŁz 53:12;

Mt 27:38; Mk 15:27;

J 19:18

³³aMk 15:22; J 19:17;

^bŁz 53:12

³⁴aŁz 53:12; Mt 5:44;

Dz 7:60; ^bDz 3:17;

^cPs 22:19; Mt 27:35;

Mk 15:24; J 19:24

³⁵aPs 22:17;

^bŁk 23:13; 24:20;

^cPs 22:7; Łk 16:14;

^dMt 27:42; Mk 15:31;

^eŁk 4:23;

stawiali wołać: Na krzyż z Nim! Na krzyż! **22** Po raz trzeci więc odezwał się do nich: Cóż złego uczynił ten człowiek? Nie stwierdziłem, by dopuścił się czegoś, za co musiałby ponieść karę śmierci.^a Każę Go wychłostać i zwolnię.^b **23** Oni jednak uparcie wołali i żądali Jego ukrzyżowania,^a i ich krzyki zaczęły brać górę. **24** W końcu Piłat orzekł, że stanie się zgodnie z ich żądaniem. **25** Zwolnił tego, który był w więzieniu za rozruchy i morderstwo – tego, o którego prosili – a z Jezusem postąpił według ich woli.^a

Ukrzyżowanie

(Mt 27:33-50; Mk 15:15-32; J 19:17-19, 28-30)

26 A gdy prowadzili Jezusa na śmierć, zatrzymali niejakiego Szymona Cyrenejczyka,^a który wracał z pola. Włożyli na niego krzyż i kazali nieść za Jezusem.

27 Ciągnął też za Nim ogromny tłum ludzi, w tym kobiet. Były się one w piersi i oplakiwały Go.^a **28** Wówczas Jezus odwrócił się w ich stronę i powiedział: Córki jerozolimskie,^a nie płaczcie nade Mną. Płaczcie raczej nad sobą i nad swoimi dziećmi. **29** Bo zbliżają się dni,^a w których będą mówić: Szczęśliwe kobiety niepełodne, łona, które nie rodziły, i piersi, które nie karmiły.^b **30** W tych dniach *będą wołać do gór: Padnijcie na nas! I do wzgórz: Przykrzyjcie nas!*^a **31** Bo jeśli z zielonym drzewem takie rzeczy czynią, co się stanie z uschłym?^{2a}

32 Prowadzili też dwóch innych ludzi. Byli oni przestępcami^a i mieli być straceni razem z Jezusem.

33 Gdy więc przyszli na miejsce zwane Czaszką,^a ukrzyżowali tam Jego i obu przestępców,^b jednego z prawej, a drugiego z lewej strony. **34** W tym czasie Jezus mówił: Ojcze, przebac im,^a bo nie wiedzą, co czynią.^b *Oni zaś losowaniem rozstrzygali, co komu ma przypaść z Jego szat.*^c

35 Lud stał i patrzył.^a A przełożeni^b nie szczędzili drwin:^c Innych ratował,^d niech uratuje siebie^e – jeśli jest

¹ W. 17 występuje w: 8 D W Γ Δ f^{1,13} 565 700 2542 (N Θ Ψ 579 892^{ms} 1424) ̅̅̅ lat (sy^{p,h} bo^p) (sy bo); brak go w: ̅̅̅^s A B K L T O70 892^{xt} 1241 a vg^{ms} sa bo^{pt}.

Bożym Chrystusem,^f tym wybranym.^g
36 Szydzili też z Niego żołnierze.^a Ci podchodzili, podawali Mu kwaśne wino^b **37** i wołali: Jeśli Ty jesteś królem Żydów,^a uratuj się! **38** Widniał bowiem nad Nim napis:

To jest król Żydów.

Uratowany w ostatniej chwili

39 Zaczął Mu również uragać jeden z ukrzyżowanych przestępców:^a Skoro jesteś Chrystusem, uratuj siebie i nas! **40** Drugi natomiast skarcił go: Czy ty się Boga nie boisz, choć wymierzono ci taki sam wyrok? **41** Nam wprawdzie sprawiedliwie, bo zasłużyliśmy na to, ten człowiek jednak nie zrobił nic złego.^a **42** I dodał: Jezu, wspomnij o mnie, gdy przyjdiesz do swego Królestwa.^a **43** Jezus mu odpowiedział: Zapewniam cię, dziś będziesz ze Mną w raju.^a

Rozdarcie zasłony

(Mt 27:45-53; Mk 15:33-41; J 19:28-30)

44 Była wówczas mniej więcej dwunasta¹ w południe. Aż do piętnastej całą ziemię ogarniał mrok^a **45** ze względu na zaćmione słońce. Zasłona przybytku rozdarła się na dwoje,^a **46** a Jezus donośnie zawołał:^a Ojcze, w *Twoje ręce składam mego ducha*.^b Po tych słowach wydał ostatnie tchnienie.

Pierwsze wyznania wiary

(Mt 27:54-56; Mk 15:39-41)

47 Na ten widok setnik oddał Bogu cześć, wyznając: Rzeczywiście ten człowiek był sprawiedliwy.^a **48** Tłumy zaś, które ściągnęły oglądać ukrzyżowanie, widząc, co się dzieje, biły się w pierś^a i zawracały. **49** Ci wszyscy natomiast, którzy znali Jezusa, stali z daleka i patrzyli.^a Wśród nich były też kobiety, które całą grupą podążały za Nim z Galilei.^b

^{35f}Mt 1:17; Łk 9:20;
⁹Łz 42:1; Mt 12:18;
^{Łk 9:35; TP 2:4}
^{36a}Łk 23:11;
^bPs 69:22; Mk 15:36;
^{J 19:29}
^{37a}Łk 23:3

^{39a}Mt 27:44;
^{Mk 15:32}

^{41a}Łk 23:4

^{42a}Mt 16:28

^{43a}Obj 2:7

^{44a}Wj 10:21-22;
^{Am 8:9; Obj 16:10}
^{45a}Wj 26:31-33;
^{Mk 15:38; Hbr 9:3, 8;}
^{10:19-20}

^{46a}Mt 27:50;
^{Mk 15:37; b}Ps 31:6;
^{J 19:30; Dz 7:59;}
^{1P 2:23}

^{47a}Dz 3:14; 11:2:1
^{48a}Łk 18:13

^{49a}Ps 38:12; 88:9;
^bŁk 8:2; 23:55

^{51a}Łk 2:25, 38
^{55a}Łk 8:2; 23:49

^{56a}2Krn 16:14;
^{Łk 24:1; b}Mt 26:12;
^{Mk 16:1; Łk 24:1;}
^cWj 20:8-10;
^{Pwt 5:12, 14}

Rozdział 24

^{1a}Łk 23:56
^{2a}Mt 27:60;
^{Mk 15:46; J 11:38}

^{3a}Łk 24:23
^{4a}Łk 24:23; J 20:12;

^{Dz 1:10; 10:30}
^{5a}Łk 2:9; 24:37;
^bŁk 24:23; Hbr 7:8;

^{Obj 1:18}
^{6a}Mt 17:20-23;
^{Mk 9:30-31}

^{7a}Mt 16:21; 17:22-23;
^{20:19; Mk 8:31;}
^{9:31; 10:33-34;}

^{Łk 9:22; 17:25; 18:32-33;}
^{Dz 17:3; 26:23}

^{8a}J 2:22; 12:16

Pogrzeb Jezusa

(Mt 27:57-61; Mk 15:43-47; J 19:38-42)

50 Następnie przybył pewien człowiek imieniem Józef.^a Był on członkiem Wysokiej Rady, a przy tym osobą dobrą i sprawiedliwą. **51** Nie zgadzał się z tym, co w sprawie Jezusa postanowili i uczynili inni radni. Józef pochodził z żydowskiego miasta Arymatea i żył nadzieją nadejścia Królestwa Bożego.^a **52** Udał się on do Pilata i poprosił o ciało Jezusa. **53** Następnie zdjął je z krzyża, owinął w płótno i złożył w wykutym w skale grobowcu, w którym wcześniej nikt jeszcze nie był chowany. **54** Było to w Dzień Przygotowania i wkrótce miał nastąpić szabat.

55 Na miejsce pogrzebu przyszły też za Józefem kobiety, które całą grupą przybyły za Jezusem z Galilei.^a Widziały one grobowiec i patrzyły, jak składano ciało. **56** Po powrocie zaś przygotowały wonności^a i olejki,^b lecz zgodnie z przykazaniem, w szabat powstrzymały się od zająć.^c

Zmartwychwstanie

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; J 20:1-18)

24 Natomiast pierwszego dnia tygodnia, ledwie zaczęło świtać, kobiety przyszły do grobowca, niosąc wcześniej przygotowane wonności.^a **2** Kamień zamykający wejście^a zastały jednak odsunięty, **3** a po wejściu do środka nie znalazły ciała^a Pana Jezusa. **4** Gdy już nie wiedziały, co począć, oto nagle stanęły przy nich dwaj mężczyźni w połyskujących szatach.^a **5** One, zdjęte strachem,^a pochyliły twarze ku ziemi i wówczas padły słowa: Dlaczego szukacie żywego wśród umarłych?^b **6** Nie ma Go tu, zmartwychwstał! Przypomnijcie sobie, co wam zapowiedział jeszcze w Galilei,^a **7** że Syn Człowieczy musi być wydany w ręce grzesznych ludzi, zostać ukrzyżowany i trzeciego dnia zmartwychwstać.^a **8** Wtedy przypomniały sobie Jego słowa.^a

¹ Lub: *szósta* oraz *dziewiąta*, wg ówczesnej rachuby czasu.

9 A po powrocie od grobowca doniosły o tym jedenastu oraz całej reszcie.^a **10** Były to Maria Magdalena^a i Joanna,^b Maria, matka Jakuba, oraz pozostałe wraz z nimi. Opowiadały one o tym apostołom, **11** słowa te jednak brzmiały w ich uszach jak niedorzeczność – nie wierzyli tym kobietom.^a **12** Piotr natomiast wstał i pobiegł do grobowca.^a Tam nachylił się, zajrzał do środka, zobaczył tylko wstęgi płótna^b i odszedł do siebie, zdumiony tym, co zaszło.

Na drodze do Emmaus

13 Tego samego dnia dwaj spośród nich szli do wsi zwanej Emmaus,^a leżącej sześćdziesiąt stadiów¹ od Jerozolimy. **14** Wymieniali między sobą myśli o tym, co zaszło. **15** Gdy tak rozmawiali i stawiali sobie nawzajem pytania, sam Jezus zbliżył się i zaczął iść z nimi. **16** Lecz ich oczy były zasłonięte, tak że Go nie rozpoznali.^a **17** On zapytał ich natomiast: Cóż to za sprawy omawiacie po drodze między sobą? Stańli ze smutkiem na twarzach. **18** A jeden z nich, imieniem Kleofas,^a odpowiedział: Chyba jesteś jedynym przybyszem w Jerozolimie, który nie wie, co się w niej ostatnio wydarzyło. **19** Pan zapytał: A co takiego? Chodzi o Jezusa z Nazaretu^a – wyjaśnili. – Wystąpił On wobec Boga oraz całego ludu jako prorok^b wielkiego czynu i słowa. **20** Na Niego to arcykapłani i nasi przełożeni^a wydali wyrok śmierci i ukrzyżowali.^b **21** A my mieliśmy nadzieję, że On jest tym, który będzie wyzwalał Izrael.^a Tymczasem upływa już trzeci dzień od tego wydarzenia. **22** Ale niektóre z naszych kobiet zaskoczyły nas.^a Były wczesnym rankiem przy grobowcu, **23** lecz nie znalazły Jego ciała. Doniosły nam o tym, a ponadto opowiedziały, że ukazały im się aniołowie z wiadomością, że On żyje!^a **24** Wówczas niektórzy z nas poszli do grobowca i zastali wszyst-

^{9a}Mk 16:10; J 20:18

^{10a}Mt 27:56; Mk 15:40; ^bŁk 8:3

^{11a}Mk 16:11

^{12a}J 20:3-7; ^bJ 19:40

^{13a}Mk 16:12-13

^{16a}J 20:14; 21:4

^{18a}J 19:25

^{19a}Mt 2:23; Mk 1:24;

Dz 2:22; ^bPwt 18:15;

Mt 21:11; Łk 7:16;

J 4:19; 6:14

^{20a}Łk 23:13, 35;

Dz 13:27; ^bŁk 23:33;

Dz 2:23

^{21a}Łk 1:68; 2:38;

21:28; Dz 1:6

^{22a}Łk 24:10

^{23a}Mt 28:1-8;

Mk 16:1-8; Łk 24:3-5

^{24a}Łk 24:12; J 20:3-8

^{25a}Mt 14:31; 17:17;

Mk 4:40

^{26a}Mt 16:21;

Mk 8:31; Łk 9:22;

12:50; 17:25; 24:46;

Dz 3:18; 17:3;

Hbr 2:10; 1P 1:11;

^bJ 7:39; 12:16, 23;

13:31-32; 17:1, 5;

Dz 3:13; Flp 3:21

^{27a}Łk 24:44; J 1:45;

5:46; ^bDz 13:27;

^cŁk 24:32, 45;

Dz 8:35; ^dRdz 3:15;

49:10; Lb 24:17;

Pwt 18:15; Ps 2:1-

2, 6; 22:2, 17, 19;

110:1; 118:22-24,

26; 132:11; Iz 7:14;

50:6; 53:1-12;

Jr 23:5; 33:14-15;

Ez 34:23; Dn 7:13-14;

Mi 5:2; Za 9:9; MI 3:1;

Łk 24:44

^{29a}Rdz 19:2-3;

Dz 16:15

^{30a}Mt 26:26;

Łk 22:19

^{32a}Łk 24:27, 45

^{33a}Mk 16:14

^{34a}1Kor 15:5

^{35a}Łk 24:30-31

^{36a}Mk 16:14; J 20:19,

21, 26

^{37a}Mt 14:26;

Mk 6:49; Łk 24:5

^{39a}J 20:27

^{40a}J 20:20

^{41a}Łk 24:52; J 15:11;

16:22; ^bJ 21:5

^{42a}J 21:9, 13

^{43a}Dz 10:41

ko tak, jak opisały kobiety.^a Jego samego jednak nie spotkali. **25** Wtedy Jezus rozpoczął: O, nierozumni! O, gnuśnego serca, nieskorzy do wiary^a w to wszystko, co powiedzieli prorocy. **26** Czyż Chrystus nie musiał znieść tych cierpień,^a by potem wejść do swej chwały?^b **27** I poczynając od Mojżesza^a poprzez wszystkich proroków,^b tłumaczył im każdy fragment Pism^c odnoszący się do Niego.^d

28 W ten sposób zbliżyli się do wsi, do której zdążali, a On sprawiał wrażenie, jakby chciał iść dalej. **29** Wymogli jednak na Nim: Zostań z nami, gdyż zbliża się wieczór i dzień chyli się ku końcowi.^a Wstał więc, by z nimi zostać. **30** Gdy zasiedli do stołu, wziął chleb, pobłogosławił, złamał^a i zaczął im podawać. **31** Wtedy otworzyły im się oczy. Poznali Go! Lecz On znikł. **32** A oni powiedzieli sobie: Czy nasze serce nie płonęło, gdy mówił do nas w drodze i wyjaśniał znaczenie Pism?^a

Wieczorne spotkanie w Jerozolimie

33 Jeszcze tej samej godziny wstali i wrócili do Jerozolimy. Tam zastali jedenastu zgromadzonych wraz z innymi.^a **34** Utrzymywali oni: Pan rzeczywiście zmartwychwstał i ukazał się Szymonowi.^a **35** Ci z kolei dokładnie opisali, co zaszło w drodze i jak Go rozpoznali po łamaniu chleba.^a

36 Gdy byli w trakcie opowiadania, sam Jezus stanął pośród nich i powiedział: Pokój wam!^a **37** Oni, zdjęci strachem,^a myśleli, że widzą ducha. **38** Jezus jednak zapytał: Dlaczego się niepokoiacie i dlaczego w waszych sercach rodzą się wątpliwości? **39** Przyjrzyjcie się moim rąkom oraz moim stopom – to jestem Ja sam. Dotknijcie Mnie.^a Zauważcie, że duch nie ma ciała ani kości, a Ja – jak widzicie – mam. **40** Po tych słowach pokazał im ręce i stopy.^a **41** Gdy oni nadal z radości^a i zdumienia nie wierzyli, powiedział: Czy macie tu coś do jedzenia?^b **42** I podali Mu kawałek pieczonej ryby.^a **43** On wziął ją i zjadł na ich oczach.^a

¹ Tj. ok. 12 km.

Powołanie i obietnica

44 Następnie powiedział: To są moje słowa, które wypowiedziałem do was,^a będąc jeszcze z wami, że musi się wypełnić wszystko, co zostało o Mnie napisane w Prawie Mojżesza,^b u Proroków i w Psalmach. **45** Wtedy rozjaśnił ich umysły, aby mogli rozumieć Pisma.^a **46** I ciągnął dalej: Zostało napisane,^a że Chrystus będzie cierpiał,^b trzeciego dnia zmartwychwstał^c **47** i w Jego imię^a głoszone będzie wszystkim narodom^b – poczynając od Jerozolimy^c – opamiętanie dla przebaczenia grzechów.^d **48** Wy jesteście tego świadkami.^a **49** A oto Ja zsyłam na was obietnicę mojego Ojca.^a Wy

^aŁk 24:6;
^bŁk 18:31; 24:27

⁴⁵Ps 119:18;
Dz 16:14

⁴⁶Mt 26:24;
^bLz 53:3; Łk 24:26;
^cOz 6:2; Łk 9:22; 24:7

⁴⁷Mi 1:11; Mt 28:19;
Dz 4:12; ^bRdz 12:3;
Ps 22:28; Ga 3:8;
^dDz 1:8; ^dJr 31:34;
Dz 2:38; 5:31; 13:38;
1J 2:12

⁴⁸J 15:27; Dz 1:8;
3:15; 5:32; 10:39, 41;
13:31; 1Kor 15:15;
1P 5:1

⁴⁹J 14:16; 15:26;
16:7; Dz 1:4; 2:33;
Ef 1:13; ^bDz 1:8;
Łk 1:17; 3:17

zaś nie ruszajcie się z miasta,^b dopóki nie zostaniecie wyposażeni w moc z nieba.^c

Wniebowstąpienie

50 Potem wyprowadził ich aż do Betanii.^a Tam uniósł ręce i pobłogosławił ich. **51** Także gdy ich błogosławił, rozstał się z nimi i zaczął wznosić się ku niebu.^a **52** Oni natomiast pokłonili Mu się, po czym z wielką radością wrócili do Jerozolimy.^a **53** Tam stale przebywali w świątyni^a i chwalili Boga.^b

⁵⁰Mt 21:17

⁵¹^a1Krl 8:27; Mk 16:19; Dz 1:9; 2Kor 12:2; Hbr 9:24; 1P 3:22

⁵²^aDz 1:12

⁵³^aDz 2:46; 3:1; 5:21, 42; ^bŁk 1:64; 2:28